

Møte onsdag den 16. november 2016 kl. 10

President: Olemic Thommessen

Dagsorden (nr. 17):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentanten for Nordland fylke, Anette Kristine *Davidsen*, tar nå sete.

Sak nr. 1 [10:00:18]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Erna Solberg vil møte til muntlig spørretime. Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:00:44]: Fra begge sider av Atlanteren opplever vi nå uro blant folk, og en viktig forklaring på det er uro i arbeidslivet. Folk opplever usikkerhet for selve jobben, men de opplever også utrygghet på jobben – hyppig grad av midlertidighet, sosial dumping og kriminalitet i flere bransjer. Og vi har inntrykkene og protestene fra velgerne i USA i friskt minne. I USA er ledigheten lav, men kvaliteten på jobbene som blir skapt, er dårlig. Mange må ha både to og tre jobber for å klare seg, og det er press på tryggheten i arbeid.

I Norge er vi heldigvis ikke der, men vi er ikke skjermet. Regjeringen sier selv at arbeidslivskriminaliteten er blitt mer omfattende, grovere og mer sammensatt. Det er en svært alvorlig diagnose. I Norge har vi tidligere møtt en slik utvikling med aktiv politikk, stor innsats fra fagbevegelsen og mobilisering av trepartssamarbeidet. Og i vår tid i regjering lanserte vi tre handlingsplaner mot sosial dumping: Vi sørget for at utsatte arbeidstakere fikk sterkere rettigheter, som solidaransvar for lønn og feriepenger, vi styrket førstelinjeforsvaret, bl.a. ved å heve fagforeningsfradraget og gi tillitsvalgte innsynsrett, flere organiserte, og vi satte i gang arbeidet med å samordne politi, skatteetat og arbeidstilsyn for å bekjempe kriminaliteten. I mange byer der Arbeiderpartiet nå har ansvar, har vi stilt krav om lærlinger, fagkompetanse og egne ansatte i offentlige prosjekter. I vårt alternative budsjett ligger det en målrettet innsats for økt organisering, sterkere arbeidstilsyn, styrking av Økokrim, nytt arbeidskrimsenter, osv.

På overtid er det nå et seriositetsregister på trappene – slik byggenæringen har bedt om i lang tid. Likevel mener jeg at handlingsrommet som det er nødvendig å utnytte mot denne utviklingen, ikke blir brukt. Mitt spørsmål til statsministeren er: Når regjeringen sier at arbeidslivskriminaliteten er omfattende, hvordan tenker statsministeren å mobilisere en innsats som står i forhold til oppgaven med å trygge norsk arbeidsliv og folk i arbeid?

Statsminister Erna Solberg [10:02:57]: Jeg er enig med Arbeiderpartiets leder i at det å sikre ryddige forhold

i arbeidsmarkedet er noe av det viktigste vi gjør – også for å sikre den grunnleggende velferden. Det er flere viktige strategier for det. Den viktigste finner vi i den handlingsplanen mot arbeidslivskriminalitet som regjeringen har lagt frem, og som vi har utarbeidet i samarbeid med NHO, LO og arbeidslivets parter. Den følger vi nå opp, og vi ser tydelige resultater.

Vi ser at gjennom den økningen i innsats vi har hatt, er det flere saker som etterforskes, det er flere saker som løses, og det er flere saker som bidrar til mer ryddige forhold. Derfor følger vi systematisk opp dette arbeidet i et mye høyere tempo enn det ble gjort i årene før. Derfor har vi flere felles samarbeidskontorer, og derfor er dette høyere prioritert enn det har vært tidligere.

En annen viktig del av dette arbeidet er å sikre at vi ikke har mange som oppholder seg ulovlig i vårt land. De menneskene som er mest sårbare for å bli grovt utnyttet i et arbeidsmarked, er de som ikke har rett til å være der. Derfor må vi se en streng innvandringspolitikk og en streng praksis med å sende ut personer uten lovlig opphold i sammenheng med det å ha seriøse forhold på arbeidsmarkedet. Regjeringen har også økt sin innsats på dette området.

Jonas Gahr Støre (A) [10:04:32]: Nå har Riksrevisjonen gitt en litt annen vurdering av gjennomføringen av dette arbeidet. De har kritisert regjeringen for ikke å følge det opp godt nok.

La meg stille et litt mer konkret spørsmål. I vår tredje handlingsplan mot sosial dumping foreslo vi å utnytte muligheten til å stille krav om norske lønns- og arbeidsvilkår i skipsfarten som utfører oppdrag for offshoreoppdrett ut og inn fra norsk kyst. Den har regjeringen avslått å følge opp. Jeg mener dette er et spørsmål det er viktig å få avklart. Når vi i årene som kommer, skal satse mer på hav – det tror jeg statsministeren og jeg er enige om – trenger vi å skape trygge arbeidsplasser, vi trenger å motivere unge mennesker til å velge fag som er knyttet til hav og skip. Flertallet i det utvalget som regjeringen oppnevnte, Fartsområdeutvalget, og flere ordførere langs kysten har tatt til orde for dette. Nærstående land, som Canada og Australia, ser på hvordan de kan innføre slikt i tråd med internasjonalt regelverk. Allikevel har regjeringen valgt å sitte med hendene i fanget, og det framstår etter min mening som frykt for å hente inn kunnskap. Spørsmålet er: Er statsministeren åpen for å gjennomføre en utredning om hvordan dette kan gjøres, og så eventuelt drøfte med partene hvordan det kan innføres, så vi får ordentlige arbeidsvilkår på norske fartøy langs den norske kyst?

Statsminister Erna Solberg [10:05:44]: I det Fartsområdeutvalget la frem, var man opptatt av balansen mellom det å sørge for konkurransedyktige norske bedrifter og et konkurransedyktig norsk maritimt cluster, og vi ser at resultatene av det f.eks. er at vi nå flagger inn betydelig flere skip under norsk flagg. Det er av stor betydning, for det betyr at vår styrke i f.eks. internasjonale klimaforhandlinger blir større i de forhandlingene som skjer gjennom den internasjonale maritime organisasjonen. Der teller faktisk tonn og dødvekt, altså skipsstørrelse og hvor mye man disponerer, som en viktig forhandlingsbit. Derfor har vi ment det har vært viktig at vi faktisk har en politikk hvor vi har gode ordninger for å få flere nordmenn på båter som går både langs kysten og ellers – det har vi gjort

gjennom å sørge for at kompensasjonsordningene fortsatt er til stede på lønnsvilkår – og samtidig på noen områder gjør endringer som bidrar til at vi faktisk også får flagget inn flere skip.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Dag Terje Andersen.

Dag Terje Andersen (A) [10:06:49]: Statsministeren nevnte i sitt første svar strategien mot arbeidslivskriminalitet. Vi har stilt spørsmål til regjeringa i forbindelse med statsbudsjettet om hvilke satsinger som legges inn for å følge opp den strategien. I første linje i svaret fra regjeringa står det at det i forslaget til statsbudsjett ikke er lagt inn nye, særskilte satsinger.

Synes statsministeren det vitner om handlekraft?

Statsminister Erna Solberg [10:07:20]: Det er slik at handlekraft vises ikke bare gjennom bevilgninger i et budsjett. Vi har nå bygget opp en ny struktur hvor vi har flere felles arbeidslivssentre rundt omkring i landet. De bruker de ressursene som ligger i etatene selv, i Arbeidstilsynet, i politiet og i utlendingsforvaltningen der hvor det er nødvendig for å håndtere dette. Det vi ser, er kraftfull gjennomføring på disse områdene. I disse dager foregår det en stor rettssak knyttet til nettopp disse spørsmålene, som jo bl.a. har kommet opp fordi vi har hatt et godt samarbeid mellom disse etatene. Det viser at vi får resultater.

Vi har også hatt oppfølging av arbeidslivets parter direkte på topplan for å sørge for at de tiltakene som er i handlingsplanen, følges opp ute. Vi har sett resultatene, og vi ser at det fungerer. Svaret er ikke symbolpenger i budsjettet hver gang. Svaret er faktisk handling ute.

Jeg har lyst til å benytte anledningen til å rose både Arbeidstilsynet, politiet og andre for den prioriteringen de i dag gjør av denne typen saker.

Presidenten: Sveinung Rotevatn – til oppfølgings-spørsmål.

Sveinung Rotevatn (V) [10:08:41]: Kampen mot arbeidslivskriminalitet og jobben for å sikre seriøse aktører i næringslivet er svært viktig. Eg er einig med statsministeren i at mykje bra er gjort, men mykje står også igjen. Denne veka kunne Aftenposten fortelje oss at det statlege selskapet Nye Vegar AS har delt ut kontraktar til selskap som no er sikta for alvorleg kriminalitet og korrupsjon. Til avisa vart det også fortalt at den tidlegare direktøren i Nye Vegar slutta på dagen med eit varsel til regjeringa om å sikre antikorrupsjonsarbeidet. Dette skal ha skjedd i sluttpurten av det interne arbeidet med forretningsetikk, som skal ha vorte lempa på i fleire omgangar.

Det er viktig at staten med sine prosjekt klarer å setje gullstandarden i norsk arbeidsliv. Spørsmålet er: Korleis kan vi sikre det?

Statsminister Erna Solberg [10:09:42]: Gjennom den prekvalifiseringen som gjøres, stilles det ganske tydelige krav til alle entreprenører som skal jobbe. Det stilles både skal-krav og bør-krav knyttet til dette. Det gjelder samfunnsansvar og helse, det gjelder miljø, og det gjelder sikkerhet. Alle som blir prekvalifisert, skal tilfredsstille

samtlig skal-krav, og her snakker vi faktisk om over hundre skal-krav som skal nås. Noen av disse kravene går på plikt og rett til avvisning. Plikten til avvisning er knyttet til f.eks. rettskraftige dommer mot korrupsjon og organisert kriminalitet. Da har Nye Veier som oppdragsgiver rett til å avvise eventuelle anbud som kommer fra selskaper, eller til ikke å prekvalifisere dem. Ingen av dem som nå er prekvalifisert, har dommer mot seg. Om man skulle gå så langt som å si at bare man blir siktet i en sak, skal man avvises, ville det egentlig gjøre noe med rettssikkerheten for mange.

Presidenten: Hans Fredrik Grøvan – til oppfølgings-spørsmål.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [10:11:00]: I den omtalte reportasjen i Aftenposten om Nye Veier mandag denne uken ble det vist til et brev fra den tidligere HMSK-direktøren i Nye Veier som også skal være sendt til statsministeren. I brevet oppfordrer hun sterkt regjeringen til å ta antikorrupsjonsarbeidet på alvor og verne om varslere. Mener statsministeren at varslere har et godt nok vern i norsk lovgivning, eller kunne vernet vært styrket med f.eks. et varslerombud?

Statsminister Erna Solberg [10:11:34]: Regjeringen nedsatte fredag et utvalg som skal gå gjennom varslingsvernet i Norge. Det hadde ikke regjeringen gjort hvis vi var sikre på at alt var perfekt – da hadde vi ikke brukt tid og arbeid på det. Vi er åpne for at vi skal gjøre endringer som betyr en styrking av vernet. Om det betyr et ombud, eller om det betyr andre, tydeligere, lovregler, må vi vente med til utvalget kommer med noe. Regjeringen tar dette på alvor, og vi er opptatt av at vi skal ha et godt vern av varslere. Men det viktigste er faktisk når varselet kommer, at man håndterer det i den linjen som har ansvar for å rette opp det det varsles om, sånn at det har effekt utad. Det er noe av det viktige vi må gjøre i hver eneste linje i arbeidet vårt – det å sørge for at man har tydelige linjer når det gjelder hvordan man håndterer et varsel, og hvordan man følger opp og retter opp det som det er varslet om.

Presidenten: Per Olaf Lundteigen – til oppfølgings-spørsmål.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:12:35]: Nye Veier har endret kravene sine til forretningsetikk fra det første prosjektet, Tvedestrand–Arendal, til det neste, Rugtvedt–Dordal, og til det siste, som gikk fra Kolomoen til Moelv. Det har blitt svekkede krav til forretningsetikk, og det er beklagelig. Ansvarlig direktør i Nye Veier sa opp sin stilling på dagen og har sendt brev til næringsministeren hvor hun spør hvorfor ikke Nye Veier vil følge ISO 37001 standard for antikorrupsjon i sitt arbeid, og, når det gjelder offentlig innkjøp, hvorfor ikke de strenge kravene i prekvalifiseringen også skal utvides til å gjelde morselskap, datterselskap og eiere. For ofte vaskes middelet rent gjennom et hvitt selskap, mens resten av konsernet opererer på tvers av lovgivningen.

Statsminister Erna Solberg [10:13:49]: Som jeg nevnte, stiller Nye Veier over 100 krav. Mange av disse

kravene er skal-krav. De har bl.a. tatt inn alle seriøsitetskravene som bransjen og fagbevegelsen har stilt seg bak. I tillegg går de lenger og stiller strengere krav enn det, bl.a. når det gjelder antallet fagarbeidere som skal være med. De har stilt krav om 50 pst., og ikke 40 pst., som har vært bransjekravene. De ønsker å styrke kompetansenivået innenfor veibygging. De har også et krav om at det skal være minst 7 pst. lærlinger i prosjektene. De stiller krav om og de har en avtale om LO-koordinator i alle prosjektene. De har stilt krav om lønns- og arbeidsvilkår, bruk av underleverandører, krav om betaling til bank, revisjon underveis – ISO 26 000 – det er veldig mange krav som stilles, også krav som er knyttet til samfunnsansvar. Det er en mye sterkere kravliste her enn det vi har i veldig mange andre prosjekter i det offentlige.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgingsspørsmål.

Karin Andersen (SV) [10:14:55]: Hvis statsministeren er veldig opptatt av utenlandske kriminelle, har hun vel en jobb å gjøre med å rydde opp i Bergen, der utenlandske narkobander tydeligvis har fått fritt leide.

Når det gjelder arbeidstakerne og de som jobber i bedrifter som har inngått store kontrakter med det offentlige, er det mye man kan gjøre. Problemet med saken med Nye Veier, er at der er kravene systematisk svekket de siste rundene. Kravet om gjentatte ganger å ha blitt siktet, tiltalt eller ha inngått forlik, osv., er borte – nå er det bare kravet om at man er dømt, igjen. Dette er en situasjon der mange norske og andre, ærlige, bedrifter slåss med ryggen mot veggen. Så møter man bedrifter der man har selskapskonstruksjoner som er slik at man kan ha saker om både sosial dumping og økonomisk kriminalitet på seg. Mener statsministeren at reglene bør skjerpes eller svekkes?

Statsminister Erna Solberg [10:16:17]: Regjeringen er veldig opptatt av at det skal være nulltoleranse for korrupsjon i vårt samfunn. Det har vi vært tydelige på i eierstyringen vår av statlige selskaper. Dessverre er det sånn at vi kan ikke slå oss på brystet og si at ikke norske selskaper også har vært delaktige i korrupsjon, men det har regjeringen vært veldig tydelig og klar på at vi ikke aksepterer. Det stilles også tydelige krav i de anbudene som gis fra Nye Veier, om seriøsiteten i måten man håndterer arbeidslivet på, arbeidsvilkårene, ansattes kvalifikasjoner og bruken av fagarbeidere, men også om samfunnsansvar og bruk av underleverandører og innleid arbeidskraft. Det stilles strenge krav fra Nye Veier i dette arbeidet. Og det stilles sannsynligvis vel så strenge krav som det gjøres i mye annet offentlig innkjøpsarbeid i Norge.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:17:27]: På søndag hadde eg gleda av å halde ein helsingstale til 423 nye statsborgarar i ein flott statsborgarseremoni i Oslo rådhus. Det viser eit Noreg i endring, eit Noreg som er meir fargerikt, meir mangfaldig, meir fleirkulturelt, og eg vil seie flottare enn nokon gong. Spørsmålet som da er naturleg å stille seg, er: Kva tradisjonar tar vi med oss, kva tradisjonar tar me ikkje med oss? Det er ein viktig debatt, og eg meiner det er viktig at me tar vare på nettopp røtene våre.

Me skal vite kvar vi kjem frå. Da blir òg unge tryggare på seg sjølve, og dei kan møte det nye og ukjende på ein god måte.

Eit eksempel på dette er debatten me har om skulegudstenester. Sist no er det rektorar på Voss som takkar nei til dette. Eg trur ikkje det er ein spesielt sterk motstand mot skulegudstenester, men ein fryktar å støyte nokon bort.

Det er eit viktig prinsipp at ingen skal delta i ein religiøs seremoni mot sin vilje, og det skal vere likeverdige alternativ. Men me ønskjer å vere eit livssynsopent samfunn, og da er nettopp spørsmålet når det gjeld tru, livssyn og religion: Skal me gøyme det bort, eller skal me løfte det fram? Me veit at skulegudstenesta opp mot julehøgtida har vore ein viktig tradisjon og ein del av vår historie. Så eg har eit opent spørsmål til statsministeren: Kva verdibodskap ønskjer ho å sende i dei spørsmåla og den debatten som no går om skulegudstenester?

Statsminister Erna Solberg [10:19:29]: Jeg mener at vi blir mer tolerante og mer åpne ved å være trygge i våre egne verdier og vår egen historie. Norge er et land som historisk sett har vært et kristent land, hvor julegudstjenesten har dreid seg om Jesus og Gud, og julefeiringen har dreid seg primært om det og ikke om nisser og juletrær. Jeg mener at det å miste det båndet vil være et brudd med den historiske tradisjonen vi har. Jeg er helt enig med representanten Hareide i at det ikke er slik at noen foreldre eller noen barn skal pålegges å gå på en julegudstjeneste hvis de selv ikke ønsker det, men å gi det tilbudet og være til stede og lage den rammen, synes jeg er en helt naturlig del av en skolehverdag. Det er opp til hver skole, det er opp til hver foreldregruppe i samarbeid med rektor og andre å diskutere dette, selvfølgelig, men jeg mener at det blir rart, og at det blir en liten unnlattelsessynd hvis vi skal tilpasse oss så mye at vi unnlater å ta med oss den viktigste årsaken til at vi feirer jul, og hvorfor vi har den tradisjonen i vår del av verden. En julegudstjeneste er blant de tingene jeg mener at mange barn har godt av å oppleve og være til stede på. Jeg vil håpe at flest mulig av de foreldrene som har en annen religiøs bakgrunn, også vil synes at det er viktig å utøve nysgjerrigheten, kunnskapen og lære om hva dette er, på samme måte som jeg synes det er utrolig viktig at norske barn og norske ungdommer lærer om jødedom, lærer om islam, lærer om buddhisme og hinduisme og kanskje også får oppleve noen av de tradisjonene som utøves der. Men i dette landet får vi et historisk brudd hvis det er sånn at man nå blir redd for at vi skal ha skulegudstjenester, fordi vi ikke skal støte eller lage forskjeller mellom barn. Dette er en del av vår kulturhistorie.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:21:32]: Eg er veldig, veldig glad for den tydelege bodskapen som statsministeren her sender. Eg har lyst til å eksemplifisere det med kva Nobel-skodespelar Ayesha Wolasmal seier så tydeleg. Ho seier:

«Sanne som meg kan jo få fritak, men jeg gledet meg til skulegudstjeneste. Jeg synes det var så hyggelig, fordi det var den eneste julefeiringen man ble inkludert i. For ellers er jo hele Norge stengt under julen.»

Det var hennar bodskap, og det viser at skulegudsteneste kan vere ein stad for nettopp å vere inkluderande og få med alle, men sjølv sagt basert på frivillighet.

Men regjeringa har skapt noko uklarheit om det skal vere ei påmelding eller ei avmelding rundt dette. Utdanningsdirektoratet har sagt det må vere ei påmelding, mens kulturministeren har sagt at det bør vere ei avmeldingsordning. Eg er heilt einig med kulturministeren i at ei avmelding basert på frivilligheit er den gode måten å gjere dette på.

Statsminister Erna Solberg [10:22:41]: For det første har jeg lyst til å si på spørsmålet om påmelding eller avmelding at jeg mener det kanskje blir litt detaljstyring hvis staten skal bestemme i hvordan man gjør dette. Jeg føler at dette bør man kunne klare å gjøre på de enkelte skolene. Men jeg mener at lager skolene et arrangement, er det mer naturlig at man melder at man ikke skal delta fordi man har grunner for ikke å gjøre det, enn at man gjør det til et frivillig arrangement hvor man melder seg på. Da kan det være mye annet som er gøy. Og det er en del av en skoles undervisningsopplegg å kunne delta på det.

Så har jeg lyst til å fortelle om en historie jeg opplevde for mange, mange år siden. Det var i den tidlige fasen med de vietnamesiske flyktingene, og vi hadde fått de første til Bergen. En tid etterpå fortalte presten på Haakonssvern om en barnehage i nabolaget hvor de hadde tatt vekk Jesus og Gud fra julefeiringen, hvorpå de to vietnamesiske familiene hadde tatt opp med ham hvorfor det var sånn, for det var så rart at det ikke var noe snakk om det. De var faktisk katolikker, men av en eller annen grunn hadde man i barnehagen trodd at de ikke var kristne i det hele tatt, og derfor hadde de avlyst Jesus.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Anders Tyvand.

Anders Tyvand (KrF) [10:24:04]: Noe av motstanden mot skolegudstjenester handler om at enkelte mener skolen må være mest mulig nøytral. Da er det ikke bare skolegudstjenester som har blitt problematisert, men også det at barn lærer Deilig er jorden og andre kristne julesanger på skolen i adventstiden, og at man noen steder får lov til å være med og gå rundt juletreet på skolen.

Så er jeg helt enig med statsministeren i at det er flott at flest mulig, også de med en annen religiøs identitet og bakgrunn, ønsker å delta på skolegudstjenester for å få et innblikk i vår kultur og historie. Samtidig er valgfriheten viktig. Men nå er jo valgfriheten i ferd med å forsvinne mange steder fordi skoleledere velger å takke nei, og da er mitt spørsmål til statsministeren: Bekymrer det henne at stadig flere skoler velger å takke nei til å la barna delta på skolegudstjenester?

Statsminister Erna Solberg [10:25:14]: Ja, det bekymrer meg i den forstand at vi får et brudd med det som har vært vårt historiske grunnlag – det som er en viktig del av vår kulturhistorie og tradisjon i Norge – som gjør at man får et mindre bilde. I veldig mange fag er vi opptatt av at det ikke bare skal være boklig lærdom, du skal oppleve det, du skal forstå det gjennom en eller annen form for opplevelse. På en måte er det ikke å delta i en skolegudstjeneste, eller det å si at man ikke skal ha skolegudstjeneste, å ta vekk noe av det som vil være en tilstedeværelse for å se hva en gudstjeneste faktisk er, og skjønne hva religionsutøvelse er. Så innenfor et faglig perspektiv

hvor vi ønsker mer av tanker om at man skal forstå og oppleve gjennom andre læringsformer, er det å delta ved religiøse handlinger i ulike religioner viktig. Det gjelder også i vår tradisjon. Jeg synes det blir feil å begrense det. Jeg synes det er viktig at man har en lokal diskusjon – det kan være forskjell på skoler og også i sammensetningen av befolkningen. Men å ta vekk sanger av religiøs art vil bety at vi reduserer betydelig norsk sangarv, men også store deler av den internasjonale sangarven. Nesten alle frihetssanger fra USAs borgerrettighetsbevegelse dreier seg om religiøse spørsmål.

Presidenten: Hadia Tajik – til oppfølgingsspørsmål.

Hadia Tajik (A) [10:26:41]: Kristelig Folkeparti har teke opp spørsmålet om skulegudsteneste, og det er viktig fordi det ikkje berre handlar om religion, det handlar òg om kultur og tradisjon. Det er òg eitt av fleire eksempel på korleis det å forstå det norske er noko meir enn berre å kunna det norske språket. Det handlar òg om å forstå og kjenna til ordspråk eller referansar til dikt av Petter Dass eller tekstar av Alexander Kielland, eller til og med forstå kva det inneber å gå julebukkk.

I ei tid der me har vorte meir fleirkulturelle, er ikkje det like sjølvsagt der det veks opp ungar i dag med heilt andre historier og referansar. Det er jo ikkje farleg, det gjev ein annan ballast. Men det å læra det norske er spesielt viktig for desse ungane, fordi dei ikkje får det med seg heimanfrå. Dei må få det på fellesarenaene. Skal dei lykkast i Noreg, skal dei oppleva sosial mobilitet, skal dei kunna tala frå denne eller frå statsministeren sin talarstol, må dei kunna meistra det særlege norske.

Spørsmålet mitt er om statsministeren er einig i at den typen sosial mobilitet som det her er snakk om, er viktig, og kva ho vil gjera for å sikra fleire innsikt i det særlege norske.

Statsminister Erna Solberg [10:27:50]: Jeg er helt enig i – og det forsøkte jeg å formidle i mine svar tidligere også – at i tillegg til at det på en måte dreier seg om religion, har religionen vært pregende for dette landet siden vi ble kristnet i 1030. Det er gode historier og dårlige historier. Det er viktig å huske at kvinner ble fratatt mange rettigheter i dette landet, at Kirken bestemte at det var den eldste førstefødte sønn av kongen som kunne bli konge i Norge, for å stoppe borgerkrigene tidlig på 1100-tallet. På det tidspunktet gikk vi fra et vikingsamfunn hvor kvinnene var mer likestilt, til et samfunn hvor vi i mange år ikke var likestilt. Det er en viktig del av historien å forstå den typen sammenhenger i vårt samfunn. Å forstå hvordan vi er i dag, og hvordan vår kulturhistorie er, vil også være å ha kjennskap til religion og forståelse av hva vår religion går ut på. Det er jeg enig i at alle som kommer til Norge, må lære noe om. For hvis vi gjør alt nøytralt og fjerner alle spor av religion, fjerner vi mye av våre verdier og vår historie.

Presidenten: Anne Tingelstad Wøien – til oppfølgingsspørsmål.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [10:29:02]: Senterpartiet mener også at julegudstjenester ved skolen er en gammel og god tradisjon, som vi mener det er viktig å ta vare

på. Det er jo faktisk sånn at jula er en kristen høytid. Ikke minst mener vi det er viktig i en tid der vi kulturelt og religiøst er blitt et mer mangfoldig samfunn, for det bidrar til økt forståelse, og det er kanskje noe vi trenger i den tida vi er inne i nå. Så må vi også huske på at det handler ikke bare om folk som kommer utenfra og til vårt land, det handler også om ulike tros- og livssyn som vi har i vårt land.

Gjennom samarbeidsavtalen med regjeringa i 2013 fikk Kristelig Folkeparti innført en ekstra K i faget religion, livssyn og etikk. Det endret ikke det praktiske innholdet i timene, men det gir inntrykk av at kristendommen er blitt den prioriterte religionen. Mener statsministeren at innføringen av ordet kristendom i navnet på faget har bidratt til å gjøre KRLE-faget til et mer eller mindre inkluderende fag? Og tror statsministeren at dette kan ha bidratt til motstand mot julegudstjenester og andre tradisjoner knyttet til Kirken?

Statsminister Erna Solberg [10:30:08]: Jeg tror ikke at innføringen av K i KRLE-faget har gjort noe som helst for holdningen til spørsmålet om julegudstjenester eller ikke, eller at det har skapt større eller mindre motstand. Jeg mener at det vi gjorde med disse endringene, understreker det faktum at majoriteten i dette landet regner seg selv om kristne, at man har et større tyngdepunkt i undervisningen på det som er majoritetens religion, noe jeg også synes var godt illustrert i Hadia Tajiks spørsmål i sted, nemlig at det er viktig for folk som kommer hit, eller andre å lære om og forstå vår kultur, vår historie og våre tradisjoner – forstå hvordan det norske samfunnet er bygget opp. Det er også grunnen til at vi innførte et fag som er felles – for at alle de som har bakgrunn i kristen tradisjon og annet, skulle lære mer om andre religioner, slik at vi skulle lære mer om og forstå dem som kom hit. Men det må ikke bety at vi ikke skal lære mest om det som faktisk har vært den største religionen i Norge.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:31:27]: VG og andre medium har dei seinaste dagane fortalt om ein tilstand i Bergenspolitiet som er så vanvettig at det er nesten ikkje mogleg å tru. Politiet har ikkje moglegheit til å gripa inn mot alvorleg narkotikakriminalitet, og bakkemennene går fri. Justisministeren i regjeringa og hans parti snakka ofte før valet om at ein skulle senda kriminelle utlendingar på første fly ut av landet. Realiteten i Bergen no er at politiet følgjer etter narkolargarar med narkotika på bussen, og dei er usynlege vitne.

Statsministeren forsøker i dagens VG å gjera dette til eit spørsmål om behandlingstid for varsel og varslingsssaka. Det er viktig nok, det, men statsministeren tek med det merksemda vekk frå den grunnleggjande leiings- og byråkratikrisa som er i politiet. I konsulentanes verd vert det formulert slik i kriminalitetsanalysen:

«Ressurssituasjonen per nå tilsier at en har liten mulighet til å initiere nye store saker i politidistriktet.»

I den verkelege verda er det dei kriminelle som bestemmer kor mange store saker det er. Det er ikkje eit vedtak som politiet har moglegheit til å styra over.

Mitt spørsmål er: Meiner statsministeren at det er akseptabelt at politiet lèt vera å gripa inn mot alvorleg krimi-

nalitet av omsyn til manglande etterforsningskapasitet og svake budsjett?

Statsminister Erna Solberg [10:33:09]: Denne regjeringen har økt politibudsjettet med 3 mrd. kr. Vi har økt antallet politifolk med nesten 1 000 – jeg har ikke tallet i hodet akkurat nå. Vi har et betydelig løft når det gjelder innsatsen mot kriminalitet, men vi har også en betydelig utfordring på en del viktige beredskapsområder, og vi har en utfordring knyttet til IKT i politiet, som vi nå jobber med å finne gode løsninger for.

Vi har gitt klare og tydelige prioriteringer gjennom prioriteringsrundskrivet som gis til Politidirektoratet. Der har vi vært tydelig på at grov kriminalitet, grov vinningskriminalitet, men også grov voldskriminalitet, skal prioriteres og etterforskes. Nå jobber Spesialenheten med spørsmålet om varslingen og om situasjonen ved Vest politidistrikt. Vi får vente og se på svaret deres, hvordan ressursbruken deres har vært, og hvilke prioriteringer de har gjort, men regjeringens prioritering overfor Politidirektoratet er tydelig: Dette er saker som skal prioriteres.

Geir Pollestad (Sp) [10:34:16]: Justisminister Anders Anundsen er jo ikkje kjend for å vera ein person av dei små orda, men i VG 15. november snakka han om årets statsbudsjett. Då beskriv han følgjande, om at desse 300 mill. kr vert løyvde:

«(...) nettopp for å hindre at de får ytterligere nedtrekk, og sikre et noe bedre handlingsrom(...)».

Når justisministeren beskriv sitt eige budsjett på den måten – ja, då er det ikkje rart.

Dette handlar om Bergen, og mitt spørsmål er om statsministeren kan garantera for at dette er unikt for Bergen, og at ein ikkje har tilsvarande situasjon f.eks. i Stavanger, Oslo, Trondheim eller i Tromsø.

Statsminister Erna Solberg [10:35:07]: Jeg forutsetter at når det gis en tydelig prioritering til Politidirektoratet, følges det opp i politidistriktene. Det er sånn styringslinjen skal være, og hvis det ikke følges opp, er det grunn til å gå grundig gjennom hvorfor man ikke har gjort det. Det gjør Spesialenheten nå når de ser på det varselet som er kommet. Man jobber i linjen knyttet til varslingsaken. Vi har ingen indikasjon på at disse prioriteringsforskriftene ikke følges opp, men det må gjøres prioriteringer av saker i alle politidistrikter. Heldigvis ser vi at krimraten går ned i Norge. Oppklaringsprosenten går opp. Det gjøres mye godt politiarbeid i dette landet.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Per Olaf Lundteigen.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:36:07]: Statsministeren vektlegger at linja må følges. Ingen har kritisert den som har varslet, at en har fulgt linja. Det har ikke skjedd noen ting. Statsministeren sier at en må arbeide raskere i en sak med et 52-siders varsel om grov narkotikakriminalitet som ikke blir fulgt opp. Riksadvokaten sier han forutsetter at politimesteren i vest utfører sitt oppdrag i tråd med sentrale føringer.

Før det blir en slik sak – er det virkelig slik at det er så mange føringer for politimesterne at de ikke lenger har anledning til å tenke sjøl og ta de viktigste oppgavene først?

En må jo gå inn i saken før en får slike saker, men her er det tydelig noe med hele systemet som ikke fungerer.

Statsminister Erna Solberg [10:37:07]: Det er en klar prioriteringsforskrift – altså retningslinjer – knyttet til tildelingsbrevet til politidirektoratet om hvilke saker som skal prioriteres. Statsadvokatene bidrar også til noe av denne prioriteringen. Men innenfor dette er det rom for at politimestere kan gjøre prioriteringer av ressursinnsats.

Jeg vil si at det har vært mange vanskelige saker i distriktet i vest. Det er ingen tvil om at de sakene de har hatt, bl.a. Monika-saken, har vært krevende for dette politidistriktet. Det har vært en vond og vanskelig sak. Den har nok gjort at mye annet arbeid har blitt vanskeligere å gjennomføre, men nå går altså det særskilte etterforskningsorganet i politiet gjennom disse spørsmålene og har saken oppe. Da synes jeg vi skal vente med å felle dom om hva som har skjedd, til vi faktisk får det på bordet.

Jeg registrerer også at politidirektøren i dagens avis er enig med meg i at dette burde vært gjort på kortere tid.

Presidenten: Kari Henriksen – til oppfølgingsspørsmål.

Kari Henriksen (A) [10:38:24]: Jeg registrerer at både statsministeren og justisministeren er alvorlig bekymret for situasjonen i Bergen politidistrikt. Det er lett å tenke seg at denne saken dreier seg om ulike forhold. Bakgrunnen for saken er en ansatt som er bekymret, som ønsker å gjøre et godt politiarbeid, men som opplever å bli stoppet i det han anser som sin plikt.

Særlig det siste året har polititjenestemenn og -kvinner landet rundt stått fram og fortalt om trange driftsrammer. De er så trange at det går ut over den operative tjenesten og etterforskningen av straffesaker, og gir mangelfulle utstyrsanskaffelser. Ser statsministeren at den nye varslersaken i Bergen også har eller kan ha en sammenheng med at politidistriktene har for stramme driftsrammer?

Statsminister Erna Solberg [10:39:14]: Som jeg sa i mitt første svar: Vi har økt politi- og justisbudsjettet til påtalemyndighetene med 3 mrd. kr. Det er klart det betyr større handlingsrom innenfor politiet, men det er noen store investeringer som må tas. IKT-systemene har ventet for lenge. Det er et veldig viktig verktøy for at politiet skal fungere godt og ha en god hverdag, at de har gode IKT-systemer. Derfor går noen penger videre inn i systemet for å få dette på plass, men det er også ansatt betydelig flere polititjenestemenn. Det at vi har pålagt å ansette flere polititjenestemenn for de pengene man får, gjør at rammene oppleves som trange på andre områder. Det betyr at man får flere mennesker, men man kan få litt tøffere budsjettammer for øvrig i de enkelte politidistriktene.

Det er ingen grunn til å konkludere i dag med at det er på grunn av tildelingen av penger at dette varselet kommer. Det er ikke grunn til å regne med at vest har andre eller større økonomiske utfordringer enn andre politidistrikter som klarer å etterforske grov kriminalitet, som grove narkotikaforbrytelser.

Presidenten: Kjell Ingolf Ropstad – til oppfølgings-spørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:40:32]: Jeg har respekt for politimestre som må gjøre prioriteringer, og det å høre politimesteren si at for han er det å bekjempe vold mot barn den viktigste prioriteringen – det er en politimester etter mitt hjerte. Men når spesialenheten går inn i saken, er det jo først og fremst fordi når politiet har vært klar for å gå inn – en vet at det er bakmenn, en vet at det er narkotika i saker – er det gitt ordre om å unnlate å gripe inn for å hindre lovbrudd. Det er det alvorlige. Men la varslersaken ligge. Jeg er enig med statsministeren i at der er spesialenheten inne og skal etterforske.

Det jeg er opptatt av, er at i budsjettokumentet for i år og for neste år skriver regjeringa at når det gjelder narkotika, skal en i særlig grad prioritere å ta bakmenn. Så vet en at et av de største politidistriktene ikke bare har lagt det vekk, men de har lukket øynene når det gjelder bakmenn. Og da er mitt spørsmål til statsministeren: Har regjeringa behov for å informere om at det er andre politidistrikt som ikke i særlig grad prioriterer å ta bakmenn?

Statsminister Erna Solberg [10:41:33]: Vi har ingen informasjon som skulle tilsi at man ikke jobber hardt med bakmenn i mange av politidistriktene, og med den prioriteringen som er gjort. Det er slik at vi gir en tildeling til Politidirektoratet, og så er det de som skal følge opp styringen av de prioriteringene, sammen med Riksadvokaten – når det gjelder hvilke saker som er høyest prioritert i politiet. Så jeg har ikke noen grunn til å mene at man ikke gjør dette i andre politidistrikt.

Så synes jeg det er viktig at vi nå lar etterforskningen av varslersaken gå sin gang, for det kan jo være at når den til slutt ender, er historien noe annerledes, og prioriteringene vil se litt annerledes ut enn det som i dag er mediebildet.

Nå har vi et system som skal fungere, og basert på det systemet får vi se på beslutningene knyttet til hva man etterforsker, og konklusjonene som trekkes for hva man faktisk har gjort ved Vest politidistrikt. Jeg er enig i at en viktig prioritering, og som de uttaler tydelig, er vold mot barn. Det skal være høyt prioritert. De svakeste skal ha det beste vernet i Norge.

Presidenten: Sveinung Rotevatn – til oppfølgings-spørsmål.

Sveinung Rotevatn (V) [10:42:57]: Eg har lyst til å løfte blikket litt, om eg får lov, for bakgrunnen for den prioriteringa som er gjort i Bergen, rett eller galen, er at vi i dag bruker veldig store ressursar i politi, i påtalemyndigheit, i etterforsking og ikkje minst i kriminalomsorg på å bekjempe narkotikakriminalitet. Det legg beslag på store politiressursar.

Eg har registrert med glede at helseministeren har vore ute og sagt at han trur vi kan lykkast betre med å avgrense skadeleg bruk av rusmiddel ved å flytte dei ressursane over til helsearbeid i staden for til justissektoren. Det er ei linje som Venstre er positiv til. Spørsmålet er eigentleg kva statsministeren tenkjer: Er det ei klokare tilnærming til å nå det målet vi er einige om, nemleg å avgrense bruken av skadelege rusmiddel i samfunnet?

Statsminister Erna Solberg [10:43:56]: Det helseministeren har tatt til orde for i vår programdebatt i Høyre, er at ved lettere narkotikaforbrytelser, altså ved småom-

setning eller eget bruk, skal man istedenfor bøter eller annet kunne bruke helsevesenet og sørge for at man får behandling og hjelp – istedenfor at man får en straff eller en bot, som for mange av de tunge brukerne bare ender opp som en lang liste over ting de skylder staten, og som de aldri får råd til, eller som vi på noe tidspunkt klarer å inn-drive. Det er en debatt som vi har i vårt programarbeid. Jeg er positivt innstilt til det, men det betyr ikke en legalisering av tunge narkotikaforbrytelser eller storomsetning av stoff, eller at omsetning og utdeling av tunge narkotiske stoff skal få en legalisert form. Det har ikke helseministeren tatt til orde for, og det er ikke jeg tilhenger av. Disse grove kriminelle nettverkene er en sammenblanding av kriminalitet – menneskesmugling, useriøse forhold på arbeidsmarkedet – og mange av disse tingene henger sammen.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:45:19]: For folk i Bergen er dette en trist og alvorlig sak som til syvende og sist handler om noe så viktig som tilliten til politiet. Hvis det er sånn at bakmenn i alvorlig kriminalitet får gå fri, sviktes jo bergenserne, befolkningen i vår felles hjemby.

Jeg er enig med statsministeren i at vi ikke skal konkludere på forhånd. Jeg er også enig i at vi ikke bare skal gjøre det til en debatt om ressurser. Vi må diskutere system, vi må diskutere de systemene i styringen av politiet som kan gjøre at man ofte prioriterer det enkle foran det mer komplekse.

Og så er jeg opptatt av det samme som representanten Rotevatn. Jeg er veldig glad for at Bent Høie har gitt signaler om en kursendring i Høyre. Jeg mener det vil gi oss en bedre ruspolitikk. Jeg mener også det vil føre til bedre ressursprioritering. Vi vet jo at politiet i Bergen har brukt ganske mye ressurser på å bøtelegge og følge etter rusavhengige mennesker på gaten. De burde bruke de ressursene på en annen måte.

Mitt spørsmål er: Hvorfor må vi vente til Høyres program kommer? Opposisjonen i Stortinget er med på en slik vending. Kan vi ikke gjøre det nå?

Statsminister Erna Solberg [10:46:32]: De forholdene som helseministeren har tatt opp, og som han mener at vi kanskje ikke skal bruke ressurser på – bøtlegging og annet – er ikke en del av det vi heller mener at politiet skal prioritere å bruke penger og ressurser på. Vi har sagt veldig tydelig at dette dreier seg om de grove kriminelle nettverkene, de tunge nettverkene knyttet til omsetning av narkotika. Det er ikke det å løpe etter den narkomane brukeren på Torgalmeningen som er statens prioritering, det er de organiserte nettverkene.

Vi har gjort endringer i noe av dette. For eksempel har vi hatt en spesialordning i Bergen hvor vi kan dømme folk til behandling istedenfor til fengselsstraff, som har vært veldig godt evaluert, og som vi er innstilt på skal videreutvikles til å bli en straffereaksjon som skal brukes i mye større grad. Og så er spørsmålet: Når har man en straffereaksjon? Og når henviser man dem i større grad til ulike former for behandling?

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Terje Breivik (V) [10:47:48]: I ei tid med etter måten høy arbeidsløse og der mange med høy utdanning og betydeleg kompetanse har mista arbeidet, burde det etter Venstre sitt syn vore ein eigen strategi for å få mange av dei som står utan jobb, til å starta nye verksemdar.

I juni 2014 fekk Venstre med seg eit samrøystes storting på å be regjeringa gjera ein gjennomgang av rammevilkåra for enkeltpersonføretak med sikte på å fremja konkrete forslag til forbedringar. Føremålet med forslaget frå Venstre var forbedringar ikkje berre å få fleire til å satsa og skapa ein arbeidsplass for seg sjølv og kanskje nokon til, men òg å auka sjansane for at fleire lukkast. Så langt, etter over to år, er det forunderleg nok kome få, om nokon, forslag i så måte frå regjeringa – ingen forslag som betrar dei skattemessige vilkåra for enkeltpersonføretak, ingen som betrar dei sosiale rettane, ingenting om forenkling for enkeltpersonføretak og ingenting om auka tilgang på risikokapital – heller tvert imot.

Ein ting er at regjeringa ikkje prioriterer å fylgja opp vedtaket og viljen til Stortinget, noko heilt anna er det at regjeringa heller ikkje prioriterer å gjera kvardagen litt enklare for dei som vel å starta for seg sjølve – personar som er villige til å ta stor personleg risiko for å skapa verdiar med andre. Fellesskapen er heilt avhengig av slike folk, som me treng langt fleire av. Var det éin ting Venstre trudde var synonymt med ei Høgre–Framstegsparti-regjering, var det ein mykje meir offensiv politikk på dette feltet.

Er det brillleglasa mine, farga som dei er av Venstre sitt brennande engasjement for nyskaping og innovasjon, som står i vegen, eller har eg rett i at regjeringa Solberg i handling er like lite oppteken av sjølvstendig næringsdrivande og dei som torer og vil satsa på ein forretningsidé, som det den raud-grøne regjeringa var?

Statsminister Erna Solberg [10:49:44]: Jeg er uenig i at vi ikke er opptatt av gründerskap, at vi ikke er opptatt av at man skal etablere bedrifter. Vi har lagt frem en egen gründerplan, vi har fulgt dette opp gjennom ikke minst å tilrettelegge for flere gründeretableringsstipend gjennom Innovasjon Norge, og vi jobber med det generelle, store forenklingsarbeidet som så langt har gitt reduserte kostnader for innrapportering til det offentlige – under denne regjeringen på 7 mrd. kr. Alt dette er jo viktige rammebetingelser også for selvstendig næringsdrivende, som gjør at det er enklere å rapportere, enklere å starte og enklere å forholde seg til de reglene som er for alle. Det er også enklere å få hjelp til etableringen.

Det er interessant å se at SSB i fjor sa at vi har rekordmange gründere. De registrerte 61 000 etablerere i personlig eide foretak og selskaper i 2015. Det er altså en voldsom vekst i dette. I tredje kvartal i år ble det etablert 4,1 pst. flere foretak enn i tredje kvartal i 2015, da det altså var rekord i antall etablerere både som selvstendige og som aksjeselskap.

Man har gjort aksjeselskapsmodellen noe mer gunstig med de endringene som er gjort på aksjekapital. Det betyr kanskje at en del som før ville vært selvstendig næringsdrivende, velger å etablere et aksjeselskap. Da får de også ryddigere forhold til noen av de sosiale ordningene, og ansvaret deres kan begrenses noe mer gjennom måten selskapet er organisert på.

Vi jobber nå med gjennomgangen av rammevilkårene for selvstendig næringsdrivende, bl.a. på det sosiale området.

Terje Breivik (V) [10:51:50]: Statsministeren har heilt rett i at me no ser ein gledenleg auke i nyetableringar. Det er kjempebra. Men så veit jo statsministeren like godt som meg at det ikkje er retorikk, men resultat som flyttar samfunnet framover. Skil fleire lukkast med verdiskapande selskap, er det særleg to faktorar som er viktige: tilgang på forretningsmessig kunnskap og risikokapital. Venstre har forhandla inn to enkle, konkrete tiltak som svarer på begge behov: pre-så Kornfondordninga, som gir tilgang på risikokapital for gründerar som er komne inn under vengjene av ein inkubator eller næringshage, og skatteincitament – investorar som investerer i nystarta verksemdar, kapitalfond. Pre-så Kornfondordninga føreslår regjeringa å halvera. Kapitalfondordninga vil dei utsetja på ubestemt tid. Venstre må igjen bruka tid og ressursar i budsjettforhandlingane på omkampar framfor at me i fellesskap flyttar verda endå lenger framover. Kva er forklaringa på at enkle, effektfulle tiltak som betrar kvar dagen for gründerar og nye arbeidsplassar, vert nedprioriterte?

Statsminister Erna Solberg [10:52:52]: Vi har styrket etablerertilskuddet, pre-så Kornfond, så Kornfondordningen og innovasjonslån. Vi ønsker å endre Investinors mandat, slik at det kan vere mer effektivt for å få flere investeringar i en tidlig fase. Så veksler vi mellom noen av dei tiltakene. Vi er opptatt av veiledning og hjelp, og vi jobber med spørsmålet om en kapitalfondordning. Men man kan ikke så raskt gjøre endringer av den typen i skattesystemet uten at det får negative virkningar, uten at en får en ren skattetilpasning gjennom å vere med i en kapitalfondordning, og det er det viktig at vi sikrer oss mot.

Jeg har vært lenge på Stortinget. I 1992 gjennomførte vi en stor og viktig skattereform som sørget for at vi kom fra en situasjon hvor investeringar i gjennomsnitt i Norge gikk i null – avkastningen var altså null – fordi vi hadde så mange skatteincentiverte ordningar for investeringar. Etter det har vi hatt positiv avkastning av investeringar i Norge, og vi må passe på at vi har et slikt skattesystem også i fremtiden.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Trine Skei Grande.

Trine Skei Grande (V) [10:54:16]: Det er mange grupper som har sine «dager». Jeg vet ikke om presidenten vet det, men på lørdag er det kvinnegründernes dag. Innovasjon Norge sier at sju av ti søknader er fra menn, og av dem som starter AS-er i Norge, er én av fem kvinner. Innenfor teknologibedriftene står det enda dårligere til. Av hundre selskap i Norge er det ett der kvinner er medgründer eller har grünet. Det er et veldig kjønnsdelt arbeidsmarked i Norge, vi har store lønnsforskjeller, og vi ser store forskjeller mellom såkalte jentefag og guttefag. Grüning skjer veldig sjelden i de tradisjonelle jentefagene. Det er sikkert også noe av grunnlaget for at vi har en så stor lønnsforskjell og et så kjønnsdelt arbeidsmarked.

Hva skal vi gjøre for å få flere kvinner til å gründe, og hvilke tiltak må vi sette i verk for å sikre denne gruppen større likestilling også blant gründerne?

Statsminister Erna Solberg [10:55:23]: Jeg er helt enig i at i motsetning til mange andre land, hvor kvinner er gründerne i mye større grad, er Norge dårlig på dette. Grunnen til det er nok at vi har en historisk tradisjon i vårt land for å ha et av de mest kjønnsdelte arbeidsmarkedene i hele Europa, og at kvinner i stor grad jobber innenfor sosial- og omsorgssektoren. I Norge er det som særpreger sosial- og omsorgssektoren, at den i stor grad er offentlig finansiert. Det er enten kommunen eller staten som driver den. De har store innkjøp, og det er mye mindre rom for gründeren i den typen systemer hvis vi ikke tar godt vare på dem. Derfor er det viktig at vi ser på hvordan vi kan gjøre våre innkjøp mer gründerorientert. I noen byer hvor vi nå ser at fritt brukervalg skal reduseres, forsvinner en del typiske gründerjobber for kvinner som vil starte sitt eget firma fordi de vil løse oppgavene i hjemmetjenestene på en annen måte. Det har en kjønnsdel ved seg når man gjør den typen endringer, hvor altså kommunen bestemmer alt og private ikke kan komme inn som gründerne.

Presidenten: Else-May Botten – til oppfølgingsspørsmål.

Else-May Botten (A) [10:56:46]: Norge trenger nye arbeidsplasser, og mange av disse må komme fra nye bedrifter. I de siste ukene har det blitt skrevet om et «gründer-opprør», og et av problemene de fokuserer på, er manglende tilgang til venturekapital i Norge. En av disse, Are Traasdahl, skrev en kronikk i Aftenposten i forrige uke. Jeg siterer:

«Staten er nødt til å spille en viktig rolle. (...) Det store problemet med manglende venturekapital løser seg nemlig ikke av seg selv. Og nei, det holder ikke med skatteincentiver og så Korn.»

Spørsmålet mitt til statsministeren dreier seg ikke om etablererstøtte, pre-så Kornfond eller så Kornfond, skatteincentiver eller formuesskatt, men nettopp venturekapital. Ser statsministeren behovet for at staten skal bidra med venturekapital, og hva er statsministerens plan for å kompensere for de 1,25 milliardene hun nå trekker tilbake fra nettopp Investinor?

Statsminister Erna Solberg [10:57:48]: Noen ganger bør vi som politikere tenke igjennom at når et virkemiddel ikke virker, bør vi endre på det. Det er det vi har gjort med Investinor. Det virker ikke, det fungerer ikke slik som det skal vere, og da gjør vi endringer med det.

Jeg forstår at det nå er en stor mobilisering for å beholde en struktur som ikke leverer de resultatene, ei heller for dem de skal investere i. Da har vi altså valgt å si at det skal rettes mer mot tidlig fase, som er det området hvor vi faktisk har den største bunnen, og at det skal bevilges penger direkte hvert eneste år, omtrent på samme nivå som i de investeringene som Investinor har hatt tidligere. Vi tror faktisk at vi kan få mer vellykket bruk av Investinor med de tiltakene vi gjør, enn den situasjonen vi har i dag, hvor Investinor ikke leverer de resultatene vi hadde forventninger om.

Som oppdragsgivere er det faktisk vårt ansvar av og til å si at hvis virkemiddelet ikke fungerer, må vi gjøre endringer, litt uavhengig av om våre lokalpolitikere sier at «dette skal vi beholde fordi dette er arbeidsplasser her hos oss». Vi beholder et Investinor i Trondheim, men vi beholder det annerledes fordi det skal fungere som et virkemiddel.

Presidenten: Line Henriette Hjemdal – til oppfølgingsspørsmål.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:59:01]: På Civitas frokostmøte om innovasjon i dag ble det stilt et grunnleggende spørsmål: Hvorfor trenger vi innovasjonspolitik? Og svaret var ganske enkelt: Mer innovasjon i samfunnet gir økt verdiskapning.

Regjeringen har levert en gründerplan, men det er et utålmodig miljø. SkatteFUNN-ordningen er en ordning som er viktig, som fungerer godt, og som gir gode resultater. Statsministeren sa i forrige svar at man skal endre hvis det ikke fungerer bra nok. Men vi vet også at det er tøft å starte opp nye bedrifter, og derfor har bl.a. Forskningsrådet tatt til orde for å gi mer støtte gjennom SkatteFUNN-ordningen til bedrifter som er yngre enn åtte år. Det er en ordning som Frankrike har hatt stor suksess med. Hvordan vurderer statsministeren dette?

Statsminister Erna Solberg [11:00:00]: Innovasjonspolitik er viktig av mange grunner. Klarer vi å bli bare 0,2 pst. mer produktive hvert eneste år fremover, så har det en betydelig større effekt enn det hele oljefondet vårt noen gang vil ha for norsk økonomi. Det er jo det som viser at klarer vi å være mer produktive, og klarer vi å innovere mer, da klarer vi å bruke ressursene våre bedre. Derfor er det viktig å jobbe med alle tiltak for å få bedre innovasjon, både i offentlig sektor og i privat sektor – og skape nye bedrifter.

Vi er veldig tilhengere av SkatteFUNN-ordningen. Det er ikke så rart, for det var Høyre og Venstre som på 1990-tallet foreslo en slik ordning. Vi gjennomførte det i Bondevik II-regjeringen, og vi har gjort flere forbedringer i SkatteFUNN-ordningen, og den virker. Den er ubyråkratisk, den er enkel, og den virker.

Så er spørsmålet om man skal målrette ulike biter. Det er masse innovasjon i dette landet som kommer fra de store og mellomstore bedriftene, så jeg er ikke overbevist i dag om at vi skal lage en ordning hvor en bare tar de første åtte årene, for vi kommer til å ha masse jobber som kommer ut av kompetansemiljøer og bedrifter som eksisterer allerede. De etablerte innoverer også – og kanskje mest.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [11:01:17]: For å få fram dei nye bedriftene må ein ha verkemiddel som treffer i heile fasen, heilt frå idé til bedriftene vert lønsame bedrifter som kan stå på egne bein. I svaret til representanten Else-May Botten hevdar statsministeren at Investinor ikkje fungerer, difor må Investinor ikkje lenger få lov til å investera i denne vekstfasen. Investinor er i dag nesten aleine i Noreg med å tilby kapital i denne kritiske fasen. Då vert det eit gap i den samanhengande kjeda som ein treng. Mitt spørsmål er:

Kven meiner statsministeren skal fylla det rommet som kjem når Investinor ikkje kan tilby kapital i den viktige vekstfasen?

Statsminister Erna Solberg [11:02:12]: De fleste diskusjoner vi har hatt tidligere om disse spørsmålene, har dreid seg om at det er for lite kapital i tidlig fase. Nå gjør vi mer for tidlig fase, og nå mangler vi venturefasen. Heldigvis har vi fått betydelig flere venturekapitalmiljøer også med privat basis i Norge. På noen områder, f.eks. innenfor skogmandatet, vil Investinor fortsatt kunne investere i modne selskaper. Det er en del av virkemidlet for å løfte frem en del nye innovasjoner og følge opp den pakken som var på skog fra tidligere av.

Jeg synes det er interessant at vi leter etter alle de statlige virkemidlene i denne diskusjonen når det er et voksende privat marked. Hovedutfordringen i Norge er at mye av kapitalen er på statlig hånd, og at for lite er på privat hånd. Det jeg har lest i dagens avis, er at Senterpartiet i dag kommer til å fremme et forslag om igjen å øke formuesskatten til 1,1 pst., til tross for alle de oppslagene vi har om hva man har sagt om gründerskap og annet, og hvor viktig det er å stimulere også privat eierskap rundt omkring. Dette er jo en av nøklene! Vi må ha flere private eiere, og formuesskatten er negativ for dette.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:03:33]: Med alle dei skattelettane som har kome på formuer med denne regjeringa, skulle ein tru at tilgangen på risikokapital i alle fall skulle gått opp litt. Men sanninga er at han har gått ned. Investinor står no for rundt halvparten av alle risikokapitalinvesteringar i Noreg. Frå 2009 til i dag har dei stått for ein tredjedel, så det er altså ein nedgang i den private risikovillige kapitalen. Berre for å illustrere dette med dei kutta som regjeringa gjer, på 1,25 mrd. kr i statsbudsjettet for neste år, vil det bety ein nedgang frå 300 mill. kr per år til 100 mill. kr per år. Det er for ein enkel SV-ar veldig vanskeleg å forstå kva som er grunngravinga for dette, men i nettavisa Shifter står kanskje svaret på det, der Monica Mæland seier:

«Hvis statens rolle blir for stor, risikerer man å fortrekke det private initiativet heller enn å hjelpe.»

Er dette grunnen til at ein har valt å kutte i Investinor?

Statsminister Erna Solberg [11:04:38]: Vi har gått igjennom Investinor fordi det er et virkemiddel som ikke har fungert. Da må vi av og til gå igjennom og se på porteføljen. Det har ikke levert resultater som er tilsvarende. Så har vi laget en målretting mot det som oppleves som den største utfordringen i tidlig fase, for å kunne investere i det. Og så har vi laget en annen måte å finansiere det på. Men hvis vi ser på hvor mye Investinor investerer hvert eneste år, tilsvarer det omtrent 100 mill. kr i snitt, og det er det vi har lagt inn som det vi skal gi til Investinor hvert eneste år i investeringsmuligheter fremover i dette. I tillegg setter vi selvfølgelig av penger for tap, for det er en ganske høy tapsprosent på de prosjektene som vi nå har erfaring med.

Jeg skjønner at det alltid er vanskeligere å flytte på et virkemiddel som eksisterer bare fordi det eksisterer, men

av og til må vi stille oss dette kritiske spørsmålet: Leverer det det vi hadde forventninger om? Svaret fra evalueringen er nei.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [11:05:53]: Den voksende ulikheten i Norge rammer ikke bare de fattigste, men også folk i arbeid. De lavtlønte får en stadig mindre del av kaken, viste en rapport fra Senter for lønnsdannelse som er omtalt denne uken. Samtidig eksploderer bokostnadene for mange mennesker rundt om i landet. For kort tid siden møtte jeg i Tromsø kommunearbeidere som fortalte hvordan stadig flere opplever at en vanlig arbeidsinntekt ikke strekker til for å oppnå drømmen om å eie sitt eget sted å bo. Unge og lavtlønte stenges ute fra boligmarkedet, og mange familier engster seg for hvordan de skal håndtere gjelden hvis rentene øker, eller det skulle komme en nedtur i boligmarkedet. Det handler om folks økonomi, men det handler også om makt over eget liv. Det er stor forskjell på å få bo i en egen bolig og å bo i andres bolig.

SV har denne høsten gang på gang utfordret finansministeren til å komme til Stortinget med nye tiltak for å få boligmarkedet til å fungere for de mange som i dag står på utsiden. Hun pekte på statsbudsjettet. I statsbudsjettet kom det ingenting som monner.

Det finnes noen som boligmarkedet fungerer godt for. Det er veldig lukrativt å spekulere og investere store penger i eiendom. Det snakkes om hvordan unge forretningsfolk som vil opp og fram, kjøper boliger i stedet for å starte bedrifter. Regjeringen fører en elitistisk økonomisk politikk når den gjør det stadig mer lønnsomt å hente inntekter fra det de rikeste henter sine penger fra – arv, formue, eiendom – mens det er høy skatt på vanlige folks arbeidsinntekter. Det er mulig at den totale handlingslammelsen i boligpolitikken skyldes denne store omsorgen for dem på toppen, som regjeringen stadig viser fram.

Landets økonomer er bekymret, IMF mente i juli at det norske boligmarkedet var 40 pst. overpriset, men til tross for alle advarslene ser det ikke ut som at regjeringen bekymrer seg. Kan Erna Solberg nå, i motsetning til finansministeren, varsle ett eneste nytt tiltak regjeringen vil komme med, som vil monne på situasjonen i boligmarkedet?

Statsminister Erna Solberg [11:08:02]: Vi har gjort mye som monner på situasjonen i boligmarkedet. Det viktigste vi har gjort, er mange forenklinger i plan- og byggesprosessene som gjør det mulig å bygge raskere, som gjør det mulig å få ned den tiden det tar fra man planlegger nye boligområder, til vi faktisk kan se nye boliger. Mange steder i dette landet er primærgrunnen til at vi har økte boligpriser, at vi har bygget for lite i flere år. Nå har vi heldigvis stor igangsettelse av nye boliger, og flere boliger som kommer inn på markedet, vil bidra til at man også kan jevne ut prisveksten over tid.

Det andre vi gjør, er en konsekvens av den skattereformen vi gjennomfører. Når vi gjennomfører reduksjoner i nettobeskatningen og øker bruttobeskatningen, som blir en effekt av det vi gjør ved å redusere skatteprosenten, betyr det at rentefradraget vil ha noe mindre betydning enn det har hatt tidligere, og det vil også bety at man begrenser det incentivet som ligger i skattesystemet. Vi har også sørget

for å justere opp verdsettelsen av sekundærboliger i flere omganger. Det betyr også at det å investere i en annen bolig for bare å leie den ut eller å ha den, ikke blir prioritert i skattesystemet, sånn som det har vært tidligere.

Men det er klart at så lenge boligprisene øker mye, og så lenge det er mangel på nok boligangsettelse og boligbygging ute i kommunene, vil man få en økning i prisene i pressområder, dit mange flytter. Derfor må vi både gjøre noe som gjør incentivene mindre – det har vi gjort – og samtidig sørge for at vi bygger nok, sånn at ikke en underliggende ubalanse mellom tilbud og etterspørsel er det som driver prisene oppover.

Men det er ingen grunn til å gjøre det som f.eks. skjer i denne byen: sørge for at det blir enda dyrere for folk å bo når man legger på en eiendomsskatt som, etter de siste estimatene, vil ramme ca. 50 pst. av alle boligene som er i byen.

Audun Lysbakken (SV) [11:10:16]: Da kan jeg glede statsministeren med at det skatteopplegget SV foreslår i Stortinget, både vil gjøre noe med prisveksten ved å flytte skatt fra arbeid til eiendom og samtidig gi større skatteletter enn det statsministeren har foreslått, for alle som tjener under 600 000 kr. Da kan vi både få ned forskjellene og dempe prispresset.

Men jeg spurte ikke om hva regjeringen hadde gjort, for det er helt åpenbart at det regjeringen har gjort, er for lite. Det er også åpenbart at regjeringen har feil diagnose når de bare snakker om at det bygges for lite. Høyre har styrt Oslo i 18 år, åpenbart uten å bygge nok. De har styrt Bergen i tolv år, åpenbart uten å bygge nok. Men det er bl.a. det at vi har et skattesystem som er rigget for spekulasjon og vill prisvekst, som gjør det så utrolig lukrativt for dem med mye penger å putte pengene i eiendom, som er problemet. Det sier ikke bare SV. De fleste ledende økonomer sier det, OECD sier det, osv. Dem pleier statsministeren å høre på.

Så jeg gjentar mitt spørsmål: Har statsministeren ett eneste nytt tiltak som kan gi håp for dem som nå taper i boligmarkedet?

Statsminister Erna Solberg [11:11:27]: Vi står midt oppe i gjennomføringen av skattereformen. Det betyr at vi trapper videre ned. Det betyr at det er tiltak også i dette budsjettet, når skattesatsen går ned på nettobeskatningen og opp på bruttobeskatningen i vårt skattesystem. De endringene vi har gjort av forenklinger i byggebiten for mindre leiligheter, mener OBOS betyr at man kan redusere boligstørrelse og sørge for at salgsprisen på små leiligheter blir redusert med mellom 300 000 og 400 000 kr. Det er en enorm forenkling og mulighet for unge til å komme inn i boligmarkedet hvis man kutter mellom 300 000 og 400 000 kr i byggekostnadene innenfor boligbyggelagene. De forenklingene i byggeteknisk forskrift som regjeringen sendte på høring for få dager siden, kan redusere kostnadene for små boliger med ytterligere 130 000 kr. Det betyr at når det bygges nytt, blir det bygget billigere fremover. Det kommer til å være et bidrag også for salgsprisene, ikke minst fordi i deler av dette markedet er det også salgsprisene som avspeiler kostnadene ved å bygge bolig.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Karin Andersen.

Karin Andersen (SV) [11:12:49]: Statsministerens svar viser at hun verken vet hvordan prisene i boligmarkedet blir satt, eller hvordan de er for vanlige folk med helt vanlige jobber og lave lønninger. Det er altså ingen sammenheng mellom byggekostnadene og prisutviklingen, det har jeg statistikk over, som ligger her, som statsministeren kan få se. Boligprisene settes i markedet, og det har blitt dyrt på det markedet veldig mange andre steder i landet enn her. Høyre-representanten Kapur sier så arrogant når SV legger fram sin pakke som skal hjelpe vanlige folk, at SV vil løse et lokalt Oslo-problem på Grünerløkka. Da kan jeg opplyse at boligprisene f.eks. på Hamar, der jeg bor, har økt med 15 pst. på ett år – ja i Hedmark, for den del, som kanskje ikke er noe pressområde, med 11 pst. De har økt i Trondheim med 12 pst., og de har økt over hele landet. Så problemet her er at vanlige folk med vanlige lønninger ikke kan bo. Er statsministeren enig med sin partikollega i at dette kun er et Grünerløkka-problem?

Statsminister Erna Solberg [11:14:01]: En konsekvens av at det går bedre i økonomien, at man skaper flere jobber, er at man av og til får prispress i boligmarkedet. Jeg er glad for at det i Innlandet nå går bra, at vi har rekordlav ledighet der, istedenfor det bildet som vi hadde bare for få år tilbake, at de lå i skyggen, det var fraflyttingsområder, og at det var utfordringer. Så på en måte er det noen bra sider, fordi det nå er mer vekst og større økonomisk utvikling i deler av Distrikts-Norge, sånn som f.eks. i Innlandet.

Så er det ikke sånn at det jeg har nevnt, ikke har en betydning, for byggekostnader har en betydning. Når OBOS selger leiligheter, selger de dem ikke basert på markedspris, de selger basert på byggekostnadspris, med en avkastning for den investeringen som er gjort. Og når man får større tilgang på små leiligheter i områder hvor det er stor etterspørsel på grunn av husholdninger på én person eller annet, og fyller det hullet i markedet, vil også prispresset på de minste leilighetene gå ned. Dette bidrar til at det er større mulighet for å få bygd flere, mer kurante leiligheter inn i de laveste markedene.

Presidenten: Torstein Tvedt Solberg – til oppfølgings-spørsmål.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:15:23]: Arbeiderpartiet mener at vi må gjøre mer for å hjelpe unge førstegangsetablerere inn på boligmarkedet. Derfor har vi fremmet en rekke konkrete forslag her i Stortinget. Regjeringa har vært passiv og samtidig løpt fra egne valgløfter. Før valget i 2013 lovte Høyre unge velgere at en skulle redusere egenkapitalkravet. I regjering ble dette raskt avlyst. Da skulle en kanskje tro at regjeringa kom med andre tiltak for å hjelpe unge i etableringsfasen inn i boligmarkedet, men regjeringa har heller redusert lånerammene i Husbanken og gjort det vanskeligere for unge å få startlån. Under denne regjeringa har altså tiltakene blitt færre, og inngangen til boligmarkedet for unge har blitt vanskeligere.

Er det en ideologisk tro på at markedet selv skal ordne opp, som stopper denne regjeringa fra å hjelpe flere unge inn på boligmarkedet?

Statsminister Erna Solberg [11:16:17]: Det er ikke en ideologisk tro på at det er markedet som løser alt, for vi vet at i vårt land er f.eks. det som går på bolig og boligutvikling, gjennomregulert. Derfor gjennomfører vi nå alle de endringene som gjør at små boliger blir mer tilgjengelig rundt omkring i landet. Fordi kostnadene ved å bygge de små boligene blir enda mindre enn ved å bygge de større – på grunn av endringene vi har gjort – blir tilgangen på boliger som er en naturlig førstegangsbolig i de fleste byene i dette landet for en ungdom, bedre, fordi det blir enklere å gjøre det.

Det som er en utfordring, er at enkelte steder velger lokalpolitikkerne å regulere bare til større boliger likevel. For eksempel i denne byen er det en diskusjon om en skal regulere flere små boliger, eller om en skal regulere til mellomstore og større boliger. Jo færre små boliger det er i et boligmarked som i Oslo, jo høyere blir prisene for den første boligen folk kjøper. Så jeg er helt uenig i beskrivelsen av hva regjeringens politikk er, og jeg er uenig i glansbildet av Arbeiderpartiets politikk. Praktisk politikk betyr at det ikke bidrar til f.eks. at Oslo får et bedre balansert boligmarked for unge å kunne etablere seg i.

Presidenten: Heidi Greni – til oppfølgingsspørsmål.

Heidi Greni (Sp) [11:17:42]: Mangel på nybygging er et problem rundt omkring i mange kommuner i landet. Mens boligprisene skyter fart i de store byene, har deler av Bygde-Norge det motsatte problemet. Boligprisene stagnerer, og få våger å ta risikoen på å bygge ny bolig, fordi en må regne med store tap hvis boligen en dag skal selges. Byggekostnadene overstiger langt markedsverdien.

Regjeringen valgte i 2015 å fjerne budsjettposten «Boligetablering i distriktene», til tross for at evalueringen av ordningen viste gode resultat. Blant annet står det:

«Tiltakene har medført lokal optimisme og gitt positive effekter for et boligmarked som i utgangspunktet hadde stått stille, både for innbyggere, for kommunen og for næringslivet.»

Det er snakk om 20 mill. kr, som Senterpartiet også legger inn i årets alternative budsjett. Hva er regjeringens begrunnelse for å kutte prosjektet etter at de har fått en evaluering som var så entydig positiv?

Statsminister Erna Solberg [11:18:43]: Jeg kan ikke detaljene i alle tilskuddsposter fra 2015-budsjettet om akkurat begrunnelsen som ble gitt.

Men med hensyn til de endringene vi gjør i byggeforskriftene: Det er viktig å huske for Senterpartiet at da Bondevik II-regjeringen satt, gjorde vi forenklinger i byggeforskriftene – vi ville gjøre det enklere å bygge boliger for å få ned kostnadene. Noen av de forenklingene som jeg gjennomførte den gangen, vred de rundt på da de satt i regjering. De økte byggekostnadene betydelig for alle boliger i Norge. Nå har vi tatt grep for å få ned byggekostnadene for små boliger, men også gjennom de endringene som gjøres i byggeteknisk forskrift nå, blir kostnadene lavere. Det betyr at det blir lettere for folk å bygge også i

distriktene, hvor man kanskje skal selge boligen sin senere, i et marked som har mindre avkastning. Det betyr mer enn 20 mill. kr i et støttetilskudd hvis man får 130 000 kr mindre i kostnader, knyttet til de nye forslagene vi har ute på høring. Vi gjør noe med dette. De økte kostnadene. Vi reduserer kostnadene.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Terje Aasland (A) [11:20:04]: Statsbudsjettet har medført en betydelig klimadebatt. De færreste er fornøyde, og det er kanskje ikke til å undre seg over. Det er manglende vilje til å foreslå konkrete tiltak som bringer klimagassutslippene ned, i det statsbudsjettet som foreligger.

Skal vi kunne nå Paris-målet om 40 pst. utslippskutt innen 2030, er det sann at det haster. Tiltakene bør vedtas i løpet av denne stortingsperioden hvis vi skal unngå kritiske handlinger. Arbeiderpartiet la derfor i februar fram over 40 klimaforslag i Stortinget. I klimapakken i vårt alternative budsjett følger vi nå opp med flere tiltak som må til for å nå Paris-målet, og som kan innfri våre forpliktelser.

Jeg har ofte utfordret klima- og miljøministeren til å komme med konkrete tiltak, slik at Norge kan redusere klimagassutslippene med 40 pst. innen 2030. Klimaministerens har kontinuerlig bedt oss om å vente på EU. Da stortingsflertallet i 2015 vedtok felles gjennomføring med EU, ble Stortinget forespeilet at den bilaterale avtalen mellom Norge og EU ville være på plass i løpet av 2016. Nå er det klart at dette vil drøye, i hvert fall til i løpet av 2017, mest sannsynlig 2018. Men så lenge er det ikke klokt å vente. Det vil ta tid før nye tiltak virker, og derfor må vi starte nå. Det er bare 13 år igjen til 2030, med andre ord: Det haster.

Klimaministerens strategi er åpenbar: å vente seg fram til utslippskutt. Mitt spørsmål blir derfor: Deler statsministeren troen på at Norge best når Paris-målet ved å vente til EU har forhandlet seg fram til enighet om innsatsfordelingen mellom EU-landene, før en fremmer konkrete og tilstrekkelige tiltak?

Statsminister Erna Solberg [11:22:06]: Regjeringen venter ikke. Vi gjør mye på de ulike områdene, med mange tiltak.

Det vi gjør nå, er at vi gjennomfører en rekke av de tiltakene som Arbeiderpartiet sa nei til da vi forhandlet om klimaforliket. Vi sørger for at klimafondet har mer penger, i tråd med det vi sa vi ønsket, og som Arbeiderpartiet og de andre rød-grønne sa nei til, da vi satt og forhandlet over bordet om hvor mye penger Enova skulle ha. Vi har også sagt i neste års budsjett at vi nå skal sikre de overføringene uten at det skal være usikkerhet om rentebetingelsene ved en direkteoverføring. Vi har forsøkt å sammenlikne hva Arbeiderpartiet gjør i sitt budsjett, og hva de sier om det, med det vi foreslår. Vi kommer nok i alle regnestykkene våre fram til at Arbeiderpartiet har en manko på klimafondet i forhold til det vi har lagt opp til for 2018.

Vi gjennomfører f.eks. en annen elbilpolitikk. Jeg hørte i morges at man nå skal stramme inn på elbilpolitikken fra Arbeiderpartiets side. Vi har gjennomført den elbilpolitikken vi ønsket i klimaforliket, nemlig at vi skulle ha elbilfordelene ivaretatt ut 2017 og for 100 000 biler. Som vi

vet, var resultatet den gangen 50 000 biler. Vi har altså ført en langsiktig politikk som bidrar til dette.

Vi gjør også mye for å sikre oss at bedriftene får mulighet til å gjøre de riktige investeringene. Derfor har vi mange innovasjonsvirkemidler. Enova bidrar. Og kanskje det viktigste tiltaket vi gjorde tidlig i perioden, var å sørge for, da Transnova gikk inn i Enova, at vi fikk en mye sterkere satsing på samferdselssektoren. Det betyr at vi nå har brukt – med forbehold om at jeg står på Stortingets talerstol og tar dette tallet fra hodet – ca. 800 mill. kr til den typen samferdselsrettede tiltak gjennom Enova i løpet av det siste halvannet året, mer enn det som er foreslått i slike øremerkede poster fra partier på Stortinget, på grunn av at vi gjorde denne systematiske endringen. Vi sørger altså for at vi legger grunnlaget for utslippene til grunn, gjennom den politikken.

Terje Aasland (A) [11:24:14]: Statsministeren og regjeringens problem er at politikken ikke virker. Klimagassutslippene går opp. Det er et faktum. Klimaet er også godt belyst i dagens VG og er vel også et uttrykk for at klimapolitikken faktisk ikke virker. Når en leser hva klima- og miljøministeren der sier, kan en åpenbart få et spesielt inntrykk av at det er EU som skal gjøre en klimarevolusjon i Norge. Det kommer selvfølgelig ikke til å skje. Det er regjeringen som må legge fram forslag til tiltak i Norge – tiltak de så langt ikke har lagt fram, og tiltak som eventuelt ikke virker. Det er nettopp her problemet med dagens regjering er. Ikke ett konkret nytt tiltak er fremmet i løpet av de tre årene hvor dagens statsminister har ledet regjeringen.

Jeg undres litt over om det er sann at når klima- og miljøministeren hele tiden henviser til at han venter på EU, er det blitt et faktum at det er EU som må påtvinge regjeringen klimatiltak for at regjeringen skal velge å legge fram klimatiltak som virker. Er det uenighet (presidenten avbryter) i regjeringen som er grunnlaget for dette?

Presidenten: Tiden er ute!

Statsminister Erna Solberg [11:25:29]: Jeg tror det bare er Arbeiderpartiet som kan tro på det innlegget som vi nettopp hørte.

Vi har foreslått forsterkning av mange av klimatiltakene. Vi går systematisk igjennom sektorene. Grønn konkurransekraft-utvalget, som vi nedsatte, har nå hatt god dialog med alle de store sektorene om utslipp i Norge for å bidra til å få mer konkurransekraft, men også hva som skal til. Vi har gode veikart som man kan bygge på, og vi går igjen om det. I de veikartene er en hel del av de tiltakene som vi har gjort, som f.eks. å putte Transnova inn i Enova, som faktisk gjør at de disponerer mye mer penger inn til samferdselssektoren, for å få utslippene ned der. Det er et av de viktige og kritiske arbeidsområdene våre frem mot 2030. I bilpolitikken har vi gjort endringer i engangsavgiften, som tross alt er et nytt tiltak – hvis man ønsker det. Engangsavgiften har stor betydning for utskiftingen av bilparken og bidrar til reduserte utslipp fremover – også med hensyn til klimaet. Det er slik at økningen vi nå har sett, skyldes i hovedsak vedtak gjort innen olje- og gassektoren under den forrige regjering.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Audun Otterstad.

Audun Otterstad (A) [11:26:47]: Det hadde vært interessant å høre om statsministeren og Høyre/Fremskrittspartiet tok forbehold om økte klimagassutslipp da man la fram regjeringserklæringen etter at man hadde blitt enig med Kristelig Folkeparti og Venstre om en avtale.

Da man la fram årets budsjett, anslo man at utslippskuttene kom til å være på 0,2 millioner tonn. Er det dette klima- og miljøministeren beskriver som den grønne revolusjonen i dagens VG?

Statsminister Erna Solberg [11:27:15]: 0,2 millioner tonn er effekten av de fire avgiftsendringene. Det er ikke den langsiktige effekten av endringene vi gjør på veldig mange andre områder. Så nå synes jeg faktisk at Arbeiderpartiet gir en veldig fortegnert og forenklet bit av et veldig vanskelig tema.

Men når man stiller spørsmål om hva slags utslipp, kunne det være interessant å høre: Av de utslippene som økte fra 2014 til 2015, skyldtes ca. halvparten av de utslippene som skjer i industrien, tiltak innen olje- og gassektoren som ble vedtatt og iverksatt under den rød-grønne regjeringen. Den andre delen kommer av at Yara produserer mer ammoniakk og har flere arbeidsplasser i Norge. De er en del av kvotesystemet. Er Arbeiderpartiet imot at Yara har flere arbeidsplasser i Norge, og at de produserer ammoniakk og er en del av industrireisningen i vårt land?

Presidenten: Rasmus Hansson – til oppfølgingsspørsmål.

Rasmus Hansson (MDG) [11:28:24]: Jeg vet ikke om jeg skal kalle det «fascinerende» eller «deprimerende» å høre Arbeiderpartiet og Høyre kritisere hverandre for dårlig klimapolitikk. De har jo så rett så rett, begge to. Arbeiderpartiet brukte åtte år på å konstruere og praktisere en klimapolitikk som hadde som entydig formål ikke å kutte utslipp i Norge. Det var en helt perfekt, vellykket politikk. Det ble ikke kuttet utslipp overhodet, og Arbeiderpartiet var ansvarlig for å ha sabotert norsk klimapolitikk gjennom åtte år. Men det er selvsagt strålende at Arbeiderpartiet nå vil være med på å være de offensive og utfordre Høyre. Og Høyre kan på sin side svare på det. Statsministeren kan her og nå avklare at hun er best på klimapolitikk ved å svare ja på følgende spørsmål: Kan statsministeren garantere at klimaforlikets krav om å kutte norske utslipp til 47 millioner tonn, fra dagens 53 millioner tonn, vil bli gjennomført med den politikken som er lagt fram nå?

Statsminister Erna Solberg [11:29:29]: Vi har for lenge siden sagt at det kommer til å være vanskelig å oppnå. Vi kommer til å oppfylle avtalen vår, vi kommer til å redusere de store utslippene. Men det er ikke sikkert vi klarer å få så mye av utslippsreduksjonen i Norge. Det skyldes bl.a. kvotesystemet, som var en viktig del av klimaforliket, at 50 pst. av utslippene våre er regulert gjennom kvotesystemet. Da vi hadde den diskusjonen og laget avtalen, forutsatte vi betydelig høyere kvotepris enn det har blitt i kvotesystemet. Det betyr at det er mindre ef-

fekt av kvotesystemet knyttet til reduksjoner i Norge og ny teknologi.

Så har vi hatt en økning i befolkningen som er større enn vi så da vi inngikk klimaforliket, og det gjør også at transportsektoren bidrar. Men vi har veldig store brudd som vi ser fremover, teknologisk. Det betyr at vi tror det vil være godt mulig å nå i 2030, men det kommer til å kreve mye av oss.

I 2020 vil vi oppfylle klimaforlikets ambisjoner når det gjelder Kyoto-avtalen og de reduksjoner vi skal ha knyttet til 2020, men vi er ikke sikre på om vi klarer alle kuttene i Norge.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå omme.

Sak nr. 2 [11:30:40]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten.

De foreslåtte endringene i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 2, fra representanten Lise Christoffersen til finansministeren, vil bli besvart av arbeids- og sosialministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 5, fra representanten Åsmund Aukrust til samferdselsministeren, bortfaller, da representanten ikke er til stede.

Spørsmål 10, fra representanten Per Rune Henriksen til klima- og miljøministeren, vil bli besvart av samferdselsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 11, fra representanten Per Olaf Lundteigen til klima- og miljøministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er borteist.

Spørsmål 17, fra representanten Øystein Langholm Hansen til helse- og omsorgsministeren, vil bli tatt opp av representanten Torstein Tvedt Solberg.

Spørsmål 20, fra representanten Trygve Slagsvold Vedum til helse- og omsorgsministeren, blir etter anmodning flyttet og besvart etter spørsmål 29, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 21, fra representanten Stine Renate Håheim til helse- og omsorgsministeren, vil bli tatt opp av representanten Rigmor Aasrud.

Spørsmål 22, fra representanten Anette Trettebergstuen til helse- og omsorgsministeren, vil bli tatt opp av representanten Audun Otterstad.

Spørsmål 1

Martin Henriksen (A) [11:31:02]: «Høyres leder Erna Solberg lovet i april 2013 et massivt samferdselsløft i Tromsøregionen til om lag 5 milliarder kroner dersom de kom i regjering, deriblant ny Kvaløysforbindelse, Tindtunnel, Ullsfjordforbindelse og bompengefri E8 gjennom Ramfjord. Solberg uttalte til Nordlys 23. april at «dette er

prosjekter som vi lover å starte om vi vinner valget». Etter tre år er ikke én meter av disse prosjektene satt i gang.

Hvor ble det av Høyres samferdselsløft for Tromsøregionen?»

Line Henriette Hjemdal hadde her overtatt presidentplassen.

Statsminister Erna Solberg [11:31:49]: Da Stortinget i juni 2013 behandlet Nasjonal transportplan for 2014–2023, ønsket Høyre å inkludere en veipakke for Tromsø som en del av vår langsiktige tenkning for utvikling av Tromsø-regionen. Jeg har lyst til å minne representanten Henriksen på at hans eget parti og samarbeidspartier stemte ned Høyres forslag, og at dagens NTP derfor ikke inneholder denne veipakken. Jeg kan imidlertid forsikre om at regjeringen ikke har glemt Tromsø i den betydelige satsingen vi nå gjennomfører i Nord-Norge.

Under denne regjeringen bygges og vedlikeholdes vei i Nord-Norge som aldri før. Med en satsing på vedlikehold og fornying som er tilnærmet fordoblet, kuttet forfallet på riksveiene i landsdelen for første gang på tiår. I tillegg bygger vi mye nytt. Ny E105, ny Tana bru, ny E6 på Helgeland, tunnel i rv.77 Tjernfjellet og E6 gjennom Sørkjosfjellet og Nordnes for å nevne noen eksempler. Vårt målrettede samferdselsløft betyr mye for å ta ut potensialet vi har i nord, hvor avstandene er store og god infrastruktur er viktig for å styrke konkurransekraften og trygge ferdsele.

I fireårsperioden 2010–2013 fikk Nord-Norge til sammen 5,4 mrd. kr til riksveinvesteringer. Etter fremleggelsen av statsbudsjettet for 2017 ligger landsdelen an til å få 12,4 mrd. kr i perioden 2014–2017. Det tilsvarer mer enn en dobling av investeringsmidlene. For innværende fireårsperiode 2014–2017 ligger Nord-Norge an til å få nærmere 1,3 mrd. kr ekstra til fylkesveiene. I tillegg kommer midler til opprusting av tunnelene og øremerkede tilskudd gjennom rentekompensasjonsordningen for transporttiltak i fylkene, med en investeringsramme på over 400 mill. kr i Nord-Norge, en ordning som Arbeiderpartiet ønsket å fjerne. Selv om Tromsø-pakken ikke ble en del av NTP, er planleggingen av flere prosjekter i Tromsø i gang. E8 i Ramfjord var noe av det første denne regjeringen tok tak i. Statens vegvesen sender endelig planforslag for dette tiltaket på høring trolig i mars–april 2017.

Regjeringen vil komme tilbake i NTP 2018–2029 om prioritering av saken i planperioden. Regjeringspartiene fikk også, sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre, raskt på plass en fergeavløsningsordning for fylkesveiene med varighet på 40 år. Dette er bl.a. viktig for Ullsfjordforbindelsen, som Troms fylkeskommune har startet prosjektering av. Regjeringen har bidratt til videre utvikling av transportsystemet i Tromsø med flere tiltak, og jeg vil trekke frem utbedringen av krysset ved Breivika havn, hvor det nå er sikret oppstart i 2017.

Da vi la frem vår alternative nasjonale transportplan våren 2013, sa vi at vi i den planperioden ville iverksette store tiltak for Tromsø. Det er vi godt i gang med å gjøre.

Martin Henriksen (A) [11:34:50]: Jeg takker statsministeren for svaret.

Skrytelista har vi hørt før. Faktum er at når det gjelder fylkesveier, er det enighet om den satsingen, det var en satsing som startet i den rød-grønne NTP-en. Når det gjelder

satsingen i Nasjonal transportplan, ligger regjeringa omtrent på det som ble lagt fram av den rød-grønne regjeringa, men har heller ikke kommet med noen nye prosjekter.

Det jeg spurte om, gjaldt at dette er siste sjanse Høyre har til å følge opp sine soleklare valgløfter fra valgkampen i 2013 om prosjekter til 5 mrd. kr i Tromsø-regionen. Fasisiten så langt er at spaden ikke er satt i jorda for noen av dem, og planleggingen er ikke framskyndet. Den gang tok ikke Høyres leder noen forbehold om vedtakene i NTP våren 2013, om at man også må ha normale lokale prosesser, eller at disse løftene egentlig ikke gjaldt i denne stortingsperioden, men i neste stortingsperiode. Jeg har lyst til å spørre statsministeren om ett av de konkrete prosjektene: Er det sånn at regjeringa vil legge inn en statlig andel som gjør at de fortsatt kan garantere at E8 inn til Tromsø blir bompengefri?

Statsminister Erna Solberg [11:35:58]: Det avisopp-laget som representanten tar utgangspunkt i, er et avisopp-slag som er basert på fremleggelsen av vår alternative Nasjonal transportplan. Som representanten vet, er Nasjonal transportplan i den forrige perioden et tiårsperspektiv. Det vi sa, var at vi skulle komme i gang med denne pakken. Den ble ikke vedtatt i Stortinget som en helhetlig pakke, men vi gjennomfører tiltak innenfor denne pakken. Det er slik at alle prosjekter tar det tid å planlegge og gjøre ferdig. E8 kommer ut på høring til våren med den ferdige planen, og da er det inn mot Nasjonal transportplan vi kommer til å gjøre en vurdering av hvor mye og hvilket system det kommer til å bli. Jeg kan ikke forskuttere regjeringens behandling av Nasjonal transportplan nå. Representanten må vente til Nasjonal transportplan blir fremlagt. Men det er ikke slik at alt skulle gjøres i en fireårsperiode. Det skulle legges et grunnlag for arbeidet, og det skulle inn i Nasjonal transportplan – og det arbeidet er i gang.

Martin Henriksen (A) [11:37:07]: Når det gjelder innfartsveien E8 til Tromsø, var det første regjeringa gjorde, å sette til side statlig plan, så den veien tar lengre tid å få på plass. Men Erna Solbergs løfter i 2013 tok ingen forbehold om det hun nå sier. Det hun tvert imot sa, var at dette er prosjekter som vi lover å starte om vi vinner valget. Det er ikke alle andres skyld, det er ikke lokale pro-sessers skyld når vi ser at Høyre har levert 0 av 5 mrd. kr i løftene sine. Høyre må ta ansvar for egne løfter. Jeg kan forstå at man tar litt ekstra i i en valgkamp, når man vil mye, men dette står likevel igjen som et av de grelleste eksemplene på skamløs valgkamp i moderne politisk historie. Med de ordene som statsministeren nå kom med, vil jeg stille spørsmålet: Kan statsministeren nå garantere eller i alle fall varsle at disse fire prosjektene som hun lovte i 2013, vil ligge inne i neste Nasjonal transport som regjeringa legger fram?

Statsminister Erna Solberg [11:38:11]: Det er ikke slik at vi kan forskuttere Nasjonal transportplan for neste år. Fremleggelsen 23. april var ikke en del av valgkampen, men det var vår alternative Nasjonal transportplan for de nærmeste ti årene, og vi har startet arbeidet. Da vi gjorde endringer på E8, var det fordi det var et lokalt ønske om å gjennomgå dette på en annen måte. Vi har respektert lokalpolitikken, det synes vi er en viktig del av

det arbeidet vi også skal gjøre. Når det gjelder infrastrukturen rundt storbyer, må vi også lytte til lokalpolitikkerne i den regionen. Derfor har vi altså hatt en runde. Å sette i gang og starte med et prosjekt dreier seg om at vi setter i gang og jobber med prosjektet på en måte som gjør det mulig å realisere, og det har vi lagt opp til i det arbeidet som så langt er gjort.

Spørsmål 2

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Lise Christoffersen til finansministeren, vil bli besvart av arbeids- og sosialministeren som rette vedkommende.

Lise Christoffersen (A) [11:39:17]: «Fra og med 2016 gjorde regjeringen en endring i kap. 2370 Tilfeldige utgifter under Finansdepartementet, som medførte at trygdeoppgjørene ikke lenger skal behandles i Stortinget, til protester blant annet fra pensjonistenes organisasjoner. Denne konsekvensen var ikke beskrevet i Finansdepartementets proposisjon for 2016.

Var statsråden klar over dette da hun presenterte budsjettet for 2016, og hvis ikke, vil hun ta initiativ til at Stortinget igjen får trygdeoppgjørene til behandling på vanlig måte?»

Statsråd Anniken Hauglie [11:39:52]: Flere utgifter som budsjetteres under Arbeids- og sosialdepartementets budsjett, omfattes av reguleringen av folketrygdens grunnbeløp i det årlige trygdeoppgjøret per 1. mai. Fram til og med budsjettåret 2015 var utgiftene knyttet til neste års regulering av grunnbeløpet og pensjoner ikke inkludert i utgiftsanslagene i departementets proposisjon for det kommende budsjettår. Før sommeren i budsjettåret ble det derfor lagt fram en proposisjon med tilleggsbevilgning som følge av reguleringen av grunnbeløpet og pensjoner fra folketrygden per 1. mai.

Fra 2011 er reguleringen av grunnbeløpet regulert i lov og forskrift. De nye reguleringsbestemmelsene som er fastsatt i loven, innebærer at grunnbeløpet skal indeksreguleres med lønnsveksten i samfunnet. Ved å legge til grunn anslaget for lønnsveksten neste år, som anslått i nasjonalbudsjettet, og reglene for hvordan de ulike ytelsene reguleres, kan man beregne anslag for regulering av ytelser neste år.

Når Stortinget har fastsatt klare og forutsigbare regler for regulering av pensjoner, er det altså mulig å ta hensyn til utgifter til pensjon på Arbeids- og sosialdepartementets budsjett allerede i statsbudsjettet.

Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2016 i fjor høst ble det derfor vedtatt en endring i budsjetteringen av utgiftene som følge av reguleringen av grunnbeløpet og pensjoner. Den anslåtte effekten av inneværende års regulering ble budsjettet på relevante poster på Arbeids- og sosialdepartementets budsjett, i motsetning til tidligere praksis med budsjettering på kapittel 2309 Tilfeldige utgifter under Finansdepartementet. Siden midlene allerede var bevilget på Arbeids- og sosialdepartementets budsjett, var det ikke nødvendig å fremme en egen proposisjon i forbindelse med årets trygdeoppgjør for å flytte midler fra en budsjettpost til en annen.

Denne omleggingen av budsjettpraksis er en forenkling og effektivisering av budsjettarbeidet. Den har ingen realitetsbetydning for gjennomføringen av trygdeoppgjøret. Det skal fortsatt gjennomføres drøftinger med organisasjonene om tallgrunnlaget for reguleringen på vanlig måte.

Jeg viser ellers til at regjeringen har lagt fram en egen melding om regulering av pensjonene i 2016. Meldingen inneholder mye av den samme informasjonen som ble gitt i de tidligere budsjettproposisjonene, men også informasjon som tidligere ikke ble forelagt Stortinget i den såkalte trygdeproposisjonen. Jeg mener det er viktig å vise et helhetlig bilde av den økonomiske situasjonen til pensjonistene. Derfor er det også i meldingen redegjort for utviklingen i pensjonistenes samlede inntektsforhold de siste årene.

Meldingen er lagt fram, slik at Stortinget skal være kjent med innholdet når Stortinget behandler statsbudsjettet for 2017.

Lise Christoffersen (A) [11:42:41]: Jeg stilte vel egentlig et ganske enkelt ja- og nei-spørsmål, og det var stilet til finansministeren, Fremskrittspartiets leder. Hun vil ikke svare på spørsmålet og har altså sendt en Høyre-statsråd i stedet, og jeg skjønner godt hvorfor. Fremskrittspartiet har jo løpt fra sine løfter til pensjonistene så til de grader at Pensjonistforbundet i forbindelse med Fremskrittspartiets dobbeltspill ved oppgjøret for 2015 kalte Fremskrittspartiets opptreden for en «grisetakling», og sa det så sterkt: «Juks og fanteri lønner seg aldri.» Det er hard, men klar tale.

Tidligere Fremskrittsparti-statsråd Robert Eriksson sa her i Stortinget at det ikke var noe i veien for at trygdeoppgjøret også i framtida kunne legges fram på vanlig måte. Det har ikke skjedd. Det jeg da lurer på, er om det var før eller etter at Høyre overtok departementet fra Fremskrittspartiet, at regjeringa bestemte seg for at Stortinget ikke lenger skulle få oppgjøret til behandling på vanlig måte.

Statsråd Anniken Hauglie [11:43:41]: Nå ble jo budsjettet for 2016 lagt fram før det ble endringer i politisk ledelse i departementet. Jeg er for øvrig glad for at jeg får anledning til å fortelle litt om regjeringens politikk. Det er ingen tvil om at regjeringen prioriterer pensjonistenes økonomi. Regjeringen foreslo å øke grunnbeløpet for gifte og samboende pensjonister, et forslag som Arbeiderpartiet stemte imot, som var en betydelig bedring av gifte og samboende pensjonisters inntekt. Regjeringen har foreslått flere skattelettelser som kommer pensjonistene til gode. Stortinget vedtok å bedre økonomien for minstepensjonistene, for å nevne noe.

I meldingen som er lagt fram for Stortinget, ser man også hvilken betydning disse vedtakene har for pensjonistenes økonomi. Det innebærer en vesentlig bedring av deres økonomi, og noe av det har altså Arbeiderpartiet stemt imot.

Lise Christoffersen (A) [11:44:45]: Det hører vel med til den historien at det var Arbeiderpartiet som tok initiativ til at minstepensjonistene faktisk fikk noe, og det hører også med til historien at det er en del enslige pensjonister over minstepensjonsnivå som har vært nødt til å betale prisen for at gifte og samboende skulle få mer. Vi har i dag hatt høring i Stortinget om meldinga om trygdeopp-

gjøret, og det var bare to organisasjoner som møtte. De andre har kanskje gitt opp, men budskapet var likevel klart: Organisasjonene ønsker behandling av trygdeoppgjøret i Stortinget på vanlig måte.

I spørretimen 1. juni i år sa statsråden i svar til undertegnede at trygdeoppgjøret gjennomføres som før. Nei, det gjør jo ikke det. Det kommer ikke til Stortinget før nesten et halvt år etter at det er avsluttet, tross uttalelsene fra Fremskrittspartiets Robert Eriksson her i Stortinget om behandling på vanlig måte. Så hva har skjedd siden den gangen? Er det gått prestisje i saken, eller mener virkelig begge regjeringspartiene, Fremskrittspartiet og Høyre, nå at pensjonistenes ønske om stortingsbehandling er et helt urimelig krav?

Statsråd Anniken Hauglie [11:45:48]: Måten man regulerer pensjonene på, ble foreslått av den forrige regjeringen, vedtatt av Stortinget, og denne regjeringen har bestemt seg for å være lojal til reguleringsmåten Stortinget har vedtatt. Så regulering av pensjonene skjer på samme måte som før. Trygdeoppgjøret og trygdedrøftelsene gjennomføres på samme måte som før. Stortinget får seg forelagt en sak med statistikk og protokoller i større omfang enn før. Forskjellen er altså når på året Stortinget får seg forelagt saken, og hvor bevilgningen posteres. Det er altså ingen realitetsendringer for pensjonistenes økonomi, og alt annet gjennomføres på nøyaktig samme måte som under den forrige regjeringen.

Spørsmål 3

Freddy de Ruiter (A) [11:46:53]: «En pressa kommuneøkonomi gir kommunene store utfordringer med å levere gode nok tjenester til våre eldre. Eldreomsorgen er under sterkt press mange steder, dette dokumenteres av de eldre selv, deres pårørende og ansatte i sektoren.

Hvordan kan statsråden se landets eldre inn i øynene og forsvare at denne regjeringa nedprioriterer eldreomsorgen, samtidig som denne regjeringa gir store skatteuttak til landets aller rikeste?»

Statsråd Jan Tore Sanner [11:47:24]: Regjeringen prioriterer opp eldreomsorgen og gir kommunene bedre rammebetingelser enn den rød-grønne regjeringen maktet i sin periode.

For at kommunene skal kunne videreutvikle tjenestene, trenger de økonomisk handlingsrom. Når vi tar hensyn til kommunenes merutgifter knyttet til demografi og pensjon, ser vi at handlingsrommet for kommunene samlet sett er klart større under den borgerlige regjeringen fra 2014 til 2017 enn det var under den rød-grønne fra 2011 til 2013.

Også når vi sammenlikner den faktiske utviklingen i frie inntekter, er tallenes tale klar. Den gjennomsnittlig årlige realveksten for kommunene i perioden 2013–2016 var 2,2 pst., mens den under de rød-grønne fra 2009–2013 var 1,4 pst. Ser vi på realveksten per innbygger, var den i gjennomsnitt 1,1 pst. i årene 2013–2016, mot bare 0,1 pst. under de rød-grønne fra 2009 til 2013. Kommunenes driftsresultat i 2015 var det beste siden 2006, og det er god grunn til å anta at driftsresultatet blir minst like godt i 2016 som i fjor. Det betyr at kommunene har et bedre handlings-

rom under den borgerlige regjeringen enn de hadde under den rød-grønne.

I tillegg til å styrke kommunenes økonomiske handlingsrom, slik at tjenestene til eldre og andre kan forbedres, har regjeringen styrket omsorgstjenesten gjennom en rekke statlige tiltak. Regjeringen vil at staten skal ta større ansvar for kapasitet og kvalitet i omsorgstjenestene. Vi har økt den gjennomsnittlige statlige tilskuddsandelens per heldøgns omsorgsplass fra 35 pst. til 50 pst. av den maksimale anleggskostnaden per plass. Staten tar nå halve investeringskostnaden. I 2014 økte vi tilsagnsrammen for ordningen med 1,85 mrd. kr utover forrige regjeringens forslag og sørget for både økt tilskuddsandel, økt tilskudd til pressområdekommuner og mulighet for tilskudd til 2 500 plasser. Denne styrkingen er fulgt opp i budsjettene for både 2015 og 2016. I 2017 viderefører vi den økte tilskuddssatsen og foreslår en tilsagnsramme som legger til rette for å opprette 1 800 plasser. Vi har også lagt til rette for flere tusen dagaktivitetsplasser for personer med demens i perioden 2014–2017.

I tillegg gjennomfører vi nå en viktig kommunereform. Det innebærer at de kommunene som nå går sammen, styrker sine fagmiljøer, styrker sin kompetanse og legger det beste grunnlag for å kunne gi innbyggerne bedre tjenester i tiårene som kommer.

Freddy de Ruiter (A) [11:50:24]: Jeg forholder meg til den virkeligheten som er der ute. En treffer ansatte, en treffer pårørende, og en ser eldre som ikke får den hjelpen de trenger. En ser et sterkt press på denne tjenesten.

Det som er tallenes klare tale, er at denne regjeringa i løpet av sin periode har gitt 6 mrd. kr i formuesskatteuttak. Det tilsvarer 6 000 sykehjemsplasser eller 7 000–8 000 sykepleiere. Dette er prioriteringer til denne regjeringa. Spørsmålet er rett og slett hvordan statsråden kan forsvare regjeringas omfordelingspolitikk med store skatteuttak til dem som har mest, når man ser hva det fører til, nemlig større forskjeller og velferdskutt.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:51:13]: Det siste er jo ikke riktig. Realiteten er at den borgerlige regjeringen har gitt kommunene større handlingsrom enn den rød-grønne maktet. I tillegg er det også slik at verdiene må skapes før de skal deles. Det var noe tidligere statsminister fra Arbeiderpartiet, Jens Stoltenberg, var veldig opptatt av, at vi må legge et grunnlag for verdiskaping for at vi skal kunne øke velferden i Norge. Det er åpenbart at det har skjedd noe med Arbeiderpartiet etter at Jens Stoltenberg gikk av. Når vi senker skatten på norske arbeidsplasser, er det for å gi norske arbeidstakere en jobb å gå til, sørge for at flere har et arbeid og legge til rette for verdiskaping. Det er det viktigste grunnlag for velferd i kommunene. Vår regjering har klart å legge bedre til rette for næringslivet, slik at vi kan legge et godt grunnlag for velferd og vekst fremover, samtidig som vi har gitt kommunene et økt økonomisk handlingsrom sammenlignet med det den rød-grønne regjeringen klarte å prioritere.

Freddy de Ruiter (A) [11:52:18]: De dynamiske effektene av skattepolitikken til Høyre er umulig å få rede på, det bekrefter alle fagmiljøene også. Dessuten kan man legge til at Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett inne-

bærer en styrking av kommuneøkonomien med over 2 mrd. kr. Det kan det bli mye god eldreomsorg av.

Jeg minnes et slagord som heter «Mennesker, ikke milliarder». Jeg synes det var et godt slagord, det var et slagord som Høyre brukte foran forrige valgkamp. Det har seg sånn at historien viser at når Høyre snakker om velferd og skatt, blir det stort sett skattekutt det handler om. Det er det som er realiteten i denne perioden også.

Spørsmålet mitt til slutt er om vi kan forvente oss flere skattekutt til milliardærene, framfor mer og tiltrengte ressurser til bl.a. eldreomsorgen.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:53:17]: Det virker ikke som om representanten hører hva jeg sier i mine innlegg. Det er faktisk slik at den borgerlige regjeringen har gitt større økonomisk handlingsrom til kommunene enn man hadde under den rød-grønne regjeringen. Det betyr at kommunene har et større rom til å prioritere nettopp eldreomsorg.

La meg gjøre Freddy de Ruiters ord til mine: Jeg forholder meg til verden der ute. Hvorfor skal norske arbeidsplasser være kraftigere beskattet enn utenlandsk eide arbeidsplasser? Vi ønsker at norske arbeidsplasser skal kunne konkurrere på like fot med dem som er eid av utlendinger i Norge. Derfor reduserer vi formuesskatten, fordi vi mener at norske arbeidsplasser ikke skal møte dårligere i konkurransen.

Det som representanten kalte for et slagord, nemlig «Mennesker, ikke milliarder», har vi gitt et innhold nettopp ved å legge et grunnlag for mer omsorg, mer velferd og mer kompetanse i kommunene – og det ser vi gir positive resultater.

Spørsmål 4

Kjell-Idar Juvik (A) [11:54:34]: «Vegpakke E6 Helgeland nord, strekningen Korgen–Bolna, er i budsjettet for 2017 foreslått redusert i omfang for å holde seg innenfor opprinnelig kostnadsramme. Dette var overraskende da man i budsjettet for 2016 sa man skulle komme tilbake til overskridelsen som er på anslagsvis 480 mill. kr. Jeg er kjent med at det jobbes med å se på muligheter for å finne en løsning lokalt.

Vil statsråden støtte et slikt initiativ ved å avvente konklusjon om en reduksjon av omfanget av utbyggingen til revidert budsjett 2017?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:54:43]: Regjeringen er opptatt av å bygge mest mulig vei, best mulig, raskest mulig, men også billigst mulig. Vi skal ha mer vei for pengene. Det har gjenspeilt seg i de budsjettene vi har framlagt nå for fjerde år, ved at veibudsjettet vil være nesten 10 mrd. kr høyere i 2017 enn det var i 2013. Vi er opptatt av å sørge for at hvis det kommer kostnadsoverskridelser, må vi finne ut hva som er utfordringen, og hva vi kan gjøre for å redusere kostnadene, slik at vi får gjennomført veiprosjektet best mulig og gitt trafikantene et best mulig tilbud.

Jeg er åpen for å vurdere alle alternative løsninger som kommer for å få ned kostnadene. Vi har allerede bedt Statens vegvesen ta en runde med entreprenøren. Hvis lokale

myndigheter har forslag til alternative løsninger og de med sin lokalkunnskap sier at det kanskje kan gjøres litt annerledes – gjøre noe annet her – og det dekker våre transportbehov, ja, så må vi absolutt diskutere det.

Det er derimot viktig at det skjer ganske raskt. Det har vært brukt en del tid på dette allerede, så hvis lokale aktører – om det er kommunepolitikere, næringsliv eller andre – har innspill, bør de kontakte Vegvesenet så fort som mulig.

Den satsingen som regjeringen har hatt på vei i Nord-Norge, har vært formidabel. I de forrige fire årene ble det brukt rundt 4,5 mrd. kr totalt på riksveinvesteringer. I denne perioden har vi brukt over 12 mrd. kr. Det betyr nesten en tredobling i satsingen. For første gang på mange tiår reduserer en forfallet på veinettet – ikke bare i Nord-Norge, men over hele landet. Det betyr at veiene er i litt bedre stand totalt sett når året er slutt, enn da året begynte – i motsetning til tidligere, da veiene var i litt dårligere stand da året var slutt. Det handler rett og slett om prioritering.

Jeg vet at Arbeiderpartiet vil si at dette hadde de også planlagt. Ja, det er sikkert riktig. De hadde sikkert planlagt det i mange tiår. Problemet var at det aldri ble gjennomført. Etter å ha fulgt debatten som har vært på Helgeland, om veisatsingen der, er jeg litt forundret, for vi bruker nesten 1 mrd. kr på E6 i 2017, men representanten Juvik og andre gir inntrykk av at Helgeland er helt glemt. Jeg tror den milliarder er mer enn det den forrige regjeringen brukte på Helgeland i tilsvarende åtteårsperiode. Det er åpenbart at dagens regjering ikke har glemt Helgeland.

Det som også er interessant, er å se at i Arbeiderpartiets alternative budsjett ligger det ikke inne én ekstra krone til veibygging. Tvert imot kutter de veisatsingen nasjonalt med flere hundre millioner kroner samtidig som de øker bompengene med 0,5 mrd. kr utover det regjeringen har foreslått, og øker avgiftene for bilistene med nesten 3 mrd. kr. Så fra et trafikantperspektiv får man altså et tilbud som er 4 mrd. kr dårligere med det som representanten Juvik har lagt fram, enn med det som regjeringen har foreslått. Men alle tiltak fra lokalt hold for å få ned kostnadene vil bli tatt varmt imot fra min side.

Kjell-Idar Juvik (A) [11:58:19]: For det første er jeg glad for at statsråden vil sette seg ned for å finne løsninger for Helgeland nord, og jeg er enig i at jo forttere man gjør det, desto bedre er det. Men etter de opplysningene jeg sitter med, er siste mulighet i juni fordi kontraktene må justeres til neste høst for at man skal komme i havn. Det er i hvert fall vinduet som er presentert for meg.

Det er sånn, selv om statsråden sier det enn så mange ganger, at Arbeiderpartiet i sine budsjett i alle år hadde minst like mye til samferdsel som denne regjeringen – sågar mer. Å danne et bilde av noe annet synes jeg man skulle holde seg for god til. Jeg tror at helgelendingene er veldig glad for denne milliarder, men det er nå en gang slik at når det blir et kutt, er det fort det man fokuserer på. Det er også slik at denne satsingen lå i transportplanen.

Men igjen: Kan man, og vil statsråden være med på det, bruke tida fram til revidert nasjonalbudsjett?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:59:29]: Det har jeg allerede svart på, og jeg svarte veldig positivt. I alle veiprosjekt der man har utfordringer, og for så vidt i alle

veiprosjekt uansett, ønsker jeg å involvere lokale aktører på et tidligere tidspunkt, men det er ekstra viktig når man opplever problemer. For bare et par uker siden hadde jeg flere av de mellomstore entreprenørene i Norge på mitt kontor for nettopp å diskutere hvordan vi kunne gjøre prosjektene bedre med deres tidlige involvering. Flere av dem etterspurte totalenterprise, flere av dem etterspurte delaktighet allerede fra utformingen av prosjekt – en tilnærming som jeg ser at fagbevegelsen som Arbeiderpartiet samarbeider med, kritiserer kraftig, men som entreprenørene selv mener er viktig.

Det er ikke riktig som representanten Juvik sier, at dagens opposisjon, med Arbeiderpartiet i spissen, bevilger mer penger til vei enn regjeringen. I Arbeiderpartiets alternative budsjett, som de fremla for en uke siden, er det et nettokutt i veibevilgningene, en kraftig økning i bilrelaterte avgifter og en økning i bompengene. Så i stedet for å komme med tomme ord bør man faktisk forholde seg til det en selv foreslår.

Kjell-Idar Juvik (A) [11:59:31]: Det er jo ikke korrekt. Men vegpakke Helgeland er mer enn nord. Den går også i sør, og det ligger også en pakke for Brattås–Lien, som heller ikke har fått bevilgninger for 2017. Jeg vil bare minne statsråden på at til et spørsmål fra meg i 2014 skrev statsråden: «Jeg kan forsikre om at regjeringens ambisjon er å følge opp dette.» Og: «Det tas sikte på oppstart av Helgeland sør i 2015 og Brattås–Lien i 2016.» Det har ikke skjedd, og i tillegg er E6 Helgeland sør satt på vent på grunn av rot med budsjettprosessen, som gjør at det vil koste staten mange hundre millioner. Det vil nok bli avklart. Men spørsmålet mitt gjelder noe som er viktig for å få gjort ferdig hele E6 Helgeland: Når kan man forvente at det blir oppstart av den strekningen som er utenom vegutviklingskontraktene, altså den som ligger fra Kappskar-mo til Brattås–Lien, som man lovte det skulle være oppstart på i 2016? Det har ikke skjedd, og det ligger heller ikke i budsjettet for 2017.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:01:33]: La meg oppklare en åpenbar misforståelse: I Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett foreslår en å kutte 350 mill. kr til nye veier, en foreslår å kutte 25 mill. kr til riksveier, og en foreslår å kutte rundt 229 mill. kr til Statens vegvesen generelt. Så foreslår en å øke bevilgningene med 300 mill. kr. Men summeringen av kuttene til nye veier er større enn bevilgningene til f.eks. riksvei og trafikk-sikring. En enkel kalkulator ville vist at det er et nettokutt på veisiden. Den debatten kan vi da avslutte.

Når det gjelder Helgeland sør og Brattås–Lien, står det ganske klart omtalt i proposisjonen som Stortinget har vedtatt, at man begynner med Helgeland sør, og så tar man det andre ganske kjapt etterpå. Det er nettopp det det står, og det er det vi kommer til å gjøre. Men jeg minner om at når man peker på at noe har stått i Nasjonal transportplan, gir Arbeiderpartiet inntrykk av at det da blir automatisk gjennomført. Brattås–Lien lå også inne i Nasjonal transportplan i forrige fireårsperiode uten at Arbeiderpartiet brukte én krone på å bygge noe på den veistrekningen. Vi skal komme i gang, og derfor er jeg stolt over at vi gjennomfører det Arbeiderpartiet planla uten å gjennomføre.

Spørsmål 5

Fra representanten Åsmund Aukrust til samferdselsministeren:

«På Twitter kunne vi lese at Fremskrittspartiets stortingsrepresentant Ulf Leirstein skrev: «Lokomotivførerne får komme seg tilbake på jobb og slutte å ramme tusenvis på denne måten. Opptrer som en ren pøbelorganisasjon.» Også tidligere har vi hørt forslag og utsagn fra Fremskrittspartiets representanter som angriper streikeretten.

Er statsråden enig med sine partifeller om at streikeretten bør svekkes?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller da representanten ikke er til stede.

Spørsmål 6

Liv Signe Navarsete (Sp) [12:02:58]: Eg vil stille følgende spørsmål til samferdsleministeren:

«I NRK Sogn og Fjordane si morgonsending kunne ein i dag høyre at det frå Statens vegvesen si side ikkje er sett i gong arbeid med planlegging av E39 mellom Byrkjelo og Sandane. For eit år sidan feira ein lokalt at ein samstemt transportkomité løyvde 1 mill. kr til utbetring av flaskehal-sane på strekninga. Eg stilte skriftleg spørsmål til statsråden om saka 23. oktober, men ber statsråden utdjupe følgjande:

Når vil ein setje i gong planlegginga og følgje opp Stortinget sitt vedtak frå 2015?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:03:38]: Takk for spørsmålet.

Som jeg skrev i mitt svar den 27. oktober, ble det satt i gang et arbeid og brukt ca. 1 mill. kr på å gjøre planlegging. Det som jeg synes er det interessante i saken, er at lokale aktører kommer og sier at de føler at Vegvesenet har planlagt noe annet, større og dyrere enn det de egentlig trenger lokalt, og det gjør at de frykter at prosjektet blir dy-rere og derfor heller ikke gjennomført.

Det har gjort at jeg har satt meg ned og tatt en runde med våre fagfolk for å høre hva det egentlig er som er planlagt, og jeg har nå sendt et brev til Vegvesenet i regionen og sagt at de skal ta kontakt med lokale myndigheter og lokale aktører for å høre om det er synspunkter på løsninger som kan være enklere og billigere og mer realistisk å gjennomføre raskt, for å se hva kostnadene da blir. Det tror jeg er en måte å få Vegvesenet ut i en bedre dialog på enn det som tilsynelatende har vært. Vi får flere aktører som kan være med og finne løsninger som gjør at de to flaskehalspunktene som det er snakk om her, får en løsning. Jeg husker selv at jeg som 5–6-åring kjørte opp og besøkte slekten min på Sandane, og de samme problemene vi opplevde da, opplever en ennå. Vi har altså brukt snart 40 år på ikke å gjøre noe annet enn å reasfaltere et par ganger.

Det å prøve å finne bedre løsninger enn det en har gjort før, det å komme seg litt ut av sine tilvante oppfatninger av hva en faktisk trenger, og heller se på hva som er nødvendig, håper jeg vi får til gjennom den bestillingen vi har sendt til lokalt veikontor.

Liv Signe Navarsete (Sp) [12:05:16]: Eg takkar for svaret.

Det er positivt at ein no, eitt år etter at vedtaket vart gjort, vil sjå på dei løysingane som transportkomiteen peika på, for i merknaden deira – og det som vart vedteke i Stortinget – vart det sagt at det var flaskehalsane som skulle planleggjast, det er dei som er prekære, og resten av strekninga kan ein ta att seinare. Vi snakkar om to flaskehalsar som er på eit par hundre meter kvar, og som ligg ca. 200 meter frå kvarandre – den eine er kalla Gullkista og den andre Jarbrugda. Då er det merkeleg at Statens vegvesen har planlagt noko heilt anna. Kvifor har ikkje statsråden følgt opp det som var ein heilt klar og tydeleg intensjon frå eit samrøystes vedtak utan at Stortinget her må vere ringjeklokke for statsråden?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:06:07]: Jeg mener Vegvesenet har gjort den jobben de i utgangspunktet ble spurt om å gjøre – de har sett på de to flaskehalsene Gullkista og Jarbrugda. De har sagt at deres vurdering har vært at en må bygge tunnel begge steder, og at det vil gi en kostnad på 700 mill. kr for den ene tunnelen og 500 mill. kr for den andre tunnelen.

Det som er det nye nå, er at en får debatten der en lokalt sier at en tror det er mulig å gjøre dette på en enklere, bedre og billigere måte – kanskje ikke fullt så store tunneler, kanskje litt andre løsninger. Det gjør at når en får den drivkraften lokalt, mener jeg det er interessant å se på det på nytt. Ofte er også kravene fra de lokale at det Vegvesenet bygger, er for billig og for kort, og når en nå faktisk får konstruktive innspill om at en kan gjøre det på en annen måte, gjennom de oppslagene NRK har hatt, vil jeg absolutt følge det opp. Men vi har også sjekket med Vegvesenet lokalt om de har fått noen direkte henvendelser om hvorvidt de kunne gjort ting på en annen måte. Det har de ikke. Så de signalene som NRK nå har kommunisert, setter jeg veldig pris på. Men det hadde vært vel så greit om de hadde kommet direkte til Statens vegvesen istedenfor via media, så hadde Vegvesenet gjort den jobben tidligere.

Liv Signe Navarsete (Sp) [12:07:17]: Eg takkar igjen for svaret.

Det er ifølgje protokollane frå denne salen ingen tvil om kva som er meint frå Stortinget. Transportkomiteen var eksplisitt på at ein skulle utbetre dei to flaskehalsane, og sette av 1 mill. kr. Eg hugsar oppslaget frå desember 2015 der lokale politikarar jubla høgt, og den eine før og hin etter var i media og fortalte kva ein hadde gjort for å få dette til. Ein var til og med så optimistisk at ein tenkte at her skal ein planleggje så fort at prosjektet kjem i løyvingssposisjon til 2017-budsjettet. Det kunne vel ikkje mistydast. Det som statsråden seier no, betyr det at Statens vegvesen rett og slett ikkje har tolka dei vedtaka som Stortinget gjorde, rett, og kan statsråden no garantere at det vil verte følgd nøyte opp frå departementet si side?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:08:17]: Jeg synes en tegner et litt feil bilde. Vegvesenet har gjort det som de ble bedt om, og vi har lest godt de merknadene, som også Fremskrittsparti- og Høyre-folk lokalt har gledet seg veldig over, om å utbedre de to flaskehalsene. Det lå ikke inne en krone til bygging av dette; det lå ingen forutsetninger fra Stortinget for å bygge. Når en får et prosjekt

som ville ha kostet 1,2 mrd. kr, ber jeg om at representanten Navarsete ville si hvilket annet prosjekt som skulle skyves bakover i køen for å framskynde dette, som den rød-grønne regjeringen ikke løftet en finger for i de åtte årene den rød-grønne regjeringen styrte. Etter å ha kjent til en problemstilling i 40 år er det veldig enkelt å forvente, så fort en selv ikke har innflytelse, at andre skal løse det. Jeg tror representanten Navarsete vet at det er litt mer komplisert enn som så.

Vi har faktisk fulgt opp dette, men det jeg som sagt synes er interessant her, er at en sier at vi trenger kanskje ikke den løsningen som Vegvesenet har skissert; kanskje vi kan gjøre det enklere, bedre og billigere. Hvis vi da får fram noe som koster vesentlig mindre, er det mye større sjanse for at Stortinget, når en skal prioritere i Nasjonal transportplan, løfter dette prosjektet høyere opp, hvis det koster noen hundre millioner kroner, enn hvis det koster noen milliarder kroner.

Spørsmål 7

Heidi Greni (Sp) [12:09:39]: «Vi kan lese i flere medier at mange opplever å ikke få utlevert aviser på lørdager etter at Posten avvirket sitt tilbud på denne dagen. Dette strider mot Stortingets intensjon. En samlet komité uttalte: «Komiteen vil be departementet følge opp intensjonen i loven og sørge for at det kommer på plass en god løsning som sikrer tilgang til papiraviser på lørdag i hele landet.»

Hvordan vil statsråden sikre at folk får aviser omdelt på lørdager?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:10:13]: Takk for spørsmålet.

For meg er det veldig viktig at vi sikrer at avisomdeling på lørdager fungerer. Det har vært vår intensjon fra dag én. Når volumet av brev som Posten omdeler, har blitt mer enn halvert på få år – og spesielt har det skjedd på lørdager – har Posten sagt at de kan spare rundt 400 mill. kr på ikke å dele ut post når det nesten ikke er noe å dele ut. Men vi har sagt at i den forbindelse er det fortsatt viktig at lørdagsavisene kommer ut, fordi det er ferskvare, i motsetning til en regning, som gjerne kan vente til mandag.

I hele den prosessen var det da viktig å få vite: Hvor er det vi trenger et statlig tilbud som dekker opp der avisene i dag ikke har avisbud? Rundt 85 pst. av avisene deles altså ut av egne avisbud, og spesielt gjennom et selskap som heter Helthjem, som er en sammenslutning av Schibsted, Amedia og enkelte andre aviser, der de har laget ett distribusjonsselskap, istedenfor at hver avis har sine egne avisbud.

I 2014 hadde vi en høring om dette. I 2015 hadde vi et åpent møte. Hele greia var å få innspill fra alle avisene ved å spørre: Hvor har de dekning selv? Hvor må staten kjøpe denne ekstra tjenesten? Rundt 85 pst. av avisene sa at dette håndterer vi selv. Rundt 15 pst. måtte vi altså trå til for, spesielt i distriktene.

Basert på de innspillene vi fikk fra eksisterende aviser, satte vi opp et anbud, gikk ut i markedet og sa: Dette er områder der vi trenger avisomdeling på lørdager, hvem kan levere en best og billigst mulig tjeneste? Basert på det ble det tildelt en kontrakt til et selskap som heter Kvikkas,

som skulle jobbe sammen med Norpost om å få til dette. Dette skjedde altså i sommer. Så ser vi at først for to måneder siden satte avisene i gang sitt prosjekt, fordi også de hadde behov for å omdele aviser på lørdager – men det begynte de altså med først for to måneder siden. Vi har holdt på i nesten to år med vårt opplegg.

Det vi ser, er at på en del av de områdene der avisene i utgangspunktet hadde fortalt Nasjonal kommunikasjonsmyndighet at de hadde dekning selv, fikk vi vite så sent som bare ti dager før dette trådte i kraft, at de hadde visst ikke dekning i Finnmark likevel. Der må staten trå til. Det å gjøre en slik jobb på ti dager er ganske utfordrende når en vet hvor stort Finnmark er, hvor mange enkeltabonnenter det er, og hva det krever av systemet i bakhånd.

En del steder fungerer dette bra. En del steder fungerer det åpenbart ikke bra, det er bare å lese avisene. Da har vi sørget for at Kvikkas, Helthjem og lokalavisene må sette seg ned, de må få orden på adresselistene. Det er bare 40 pst. av adresselistene som har god kvalitet. Det betyr at det er litt for mye gjetting for avisbudene på hvor de skal gå. Det er litt for mange av filene som ikke er kompatible. Kvikkas har selv noen steder ikke fått gode nok bud, andre steder fungerer det bra.

Denne prosessen er vi i gang med, og vi skal få det til å virke.

Heidi Greni (Sp) [12:13:24]: Takk for svaret. Det er synd å si at jeg ble veldig beroliget.

Kvikkas er så vidt jeg vet, et selskap som er helt uten tidligere erfaring fra avisdistribusjon. Nå har vi hatt en lørdag til etter at mitt spørsmål var innlevert, men dessverre viser det veldig liten bedring den andre lørdagen. Avisene mister abonnenter, de mister annonseinntekter fordi lørdagsavisene er veldig attraktive som annonseplass, og en svært liten andel som tidligere fikk distribuert denne gjennom Posten, har fått den og gjerne bare i sentrum og ikke ute i grendene. Dette er stikk i strid med stortingsvedtaket, der en samlet komité var tydelig på at alle skulle ha lørdagsaviser på lørdag. Hvorfor ble lørdagsombringingen avvirket fra Postens side før det var et godt alternativ på plass? Og var det ikke ganske naivt å tro at et selskap helt uten erfaring fra avisdistribusjon og uten lokalkunnskap skulle klare å løse dette? Når kan vi forvente at dette er brakt i orden, slik at lørdagsavisene er på plass på lørdager til alle abonnenter?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:14:33]: Jeg er oppatt av at vi skal finne løsninger, og derfor har vi fra departementets side engasjert oss tett inn i prosessen, men vi vet også at det er god kontakt mellom avisene selv og med Kvikkas. En del steder har fått løst mye i den uken som gikk. Leveringskvaliteten økte betydelig fra forrige lørdag til denne lørdagen, men det er også åpenbart at en del steder, gjerne spesielt i deler av Telemark, deler av Møre og Romsdal og enkelte andre, mer begrensede distrikter, er det fortsatt ikke på plass. Kvikkas peker på at det handler noen steder om at budene ikke har vært gode nok, noen steder at de rett og slett ikke har fått tak i bud til å gjøre jobben. Men vi skal også huske at av de 45 000 avisene som avisbransjen selv peker på at det er problemer med, er det bare 6 000 som tilhører Kvikkas' område. Tre ganger så mange tilhører avisenes eget ansvarsområde, som de selv hele veien har sagt var deres oppgave. Og for

en del aviser har en i tillegg hatt problemer med at en ikke har fått tilgang til postboksene til Posten. Det siste holder vi nå på å løse. Kvikkas har redusert betydelig antallet på 6 000, og vi tror også at mediebedriftene selv får redusert de rundt 18 000.

Heidi Greni (Sp) [12:15:42]: Lokalavisene har mange abonnenter over hele landet. Studier, arbeid eller vervet som stortingsrepresentant gjør at man flytter på seg, men lokalavisen er kanskje enda viktigere for dem for å holde kontakten med hjembygda. Nå i disse dager opplever vi brev fra lokalavisene der det står – f.eks. i Romerikes Blad – at lørdagsavisene dessverre ikke kan leveres lenger på grunn av at Posten har lagt ned lørdagsombringingen. Det er sentrale adresser som Stortinget, Karl Johansgate, Oslo.

I debatten om ny postlov sa statsråden:

«Vi sørger for å bruke de virkemidler som er nødvendig, og vi skal kunne samarbeide med avisene og sørge for at den dekningen som er, fortsetter.»

Hvordan har statsråden tenkt å oppfylle lovnaden om at alle skal få lørdagsavisen sin på lørdag, også fjernabonnenter?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:16:49]: Nå må vi huske innledningen her. Det var at staten skulle ta ansvaret der avisene selv ikke hadde bud. Det er altså rundt 15 pst. Det er det Kvikkas skal ha. Mange av dem som opplever problemer, opplever problemer der avisen allerede har hatt bud, men der en selv ikke har forberedt seg godt nok, fordi en kom for sent i gang. Så skal vi ikke drive og skyld på hverandre, men vi må sette oss ned og finne ut hvordan vi løser disse utfordringene.

Jeg synes representanten selv viser at det er feil å peke på Kvikkas i denne sammenheng når en sier at en ikke får avisen til Stortinget. Jeg er rimelig trygg på at det fins et avisbudsystem som fungerer godt her, bl.a. fordi Aftenposten distribueres. Da handler det litt om at mediehusene selv faktisk ikke har koordinert denne avisomdelingen der avisene selv sier at de har et budnett som fungerer. Da er det ikke staten som har ansvaret, men det er avisene selv som har ansvaret.

Jeg har sagt at for de 6 000 av de 45 000 der Kvikkas har ansvar, føler jeg et spesielt ansvar. Der postbokstilgangen mangler, føler jeg et spesielt ansvar, for Posten er også statlig. Men for dem som er avisbudsentralens eget system, må avisene selv ta ansvar for å få sitt system til å fungere. Vi må jobbe sammen.

Spørsmål 8

Karianne O. Tung (A) [12:18:08]: «Livskvalitet for eldre mennesker handler blant annet om muligheten til å komme seg ut av hjemmet. Mange eldre er ikke i stand til å kjøre egen bil eller benytte seg av det ordinære kollektivtilbudet, men er avhengig av tilrettelagt transport. Stortinget har vedtatt en opptrapping av den nasjonale TT-ordningen.

Hvorfor har ikke statsråden gjort mer for å gjøre ordningen med tilrettelagt transport til en nasjonal ordning for alle fylkene slik at flere eldre får et bedre tilbud?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:18:36]: Takk for spørsmålet. Det er et veldig viktig tema, og jeg er i hvert fall stolt av at dagens regjering med god hjelp fra Kristelig Folkeparti – ikke minst – og Venstre har gjort mer på dette området enn det forrige regjering fikk til. Det synes jeg er verd å understreke når en representant for et tidligere regjeringsparti står og er utålmodig etter noe som de selv ikke løftet en finger for.

Fylkeskommunene og Oslo kommune har i utgangspunktet ansvaret for det lokale kollektivtilbudet, og i dette ansvaret inngår TT-transporten som en her tar opp. Og det er fylkeskommunene og Oslo kommune som godkjenner brukere og fastsetter omfanget av det transporttilbudet som en skal gi til godkjente brukere. Finansieringen av TT-ordningene er i utgangspunktet noe som skjer gjennom overføringene til fylkene, i de frie inntektene. Dermed har systemet som Arbeiderpartiet og flertallet har ført så langt, vært at dette styrer fylkene. Så har dagens regjering, med Kristelig Folkeparti som en god støttespiller og drivkraft, og også sammen med Venstre, sørget for at vi utvider ordningen utover det som har vært før. Vi bevilget 22 mill. kr i 2016-budsjettet til tilskudd for å få en utvidet ordning i en del fylker. Dette styrkes i 2017-budsjettet, og vi vet også at Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett ønsker en ytterligere støtte.

Men det er ikke sånn at det i dag ikke finnes et TT-tilbud. Det gjør det i alle fylker. Men det er Arbeiderpartiet som faktisk sitter og kan styre dette i alle de fylkene de styrer, og hvis en mener det ikke er godt nok, bør Arbeiderpartiet i Stortinget egentlig ta opp på sine fylkeskonferanser med sine Arbeiderparti-fylkesordførere hvorfor de ikke gjennomfører den oppgaven og det ansvaret de har.

Dagens flertall i Stortinget sørger for at en får en enda mer enhetlig tilnærming, ved at vi i tre–fire fylker nå har en mer nasjonal standard. Vi har samarbeidet godt med brukerorganisasjonene for å få dette innfaset på en god måte som ivaretar de gode erfaringene vi har hatt i et prøveprosjekt, og ser på hvordan vi kan utvide det på en måte som gjør at det er forutsigbart for dem som får tilbudet. Det gir ingen mening hvis vi skal spre det over hele landet, men ha en måned her og en måned der. Derfor bruker vi heller geografiske avgrensninger som etter hvert utvides.

I 2017 vil vi altså bruke 45,2 mill. kr på denne ordningen. Det kommer i tillegg til den veksten som har vært i bevilgningene til fylkene for at de skal ivareta det som i utgangspunktet er deres ansvar.

Karianne O. Tung (A) [12:21:03]: Jeg registrerer at statsråden overhodet ikke tar ansvaret for TT-ordningen, og at han skyver ansvaret foran seg og over på fylkene. Han takker Kristelig Folkeparti og Venstre for god hjelp, og det er det all grunn til å gjøre, da regjeringspartiene selv for inneværende år foreslo omtrent med et pennestrøk å stryke hele bevilgningen til TT-ordningen.

Jeg kan opplyse statsråden om at Arbeiderpartiet har foreslått å bevilge 22,5 mill. kr mer til TT-ordningen enn regjeringen gjør i sitt forslag til statsbudsjett for neste år. Vi ser at antallet eldre i trafikken øker, og de har samtidig fått nye krav til forlengelse av førerkortet – som også er strengere krav – og mange eldre blir nå fratatt førerkortet når de fyller 75 år, fordi de ikke har gyldig legeerklæring.

Jeg må spørre igjen: Hvorfor fratar statsråden eldre muligheten til å være mobile når han radbrekker TT-

ordningen på denne måten? Regjeringen velger å prioritere skattekutt i milliardklassen til dem med mest fra før i stedet for å bruke noen titalls millioner på at eldre faktisk skal komme seg ut av hjemmet.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:22:05]: Man gjør ikke landet bedre ved å skatlegge norske arbeidsplasser, slik Arbeiderpartiet gjør – i hvert fall ikke når man bruker hele skatteinntekten på å spare den i oljefond i utlandet. Arbeiderpartiet øker formuesskatten med 3,9 mrd. kr, og de sparer 4 mrd. kr på oljefond i utlandet. Det gir ikke bedre tjenester til de eldre i landet. Det gjør derimot regjeringens budsjett, der vi – i løpet av fire år – har foreslått å bevilge 4,8 mrd. kr til kollektivsatsing i de største byene, mens Arbeiderpartiet, da de hadde høyere skatter, likevel bare bevilget 1,8 mrd. kr til det samme tilbudet.

Man sier at vi radbrekker TT-ordningen, en TT-ordning som Arbeiderpartiet i åtte år ikke engang foreslo å innføre, men som nå faktisk er på plass i fire fylker, i godt samarbeid med Venstre og Kristelig Folkeparti. Jeg synes vi skal ære dem som er drivkraften bak dette. Arbeiderpartiet har ikke vært en drivkraft. Hvordan kan vi radbrekke noe som Arbeiderpartiet var imot i åtte år? Jeg synes det er ganske snodig. Fylkeskommunene har bedre økonomi nå enn de har hatt på ti år. TT-ordningen har mer penger enn på ti år. Kollektivsatsingen i byene er større enn på mange år. Det tror jeg vi skal glede oss over i stedet for å kritisere.

Karianne O. Tung (A) [12:23:15]: Jeg synes heller ikke man gjør landet bedre ved å gi 25 mrd. kr mer i skatteuttak til dem med mest fra før i stedet for å fordele pengene på en mye bedre måte. Det er faktisk sånn at vi politisk har et felles ønske om at man skal kunne reise sømløst i transportsystemene våre i dag. Det er målet vårt. Derfor har også universell utforming vært viktig for oss i Arbeiderpartiet. Det handler om å komme seg av og på transportmidler og ikke bli båret om bord i fly, f.eks. Det handler om verdighet, og det handler om å klare seg selv. Nå ser vi at transportetatene foreslår i grunnlagsdokumentene til NTP at man skal redusere universell utforming fra å være et hovedmål til å bli et etappemål under Framkommelighet. Jeg synes det forslaget er trist. Kan statsråden garantere at universell utforming fortsatt skal være et hovedmål, når han legger fram regjeringens forslag til NTP til våren?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:24:05]: Nå synes jeg det skapes konflikter det ikke er grunnlag for, og det kan ikke ha noe annet mål enn å skape misnøye. Det gir i hvert fall ikke gode løsninger.

Vi har sagt at universell utforming er et av våre viktige mål, nettopp for at det å sikre mobilitet for alle er viktig. Derfor bygger vi bedre veier, derfor bygger vi bedre jernbane, derfor oppruster vi havnene, som forfalt i åtte år under forrige regjering, og derfor bygger vi bedre kollektivtilbud: flere avganger på jernbanen, en bedre TT-ordning, som gjør at de som trenger tilrettelagt transport, får det i mye større grad enn før. Det å skape misnøye gir inntrykk av at dette ikke er viktig for oss, når vi faktisk viser at det nå er mye større satsing på universell utforming, på tilrettelegging for folk som er blinde, og for folk som er døve. Det synes jeg er noe vi skal glede oss over i stedet for å svartmale.

Det er også helt feil når Arbeiderpartiet gir inntrykk av at vi har brukt 25 mrd. kr på skattelettelser til de rikeste. Dette handler om å sørge for at vanlige biler blir tilgjengelige for flere, slik at de kan velge miljøvennlig. Dette handler om lavere avgifter og skatter på folks inntekt og å sørge for at studentene kan ha høyere frikortgrenser. Jeg tror ikke studentene er blant milliardærene i dette landet.

Spørsmål 9

Marit Nybakk (A) [12:25:25]: Jeg har tillatt meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Oslo bystyre har områdeplan for Gjersrud-Stensrud til behandling, der en vesentlig del av planen omhandler deponiet for massene fra Follobanen. Jernbaneverket trenger en avgjørelse før nyttår, men nå truer enkelte i bystyret med en ny reguleringssak.

Vil statsråden bidra til at planen blir behandlet slik at framdriften for Follobanen sikres?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:25:56]: Vi vil være med og bidra så godt vi kan til å finne en løsning i denne saken, men jeg kan naturlig nok ikke gå inn og overstyre Oslo kommune. Den er rød-grønt styrt – det er de som må sørge for at de har framdrift i sine vedtak og reguleringsplaner. Alternativet er at vi innfører statlige planer for stort sett alt. Da kan vi overstyre. Men i en prosess som allerede er i gang, tror jeg det vil ta mer tid enn det vi sparer, og derfor er min henstilling at Oslo kommune gjør denne jobben så raskt og godt som mulig, slik at vi slipper å komme i en situasjon der man i mangel på deponiavklaring lokalt må begynne å skipe steinmassen langt vekk. Det er ikke en god miljøløsning, det er ikke godt for transportnettet, og det er heller ikke god ressurspolitikk.

Min henstilling er da at Oslo byråd griper fatt i denne saken og får gjort nødvendige vedtak. Alternativet er at vi må sette utbyggingen av Follobaneprosjektet på vent. Det mener jeg ville vært dramatisk. Det er et prosjekt til over 20 mrd. kr. Det er fire tunnelboremaskiner som nå, eller snart, er i drift. Det å ha så mye kapital stående fordi man ikke får gjort noe med steinmassen man hugger løs, det vil vært dramatisk dyrt.

Vi må sørge for at man får på plass en godkjent reguleringsplan for deponi. Vi håper den kan komme allerede denne måneden. Hvis den ikke kommer på plass, sier Jernbaneverket at de må begynne å se på et eksternt deponi. Det håper jeg i det lengste at vi klarer å unngå, og det tror jeg vi har til felles.

Marit Nybakk (A) [12:27:32]: Jeg vil takke statsråden for svaret. Jeg er enig i nesten alt han nå sier, for det er dette som er noe av mitt poeng.

Jernbaneverket og Oslo kommune har faktisk kommet til en enighet, og Jernbaneverket trenger, som statsråden også understreker, en avgjørelse før jul. Men det er opposisjonen i Oslo bystyre, som består av de borgerlige partiene og partiet Rødt, som nå fremmer forslag om å splitte planen i to, og at det skal fremmes en ny reguleringssak for deponiet. Det vil bety at utviklingen av området og deponiet ses på som to separate saker. Det er ikke tilrådelig rent juridisk. Men det som er viktigere, som også statsråden un-

derstreker, er at dette kan føre til utsettelse som setter Jernbaneverket i en umulig situasjon. Det jeg nå spør statsråden om, er egentlig: Vil han, eller kan han, ta kontakt med regjeringens partifeller i Oslo, slik at vi får en smidighet i denne avgjørelsen, slik at framdriften i Follobaneprosjektet sikres?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:28:40]: På et tidlig tidspunkt foreslo Jernbaneverket selv å dele reguleringsplanen i to nettopp for å sikre god framdrift. Da ville ikke Oslo være med på det.

Så ser jeg at ting endrer seg nå, men jeg minner om at det er et rød-grønt flertall i Oslo bystyre. Rødt er støtteparti for byrådet. Da mener jeg at byrådet, som ikke ville være med på å dele denne planen tidligere, må finne en god løsning. Vi bare henstiller fra der vi sitter Oslo kommune om at en får vedtatt denne reguleringsplanen, slik at en slipper å måtte transportere massen langt vekk.

Så vet vi selv at Arbeiderpartiet i valgkampen egentlig ønsket å utsette hele Follobaneprosjektet, fordi en ville utrede muligheten for å ha en stasjon i den tunnelen. Det advarte jeg sterkt imot. Men vi ser at det har vært litt for mye politisk spill rundt prosjektet fra lokale politikere, med Arbeiderpartiet i spissen, om dette. Derfor håper jeg at vi nå i hvert fall kan få fattet de vedtakene som gjør at en får brukt massen lokalt og ikke må transportere den.

Marit Nybakk (A) [12:29:37]: Hvis jeg nå tolker statsråden i beste mening, vil han kanskje forsøke, under hånden, å sjekke hva som skjer i Oslo bystyre og i hvert fall gjøre sitt som statsråd for at dette skal gå etter planen. For det er slik som statsråden sa, at en konsekvens av ikke å behandle denne planen før jul, nettopp vil være at Jernbaneverket begynner å kjøre ut massen fra Follobanen. Og det vil, i hvert fall ifølge mine kilder i Oslo bystyre, bety at mellom 200 000 og 300 000 lastebillass med slagg må kjøres gjennom byen, og det er helt riktig at det vil miljømessig være veldig uheldig.

Så mister vi også muligheten til å få et nytt byutviklingsområde, som har et potensial for 10 000 boliger og 4 000 arbeidsplasser. Det er en fantastisk byutviklingsplan. Det skal ikke jeg belemre samferdselsstatsråden med, men jeg håper at han vil gjøre sitt som statsråd for at dette går i orden.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:30:45]: Jeg skal gjøre alt det som ligger til min rolle som statsråd for å sørge for at vi finner løsninger her. Men det er altså i utgangspunktet Oslo kommune som må fatte disse vedtakene. Så håper jeg og tror at de vil samarbeide godt med Jernbaneverket om det.

Jeg tror også at dette er et fantastisk spennende område for å drive byutvikling. Det var en del diskusjoner i fjor f.eks. om en skulle etablere en stasjon i Follobanetunnelen, Åsland stasjon, som Arbeiderpartiet ivret veldig for, og som ville utsatt hele prosjektet. Det er jeg glad for at det ikke er blitt noe av, og at Arbeiderpartiet heller ikke har tatt det opp. Det jeg tror er mye mer fornuftig, er at en jobber sammen om løsninger som Ruter har skissert, der en kan se på andre løsninger, eller at en ser på dagens Østfoldbane som en lokaltogbane, som vil sørge for at en får gode kommunikasjonsmuligheter i dette området.

Når jeg ser på Ruter, mener jeg det er et av de mest progressive kollektivselskapene i dette landet. De bør absolutt involveres for å utvikle løsninger både øst og vest for Oslo når det gjelder å kunne utvikle nye areal, som i dag har vært vanskelig.

Spørsmål 10

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Per Rune Henriksen til klima- og miljøministeren, vil bli besvart av samferdselsministeren som rette vedkommende.

Per Rune Henriksen (A) [12:32:02]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål:

«Hvordan vil statsråden sikre at det nødvendige hensynet til den nå globalt truede arten villrein, og behovet arten har for store barrierefrie leveområder på Hardangervidda, blir ivaretatt i spørsmålet om veiforbindelsene øst–vest?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:32:23]: Takk for spørsmålet.

Det er et av de mange viktige hensyn en skal ivareta både når en bygger veiprosjekt enkeltvis, og ikke minst når en ser på helheten i øst–vest-forbindelsene. Jeg varslet for ca. halvannet–to år siden at vi ikke måtte se på fire–fem hovedveier øst–vest, men kanalisere investeringene våre på en eller to strekninger, slik at når vi bruker penger for å redusere reisetid, gjør vi en eller to veier raskere og bedre enn de andre, slik at tungtrafikken, hovedtrafikken, velger de traseene istedenfor at den sprer seg tynt utover.

Så sa jeg samtidig at det betyr at alle veistrekningene som vi har i dag, også har gode, viktige lokale og regionale formål der vi må ivareta trafiksikkerhet, skredsikring, oppetid o.l., som gjør at de ikke skal bli glemt, men det er gjerne ikke der en bruker pengene for å redusere reisetiden.

Basert på det ble det satt i gang flere utredninger. En av dem var en såkalt konseptvalgutredning og gjelder forbindelsene mellom Østlandet og Vestlandet. I den anbefalte Vegvesenet at vi skisserte to hovedveier. Den ene er E134, og den andre er rv. 52 over Hemsedal, som inkluderer deler av E16 og deler av rv. 7. For Hardangervidda innebar denne prioriteringen at Vegvesenet ikke anbefalte utbygging av en lang tunnel der siden det ikke skulle være en hovedtrasé, men de mente at det burde være noen mindre utbedringer for å ivareta bl.a. reiseliv og villrein. Dette ble mer utdypet i konseptvalgutredningen for rv. 7, som er den som går over Hardangervidda, og der ble utfordringene med villreinen på Hardangervidda behandlet. Vegvesenet konkluderte med at en burde bygge en kortere tunnel der, Dyranuttunnelen, som trolig ville løse villreinproblematikken på en tilfredsstillende måte. Det er en tunnel på rundt 6 km.

Dette er noe av det som vi jobber videre med, og vi ser på helheten når vi jobber med Nasjonal transportplan. Vi må se på hvordan en tunnelløsning, kort eller lang, vil sørge for at en i hvert fall reduserer de problemene som er, og klarer å ivareta framkommeligheten for trafikantene, men ikke minst villreinartens behov for lav og bevegelsesområde. Det synes jeg som sagt er ivaretatt på en god måte i den jobben som Vegvesenet har gjort.

Per Rune Henriksen (A) [12:34:54]: Takk for svaret.

Om vi ser på de ressursene som fattige land i Øst- og Sør-Afrika f.eks. bruker på å ta vare på truede arter som elefant og neshorn, er det ganske forstemmende å se hvor lavt våre internasjonale forpliktelser med hensyn til vern av villrein blir vektet når viktige veivalg skal tas. Nå som villreinen er oppført som globalt truet art av Verdens naturvernunion, noe som skjedde i august i år, er ikke statsråden da enig i at hensynet til villreinen må vektas høyere når det endelige veivalg skal gjøres? Da minner jeg om at all naturfaglig ekspertise peker på lang tunnel som det gode tiltaket, i og med at færre og kortere tunneler åpner opp for mer menneskelig aktivitet i de områdene hvor villreinen helst skulle ha krysset rv. 7, for å få tilgang til beiteområder som faktisk utgjør en femtedel av området.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:35:55]: I alle veiprosjekter er det mange ulike hensyn som skal avveies og ivaretas. Det handler også om hvor mye penger en skal bruke på hvilke strekninger. Vi har sagt at E134 er den ene av de to viktigste strekningene når det gjelder reisetidsreduksjon. Der vil det være behov for betydelige investeringer. Hvis en sier at en av de veistrekningene som Vegvesenet har anbefalt ikke skal være hovedstrekning, allikevel skal ha noen av de største investeringene, men man egentlig ikke skal legge til rette for mer trafikk, da ender man opp med at man ikke nødvendigvis ivaretar verken de totale miljøinteressene eller de totale transportinteressene. Dette er noe av det vi må avveie mot hverandre i arbeidet med Nasjonal transportplan. Nå er det under gjennomføring en såkalt kvalitetssikringsrapport 1, en høring og konseptvalgutredningen som går på strekningen Gol–Voss, og det er naturlig at vi ser på de innspillene som kommer der, før vi konkluderer endelig. Men jeg tror også det er viktig for alle politikere som etterlyser tiltak på sine områder, at de også sier hvilke prosjekter de vil prioritere bort fra andre veistrekninger, slik jeg opplever at representanten Henriksen tar til orde for her.

Per Rune Henriksen (A) [12:37:02]: Det leder meg inn på det som er mitt neste spørsmål i dette, alternativ K3 i konseptvalgutredningen for rv. 7. Det handler om lang tunnel, og det er det som gir ferdsl for villrein. Men det har en investeringskostnad på 8,1 mrd. kr, og det er uten tvil det alternativet som vil gi villreinen de vilkårene som villreinen må ha på Hardangervidda i dag. Hvor stor mener statsråden muligheten er for at regjeringen vil legge fram forslag om bygging av en slik lang tunnel, når rv. 7 ikke får status som hovedsamband øst–vest?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:37:47]: Noe av effekten hvis man legger mer av tungtrafikken over på E134, er at man også avlastar rv. 7 med hensyn til trafikk, og det vil også avlaste når det gjelder noe av problematikken som man opplever for villreinen.

Så registrerer jeg også at Vegvesenet selv mener at den korte tunnelen de har foreslått, vil være tilstrekkelig for å imøtekomme de behovene som villreinen har. Der oppfatter jeg at representanten Henriksen har et annet syn og er villig til å bruke mer penger på dette. Det betyr at det er mindre penger til å løse andre utfordringer, og det er en del av den helhetlige prioriteringen vi må gjøre.

Spørsmål 11

Fra representanten Per Olaf Lundteigen til klima- og miljøministeren:

«Lovutvalget for overvannsområdet framla i desember 2015 sin utredning, NOU 2015:16 Overvann i byer og tettsteder – Som problem og ressurs.

Hva er status for arbeidet med de forslagene som er fremmet i utredningen, og kan regjeringa anslå når saken framlegges for behandling i Stortinget?»

Presidenten: Dette spørsmålet utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 12

Jan Böhler (A) [12:38:37]: Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«I Prop. 1 S fra Helse- og omsorgsdepartementet legges det opp til å ta i bruk protonbehandling, og helseforetakene får i oppdrag å etablere et protonsentre innen 2022. Styrene i alle de fire helseforetakene har vedtatt at hvis det skal bygges et senter, «vil det være naturlig å starte utbyggingen i Oslo». Det haster å få innført protonterapi som vil gi bedre strålebehandling for mange kreftpasienter, og det bør ikke brukes tid og ressurser på lokaliseringsdebatt.

Støtter statsråden helseforetakenes syn på at det første senteret bør bygges i Oslo?»

Statsråd Bent Høie [12:39:23]: Regjeringen vil sikre etablering av protonbehandling i Norge. En slik etablering er et stort løft, og regjeringen har lagt inn forslag om hvordan et slikt senter skal finansieres i forslaget til statsbudsjett for 2017.

De regionale helseforetakene fikk i desember 2015 i oppdrag å utrede konseptutredninger for etablering av ett eller to protonsentre i Norge innen 2022. I tillegg ble det lagt til grunn at det skulle utredes ulike kapasitetsalternativer.

Partikkelterapi og protonbehandling er forholdsvis nytt, og i alle land som har etablert tilbudet, har det vært mye usikkerhet og diskusjoner omkring pasientunderlag og indikasjoner for behandling. Det gjelder også i den norske prosessen.

Regjeringen mener det er en fordel med en gradvis oppgradering av protonkapasiteten i Norge. Da kan vi høste erfaringer nasjonalt og internasjonalt, og vi kan dra nytte av den teknologiske utviklingen på området.

Planleggingen så langt av protonsentre har ikke vært en del av det etablerte styringssystemet for investeringer i helseforetakene. Det er den tidligere og nåværende regjeringen som har initiert og prioritert dette, og det har ikke vært fastsatt rammer for etablering av protonbehandling i Norge.

I foretaksmøtet i januar 2017 vil helseregionene få i oppdrag å gjennomføre en tilleggsutredning, basert på en etappevis utbygging – med avklarte rammebetingelser for gjennomføringen av prosjektet. Hvis Stortinget slutter seg til de føringene som ligger i statsbudsjettet for 2017, vil da helseregionene vite at protonbehandling skal etableres

med 30 pst. statlig tilskudd og 70 pst. lånefinansiering. De har fått 75 mill. kr for å gjennomføre neste fase i planleggingen. Det vil gi et bedre beslutningsgrunnlag for hvilken måte det første sentret skal etableres på.

Jan Böhler (A) [12:41:20]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg vil understreke at det er veldig bra at vi nå tar et stort steg videre, og bestemmer at det skal bygges et protonsentre i Norge. Det vil være 77 slike sentre i løpet av året rundt om i verden. Norge vil jo helst være i første rekke, men her er vi «litt på hæla» når det gjelder å komme i gang. Sverige har et senter i Uppsala som kom i gang i 2015, og Danmark får et i 2018. Vi vil altså få et i 2022.

Det er foreløpig anslått i utredningen at det vil kunne dreie seg om ca. 1 500 pasienter som vil ha nytte av protonbehandling, og 270 er man sikker på. Jeg forstår at statsråden vil ta dette etappevis, og at man begynner med å bygge ett senter, som det legges opp til i statsbudsjettet.

Spørsmålet mitt blir da: Når alle de regionale helseforetakene sier at hvis det først skal bygges ett senter, bør man begynne i Oslo, hvorfor kan ikke statsråden nå signalisere at han er for den konklusjonen, så man slipper å bruke tid på det et års tid til?

Statsråd Bent Høie [12:42:25]: De vurderingene og utredningene som er gjort av helseregionene til nå, er blitt gjort uten at man kjenner vilkårene for etablering. Det som regjeringen nå avklarer i statsbudsjettet, er hvilke økonomiske vilkår etableringen av protonsentre skal ha. De økonomiske vilkårene skiller seg fra slik en vanligvis finansierer investeringer i helseregionene, ved at de vil få 30 pst. i direkte tilskudd fra staten – de vil ikke måtte finansiere 30 pst. gjennom egenfinansiering, slik det er vanlig – og de resterende 70 pst. lånefinansieres.

De to aktuelle lokaliseringene for det første senteret er enten Oslo eller Bergen. Men vi må også kunne se på hvilke av de konseptene som helseregionene selv tar ansvar for, som er gjennomførbare innenfor de rammene som de nå kjenner. Det vil de nå få penger til, og prosessen kan starte i 2017.

Jan Böhler (A) [12:43:26]: Jeg takker for det svaret også, som jeg ikke synes gikk direkte på det jeg spurte om. Man har jo her en gavepakke, for det er et likelydende vedtak i fire punkter fra alle fire regionale helseforetak, også Helse Vest, der det i punkt 3 heter at det vil være naturlig å starte utbyggingen i Oslo hvis man legger opp til ett senter først og innenfor en regionalisert modell etter hvert. Her får man en gavepakke ved å unngå en lokaliseringssstrid og kunne ta ned den ballen, når det ligger fire likelydende vedtak fra alle helseregionene. Argumentene er at tomten på Rikshospitalet scorer høyest i en faglig vurdering, pluss at den vil være en del av byggeprosjektet med nytt klinikkbygg på Radiumhospitalet. Det gjør at det kan bygges raskere, man har et sterkt miljø for utprøvende behandling og vil kunne se på flere områder protonterapi kan brukes til i årene framover.

Det er også andre argumenter, som jeg ikke rekker å gjenta nå, men er det andre argumenter enn dem som ligger i denne konseptfaseutredningen fra helseforetakene, som statsråden vil legge vekt på, siden han skyver på avgjørelsen om lokalisering?

Statsråd Bent Høie [12:44:31]: Jeg synes utredningen gir gode argumenter, så det er ikke det som er situasjonen. Representanten brukte selv begrepet «gavepakke». En gavepakke er noe som en får helt gratis, og som en ikke trenger å ta hensyn til hva koster. Det er det som har vært litt av utfordringen med det den modellen og den utredningen av dette som tidligere helseminister Anne-Grete Strøm-Erichsen startet på, har gitt oss, nemlig at her har utredningen foregått uten at helseregionene har skjønnet hva som er de økonomiske rammebetingelsene for arbeidet. Nå har regjeringen foreslått for Stortinget hva som skal være de økonomiske rammebetingelsene for investeringen, og da vil vi også få en mye mer kvalifisert vurdering av dette fra helseregionene – fordi de skjønner under hvilke økonomiske vilkår dette arbeidet skal foregå. Det har de ikke visst tidligere, derfor viste den første utredningen at en ønsket seg fire sentre – for da visste en ikke heller hvem som skulle betale for dette.

Spørsmål 13

Knut Storberget (A) [12:45:52]: «På bakgrunn av en stram økonomisk situasjon foretas nå en kraftfull gjennomgang av strukturen i Sykehuset Innlandet. Det er en risiko for at det samlede sykehustilbudet for barn og unge mellom 0 og 18 år flyttes ut av Hedmark fylke.

Med de avstander fylket har, og de særskilte behov barn og unge må møtes med, mener statsråden dette vil gi et forsvarlig og forskriftsmessig helsetilbud, og vil han foreta seg noe for at dette ikke blir fremtidens sykehustilbud i Hedmark for dem under 18 år?»

Statsråd Bent Høie [12:46:28]: Det er ingen tvil om at Sykehuset Innlandet har en krevende fordeling av oppgaver mellom sine sykehus, både faglig og ressursmessig. Jeg er kjent med at Sykehuset Innlandet, i tråd med styrets vedtak fra april 2016, nå gjennomgår ulike faglige områder for å fremme kvalitet og vurdere om tjenestene er hensiktsmessig organisert, og for å sikre at ressurser i størst mulig grad brukes direkte til pasientbehandling – og dette som av styret er omtalt som kortsiktige omstillingstiltak.

Gjennomgangen skal sikre at driften av foretaket er bærekraftig. Dette er tiltak som det tas sikte på å iverksette i perioden 2017–2020. Et av områdene som nå vurderes, er tilbudet til barn og unge. Sykehuset Innlandet opplyser at det uansett hva gjennomgangen ender opp med, vil være et omfattende poliklinisk tilbud, dagtilbud og døgntilbud til barn og unge i Hedmark og Oppland. De har lagt opp til en åpen, involverende og forutsigbar prosess, hvor både berørte kommuner, brukerorganisasjoner og tillitsvalgte vil bli involvert. Sykehuset opplyser også at det foreløpig kun har blitt gjennomført en intern prosess i foretaket.

Ny veileder for helseforetakenes utviklingsplaner inneholder anbefalinger om prosesser rundt ulike interessenter osv. Jeg legger til grunn at føringene jeg har gitt, blir fulgt, og at eventuelle endringer gjennomføres i en god prosess og på en faglig forsvarlig måte.

Knut Storberget (A) [12:48:10]: Jeg vil takke statsråden for svaret. Jeg forstår jo at statsråden ikke fatter

vedtak om dette, og jeg har respekt for det, det må jeg bare medgi.

Men samtidig har jeg lyst til å uttrykke ganske stor uro knyttet til det svaret som nå ble referert fra Sykehuset Innlandet, om at man nærmest blir stående igjen med et poliklinisk tilbud, overfor kanskje den gruppa pasienter som jeg håper også statsråden og regjeringa oppfatter som de aller mest sårbare. Beveger man seg inn på en nyfødtavdeling – og det er en god kompetanse vi har i Sykehuset Innlandet knyttet til barn og unge, etter min mening – mener jeg vi står overfor kanskje noe av det aller mest sårbare vi kan behandle i helsevesenet, både barnet, familien og de som er ansatt. Så min sterke oppfordring til helseministeren i mitt spørsmål er: Vil det ikke være noen føring fra regjeringa som forhindrer at man får så lange reiseveier og et så fjernt helsetilbud som det skisseres her?

Statsråd Bent Høie [12:49:20]: Sykehusene har ansvaret for å vurdere hvordan en organiserer og gir tilbud til befolkningen, som representanten er fullt klar over. Når en skal gjøre den typen vurderinger, er det viktig å ha åpne og inkluderende prosesser som gjør at de ulike synspunktene blir godt belyst, er åpne og kan diskuteres, og motforestillinger kan komme fram. En konsekvens av at vi stiller krav om den typen prosesser, er at diskusjonen kommer ut i det åpne rom. Det mener jeg er bra, men det at diskusjonen kommer ut i det åpne rom, fører også selvfølgelig til at mange blir urolige og usikre i den typen prosesser. Det er vi dessverre nødt til å leve med, fordi alternativet er så fryktelig mye dårligere, nemlig at den typen prosesser foretas internt, og at en bare presenterer konklusjonen til slutt. Men jeg forventer at Sykehuset Innlandet følger de føringene som er gitt for hva slags måte denne typen prosesser skal gjennomføres på.

Knut Storberget (A) [12:50:29]: Jeg takker igjen for svaret, som jeg for så vidt langt på vei synes kan innebære at man i hvert fall har forståelse for at dette er sensitivt og følsomt. Vi kan jo stå overfor en kreftsjuk tiåring som i dag har 20 mils reisevei. Vi kan stå overfor en familie som sliter i en nyfødsituasjon, med 10–15 mils kjørevei, og vi vet hvor krevende det er både for den vesle og for foreldrene. Det er såpass krevende saker at jeg hadde forventet at regjeringa kanskje strammet til noe med tanke på de forventningene man hadde til en fysisk tilstedeværelse av et slikt tilbud, og hvor man her risikerer å påføre familier – barn og unge – en meget stor belastning, med kanskje 20–30 mils kjørevei til et tilbud som man kontinuerlig må holde ved like. En av mulighetene statsråden har, er i budsjettforhandlingene nå å medvirke til at man faktisk får økt bevilgningene til sykehusene, slik bl.a. Arbeiderpartiet foreslår, og unngår at en kommer i denne situasjonen.

Statsråd Bent Høie [12:51:33]: Det er jo slik at avstand selvfølgelig er en kvalitet når det gjelder helsetjenesten, og det å ha nærhet til tjenester er viktig. Men det er ikke den eneste kvaliteten. Kompetanse, størrelsen på fagmiljøene, tryggheten rundt tilbudet som gis, er andre viktige kvaliteter, som ikke minst pasienter og brukerorganisasjoner er opptatt av. Det er det helhetlige bildet som avgjør.

En del av disse tjenestene som Sykehuset Innlandet nå gjennomgår, berører også kommunenes tilbud, altså samspillet mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelse-tjenesten. Det er selvfølgelig derfor også viktig at de berørte kommunene involveres på en god måte i disse diskusjonene, for de kan ha konsekvenser for kommunene.

Så er det viktig at vi ikke trekker konklusjoner i forkant, før vi kjenner hele beslutningsgrunnlaget. Derfor må Sykehuset Innlandet få muligheten til å gjennomføre disse prosessene på en god måte.

Spørsmål 14

Kjersti Toppe (Sp) [12:52:52]: «Stortinget bad 16. juni 2015 regjeringa om å utarbeida ei sektorlov for vass- og avløpssektoren. Kva er status for dette lovarbeidet, vil ein lovproposisjon bli lagd fram for behandling i Stortinget, og kva er i tilfellet anslått tidspunkt for dette?»

Statsråd Bent Høie [12:53:21]: Jeg oppfatter at representanten her viser til komitémerknaen i forbindelse med Stortingets behandling av «Folkehelsemeldingen: Mestring og muligheter». Det framgår av komitémerknaen at målet med en sektorlov primært er å regulere det som i dag ikke er regulert i lov, herunder ansvarsforholdet mellom kommunen som tilbyder av vann- og avløpstjenester og innbyggerne som kunder av abonnementet, og danne grunnlag for et helhetlig gebyrregelverk. Komiteen viser videre til Overvannsutvalget, som på det tidspunktet skulle levere sin utredning 1. desember 2015.

Jeg oppfatter at forslaget om en sektorlov i all hovedsak er knyttet til andre områder enn det som følger av helse-lovgivningen, matloven og folkehelseloven. Jeg er kjent med at forslaget om en sektorlov for vann og avløp også er fremmet som et mindretallsforslag i NOU 2015: 16 fra Overvannsutvalget. Denne utredningen blir nå fulgt opp av Klima- og miljødepartementet i samarbeid med andre berørte departementer. Utvalget har foreslått endringer i en rekke lover og forskrifter for å legge til rette for bedre håndtering av overvann i kommunene. Spørsmålet om en sektorlov vil bli vurdert i forbindelse med dette arbeidet.

Kjersti Toppe (Sp) [12:54:40]: Takk. Det er rett som statsråden seier, at spørsmålet baserer seg på ein fleirtalsmerknad i innstillinga til folkehelsemeldinga, der ein samla komité bad om at det vart utarbeidd ei sektorlov for vass- og avløpsetaten. Fleirtalet knytte det til den kommande kommunereforma, men heile komiteen bad altså om ei sektorlov. Slik eg forstår svaret frå statsråden, vil ikkje regjeringa følgja opp denne fleirtalsmerknaen, i og med at statsråden viser til NOU-en, og at dette skal vurderast når regjeringa skal følgja opp NOU-en som er lagd fram. Stemmer det som eg seier her?

Statsråd Bent Høie [12:55:47]: Nei, det stemmer ikke at regjeringen ikke forholder seg til komitémerknaen. Komiteens enstemmige merknad under denne problemstillingen viser jo også til Overvannsutvalget, og at de skulle legge fram sin innstilling 1. desember 2015. Denne innstillingen var klar for dette arbeidet var ferdigstilt. Komiteen viser i den forbindelse til at det er behov for å av-

klare funksjonelle bestemmelser i form av en sektorlov for dette viktige tjenesteområdet i kommunene. Det er også det regjeringen gjør. Den følger opp NOU-arbeidet, den jobber med det nå. Hva som blir konklusjonene fra regjeringens side etter at NOU-en har vært ute på høring – Klima- og miljødepartementet jobber med oppfølgingen av den – vil vi komme tilbake til i de proposisjonene som vil bli fremmet for Stortinget som oppfølging av saken.

Kjersti Toppe (Sp) [12:56:52]: Takk. Eg forstår enno ikkje heilt svaret frå statsråden. For meg er merknaen frå komiteen heilt tydeleg: Komiteen understrekar at det has-tar med å få på plass meir avklarte og funksjonelle føre-segner i form av ei sektorlov. No har det gått eitt og eit halvt år sidan innstillinga, og eg hadde trudd at regjeringa hadde begynt arbeidet med ei sektorlov, uavhengig av den NOU-en som kom ut, fordi dette er Stortinget si mening. Kan statsråden forklare om det faktisk er slik at arbeidet med ei sektorlov ikkje har starta, og at helse- og omsorgs-minister ikkje har tatt noko sjølvstendig initiativ for å følgja opp merknaen frå ein samla komité?

Statsråd Bent Høie [12:57:47]: Arbeidet med oppfølgingen av NOU-en om overvann ligger under klima- og miljøministeren. Jeg vet at arbeidet har høy prioritet, men det er for tidlig å si nå når de aktuelle lovendringene vil bli fremmet for Stortinget.

Jeg er uenig i en framstilling som sier at en skulle satt i gang et eget arbeid med en sektorlov på siden av arbeidet med NOU-en, som omhandler det temaet, og der et mindretall i NOU-en nettopp foreslår en sektorlov. Det er jo på denne måten lovarbeid vanligvis foregår, basert på en NOU, oppfølgingen av høringen og en selvstendig vurdering fra regjeringens side. Komiteen viser jo også selv i sin merknad til NOU-arbeidet.

Spørsmål 15

Ruth Grung (A) [12:58:52]: «Helsefagarbeidere er en av de viktigste yrkesgruppene i helse- og omsorgssektoren. Aldri har så mange unge valgt helsefag på videregående, men fortsatt møter de et arbeidsliv som ikke klarer å tilby fast ansettelse og aller minst 100 pst. stilling, selv om alle vet at det er stort behov for kompetansen deres. Det skjer lite på dette området til tross for mange gode intensjoner.

Hva vil statsråden gjøre for å få fortgang i arbeidet med å tilby 100 pst. stillinger til nyutdannede helsefagarbeidere?»

Statsråd Bent Høie [12:59:24]: Jeg er veldig glad for at vi nå ser at flere og flere ønsker å ta denne utdanningen, for dette er en yrkesgruppe som vi har behov for i helse-tjenesten. Regjeringen har i Sundvolden-erklæringen sagt at vi vil arbeide for å redusere bruken av ufrivillig deltid og midlertidighet i offentlig sektor, samt for å etablere en heltidskultur i arbeidslivet.

Endringene i arbeidsmiljøloven som trådte i kraft i 2015, innebar bl.a. at rammene for gjennomsnittsberegning av den daglige og ukentlige arbeidstiden ble noe utvidet, slik at det også ble enklere å få på plass lokale løsnin-

ger. Det ble mulig å jobbe lenger noen dager mot tilsvarende mer fri en annen dag. Dette kan legge til rette for mer bruk av heltid.

Arbeidstidsutvalget, NOU 2016: 1, tok opp utfordringer knyttet til skift- og turnusordninger som bl.a. kan ha betydning for bruk av deltid, og særlig innenfor helse- og omsorgssektoren. Utvalget foreslo endringer i reglene for skift- og turnusarbeid. Disse forslagene skal nå følges opp i en arbeidsgruppe med arbeidslivets parter. Arbeidsgruppen skal kartlegge enighet og uenighet, utfordringer knyttet til dagens system og praksis og vurdere om det er behov for endringer i regler eller praksis. Jeg vet også at mange kommuner arbeider for å redusere bruken av deltid. Med dette vil forhåpentlig flere kommuner arbeide aktivt for å redusere bruken av deltid innenfor helse- og omsorgstjenestene, bl.a. for nyansatte helsefagarbeidere.

Sykehusene har over flere år arbeidet med å etablere en heltidskultur og redusere bruken av deltid. I samarbeid med arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene har sykehusene lyktes med å øke kunnskapsgrunnlaget om årsak, utviklet nye tiltak og redusert bruken av deltid fra 2013 til nå i alle fire helseregioner, med en reduksjon på 0,8 pst. i Helse Nord, 2,8 pst. i Helse Midt-Norge, 4,7 pst. i Helse Vest og 3,3 pst. i Helse Sør-Øst.

Arbeidet med å redusere bruken av deltid fortsetter i sykehusene. En av utfordringene er å motivere og tilrettelegge for at ansatte i sykehusene velger høyere stillingsprosenter, helst 100 pst. stilling. En annen utfordring er at sykehusene i større grad enn nå bør tilby nyutdannet helsepersonell hele faste stillinger. Dette vil jeg følge opp i foretaksmøtet med de regionale helseforetakene i januar 2017.

Ruth Grung (A) [13:01:52]: Takk for svaret. Det er en god beskrivelse, men det vi opplever når vi er ute i kommunene, er at de savner et større trykk, fordi det betydde noe da vi i oppdragsdokumentet viste at vi ønsket å jobbe for å få en økning i spesialisthelsetjenesten. I kommunene har vi på ti år klart å øke andelen som jobber heltid, med bare to prosentpoeng, fra 44 pst. til 46 pst. Andelen har gått opp blant kvinner og faktisk gått ned blant menn. Hvordan klarer vi å jobbe enda mer aktivt? Jeg har også gode eksempler fra Songdalen på Sørlandet, som med intensivt arbeid over to år har klart å øke fra 66 pst. til 75 pst. Det er noe med det trykket som skal til. Vi er ikke opptatt av å overstyre kommunene, men av rollemodeller og tydeliggjøring, og at vi i denne salen sier at det er viktig at vi tar vare på ressursene og utnytter dem på best mulig måte. Hva kan vi gjøre enda bedre enn det vi har gjort fram til nå?

Statsråd Bent Høie [13:02:53]: Når det gjelder helseforetakene og oppdragsdokument, opplever jeg at helseforetakene veldig klart fortsatt opplever at det er et oppdrag å redusere bruken av deltid. Det ser vi også av resultatene.

Når det gjelder kommunene, vet representanten at det er mye mer komplisert. Jeg sender ikke oppdragsdokumenter til kommunene, og det ønsker heller ikke Stortinget at jeg skal gjøre. Der er vi mer avhengig av at den enkelte kommune føler et ansvar for dette. Som representanten var inne på: Det mangler ikke gode eksempler. Flere kommuner har oppnådd gode resultater. Min erfaring, etter å ha

besøkt noen av de kommunene, er at det handler i veldig stor grad om én ting, nemlig at en har både en politisk og en administrativ ledelse som har en veldig avklart og bevisst holdning til at dette er noe en skal jobbe systematisk med. Og jobber en systematisk med det, lykkes en.

Regjeringen har forsøkt å bidra med noen lovendringer. Det blir interessant å se hva det partssammensatte utvalget kommer fram til, men ellers er det rett og slett å påpeke at dette er en stor utfordring.

Ruth Grung (A) [13:04:05]: Når så mange ungdommer nå velger helsefag – det er egentlig innenfor helsefag at vi har hatt den største økningen, og vi vet at behovet er størst der – ba jeg utredningsseksjonen om å gå gjennom de fem største byene for å se hvor mange av de ferdig utlærte som hadde fått 100 pst. stilling. Nesten ingen av byene var opptatt av å se sammenhengen mellom det å ta inn lærlinger og at dette er en rekrutteringskanal. Det var faktisk bare Trondheim som skulle ansette fem stykker, og Drammen én.

Man gjør en jobb innenfor spesialisthelsetjenesten, men går det an å tenke litt mer aktivt overfor kommunene, være en rollemodell og framheve dette tydeligere? For det er sløsing med menneskelige ressurser. Det går an å begynne med de nye unge. De ønsker heltidsjobb, det er i hvert fall helt sikkert.

Statsråd Bent Høie [13:04:54]: Det er jeg helt enig i. Det gjelder å løfte fram dem som lykkes med dette. Det er også viktig, som representanten var inne på, å legge til rette for lærlingplasser. Regjeringen har derfor ved alle mulige anledninger økt lærlingtilskuddet, nettopp for å bidra til det, men også for å bevisstgjøre offentlig sektor om sitt ansvar for lærlinger. Det er noe jeg tar opp med sykehusene. De har også et ansvar for å legge til rette for lærlingplasser for denne gruppen. Også kommunene har det. Der har fylkeskommunene en sentral rolle i å spille på lag med kommunene og påpeke kommunenes ansvar for å legge til rette for lærlingplasser, og selvfølgelig i neste omgang heltidsstillinger. Vi kommer til å stå overfor en stor mangel på arbeidskraft i denne sektoren i årene framover hvis vi ikke lykkes med å endre situasjonen. En viktig del av arbeidet med å dekke behovet vil nettopp å være få på plass en heltidskultur i helse- og omsorgstjenesten.

Spørsmål 16

Truls Wickholm (A) [13:06:05]: «Høyre og Fremskrittspartiet er tydelige på at de ønsker betydelig mer privatisering i eldreomsorgen. Dessverre er det en kjensgjerning at dårligere lønns- og arbeidsvilkår er et av de sterkeste konkurransefortrinnene private omsorgstilbydere bruker.

Hvorfor mener ikke statsråden dette er et problem, og hvorfor mener han det ideologiske målet om mer privatisering er viktigere enn å stoppe denne konkurransen basert på dårlige lønns- og arbeidsvilkår?»

Statsråd Bent Høie [13:06:47]: Nei, det er ikke riktig. Høyre og Fremskrittspartiet ønsker ikke privatisering av eldreomsorgen. Privatisering medfører at kommunene

overlater til private både å utføre tjenesten, bestemme kvaliteten og sørge for betalingen. Dette er ikke verken Høyres eller Fremskrittspartiets politikk.

Vi er derimot opptatt av å sikre innbyggerne gode velferdstjenester, bl.a. ved å legge til rette for at folk får økt valgfrihet, og dermed også større innflytelse over eget liv. Med brukervalg gir vi brukerne mer innflytelse over egen hverdag. Det vil kunne stimulere til både mer kvalitet og utvikling av innholdet i tjenestene som kommunene har ansvaret for. En gir rett og slett brukerne ikke bare en klagemulighet, men også en bytterett.

Kommunene er opptatt av å gi best mulig tjenester til innbyggerne, og de har lang tradisjon i å utvikle velferdstjenester i samarbeid med både private og ideelle aktører. Dette skaper innovasjon, valgfrihet og mer varierte tilbud.

Regjeringspartiene er tilhengere av konkurranse. Forskjellen på Høyre og Arbeiderpartiet er at vi ikke har et bestemt standpunkt til om det er kommunen, en ideell eller en kommersiell aktør som bør vinne den konkurransen. Det er altså ikke regjeringspartiene, men Arbeiderpartiet, som har et ideologisk mål – strukket så langt at en her i Oslo vil forby private aktører å bruke sin egen logo på sykehjem hvor de har vunnet anbud mot kommunen. Arbeiderpartiet mener at hvem som leverer omsorgstjenesten, er viktigere enn at eldre får den omsorgen som de ønsker seg og har krav på. Jeg kunne ikke vært mer uenig.

Da Arbeiderpartiet overtok makten i Bergen, Oslo og Tromsø høsten 2015, iverksatte de en av sine viktigste politiske saker – nei til valgfrihet. Nå ser vi at eldre i Bergen fratas muligheten til å velge den private hjemmehjelpen, som har stått for 10 pst. av timene. I Tromsø, hvor Arbeiderpartiet samarbeider med partiet Rødt, utfaser de nå Privat Omsorg Nord – mot store protester fra pårørende. I Oslo skal de rekommunalisere et av byens beste sykehjem.

Byråd i Tromsø, Gunhild Johansen fra SV, uttalte til avisen iTromsø at det er ingenting som skiller private og kommunale tilbydere av hjemmehjelp, og at kommunen derfor ville gjøre dette selv. På spørsmål om hvorfor mange da velger private tjenester, svarte Johansen:

«Det kan godt være de velger privat av ideologiske årsaker.»

Det kan godt være at lokalpolitikere fra Arbeiderpartiet og SV velger hvem som skal drifte omsorgstjenestene basert på «ideologiske årsaker», men jeg føler meg ganske trygg på at eldre brukere og deres pårørende ikke velger av ideologiske årsaker, men ut fra det som passer best i deres liv, og ikke minst at det også gir en egen verdi å få lov til å velge denne type tjeneste. Men det er kommunens ansvar, og det er kommunen som skal betale. Derfor er det ikke privatisering, som spørren antyder i sitt spørsmål.

Truls Wickholm (A) [13:09:45]: Dette er et helt spesielt forsøk fra statsråden på å tildekke, men også å gå i dialog om samme tema. Han sier det ikke er privatisering, men refererer stadig til innmarsjen av private.

Jeg stiller i mitt spørsmål for så vidt ikke spørsmål om privatisering eller ikke, men jeg sier at i den konkurransen som foregår når man skal bestemme hvem som skal utføre oppgavene for kommunen, er det en kjensgjerning at det som er de privates fortrinn i konkurransen med kommunens egne, er lønns- og arbeidsvilkår for de ansatte. Det er ikke hva de leverer, det er ikke kvaliteten – det er i hovedsak lønns- og arbeidsvilkår for de ansatte.

Spørsmålet er da: Hvorfor vil ikke statsråden si at det er greit, dere kan konkurrere, Høyre er for det, men vi skal i hvert fall garantere anstendige lønns- og arbeidsvilkår for de ansatte? Det er spørsmålet her.

Statsråd Bent Høie [13:10:48]: Selvfølgelig skal private aktører som opptrer i Norge, ha anstendige lønns- og arbeidsvilkår for sine ansatte. De skal følge lovverk, de skal følge avtaleverk, slik som alle andre. Det skulle bare mangle.

Når Arbeiderpartiet sier at de er for å kjøpe spesialisthelsetjenester etter anbud i spesialisthelsetjenesten, betyr det at Arbeiderpartiet er for å privatisere sykehusene i Norge?

Truls Wickholm (A) [13:11:24]: Jeg hadde inntrykk av at spørretimen handlet om at stortingsrepresentantene stilte spørsmål til statsrådene – men det er jo et gjentakende triks fra denne regjeringen å stille spørsmål tilbake fordi man har svake argumenter selv.

Statsråden sier at det skal være anstendige lønns- og arbeidsvilkår. Spørsmålet blir da: Er det anstendig når vi ser at folk som har vært ansatt i kommunale sykehjem, og som går over i nye, private, mister 40 000–50 000 kr årlig i pensjonsrettigheter, samtidig som de går ned i lønn? Er det det statsråden mener er en anstendig, ordentlig – hva skal jeg si – behandling av ansatte, av folk som har levert omsorg til eldre i Norge gjennom et helt livsløp, og som får avsluttet sin karriere med det? Hvis statsråden har lyst til å sette sin merkelapp på at det er anstendig, det er god behandling av ansatte, det er slik konkurransen skal være, for all del – men jeg skulle ønske at statsråden ville komme tilbake til Stortinget med en løsning på hvordan vi ikke konkurrerer på lønns- og arbeidsvilkår.

Statsråd Bent Høie [13:12:24]: For det første er det kommunene selv som setter vilkårene i de anbudene som de eventuelt måtte ønske å ha. For det andre er det slik at hvis en i Norge jobber innenfor det lovverk og det avtaleverk som er, knyttet til både arbeidsforhold og lønn, regner jeg med at representanten er enig med meg i at da har en et anstendig arbeidsforhold og et anstendig lønnsforhold. Det er fordi vi rett og slett har regulert oss fram til – både gjennom lovverket og gjennom avtaleverket i Norge – anstendige forhold på dette området, og jeg forutsetter selvfølgelig at den type forhold ikke brytes.

Så vil jeg også minne om at sykepleiere, som er den største gruppen som jobber i sykehjem, har en lovfestet rett til pensjon i KLP, helt uavhengig av arbeidssted.

Spørsmål 17

Presidenten: Dette spørsmålet, fra Øystein Langholm Hansen til helse- og omsorgsministeren, vil bli tatt opp av Torstein Tvedt Solberg.

Torstein Tvedt Solberg (A) [13:13:31]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Regjeringens forsøk med såkalt statlig finansiering av eldreomsorgen har fått mange kommuner til å si nei til å være med, fordi man har regnet ut at man taper penger på

forsøket. I helseministerens hjemkommune, Stavanger, meldte Høyres leder av levekårsutvalget, Kåre Reiten, at kommunen ville ha tapt flere hundre tusen kroner på å bli med.

Forstår statsråden sin partifelles dype skepsis til forsøket med statlig finansiert eldreomsorg?»

Statsråd Bent Høie [13:14:06]: Formålet med forsøksordningen er å sikre at brukerne får dekket sitt behov på en god måte, og å øke likebehandlingen på tvers av kommunegrenser. I statsbudsjettet for 2017 er det foreslått 8 mill. kr til utredning, gjennomføring og følgeevaluering av forsøket. Øvrige midler vil gå til bedre omsorgstjenester for de pleietrengende.

Jeg er glad for at vi har fått forsøket med statlig finansiering av omsorgstjenestene. Det gir oss bedre kunnskap som vi kan bruke for å organisere omsorgstjenesten på best mulig måte i framtiden. Kommunene sier at de har lært mye om egen kommune og drift gjennom denne prosessen. De har blitt mer bevisste på hvordan de organiserer tjenestene, og på hvordan den enkelte pasient kan ivaretas. Det har en verdi i seg selv og vil gjøre kommunene bedre rustet etter at forsøket er fullført. Videre får vi prøvd ut nasjonale kriterier for hvem som skal ha rett til heldøgns pleie og omsorg. Det er viktig for neste steg i innføringen av lovfestet rett til nettopp dette. Erfaringene fra kommunene som er med, vil være nyttige også for andre kommuner.

Ulike kommuner har hatt ulike begrunnelser for å søke om å delta i dette prosjektet eller for ikke å gjøre det. De kommunene som har planlagt å kutte – det som ofte kalles for å effektivisere – i eldreomsorgen i årene framover, vil ikke kunne gjøre det hvis de er med i forsøket, av den enkle grunn at forsøket låser pengene til omsorgstjenestene, slik at man ikke kan bruke mindre penger på dette og i stedet bruke pengene på andre ting. Jeg tror ingen mistenker regjeringen for å gjennomføre dette forsøket fordi vi ønsker at kommunene skal bruke mindre på eldreomsorg, tvert imot.

Ulike kommuner vil være i ulike situasjoner. Stavanger kommune er i den situasjonen at de bruker, sammenlignet med sammenlignbare kommuner, veldig mye ressurser på nettopp disse tjenestene. Det oppfatter jeg at er bakgrunnen for at en tverrpolitisk i Stavanger ikke ønsker å gå inn i dette forsøket, men har mange andre spennende utviklingsprosjekter i nettopp eldreomsorgen.

Torstein Tvedt Solberg (A) [13:16:19]: Når Høyre og Fremskrittspartiet i Stavanger sier så klart nei, er det jo fordi en lokalt klarer å se gjennom den tette ideologiske tåken som helseministeren i sitt svar viser at han befinner seg i. I Stavanger ser en at statlig finansiering av eldreomsorgen betyr mer byråkrati og et dårligere tilbud til de eldre. Det regjeringa prøver å framstille som vinnvinn, er i realiteten tap-tap for kommunene. Stavanger er ikke alene om å gjennomskue konsekvensene av reformen. Kommune etter kommune har trukket seg fra prosjektet. Høyres lokalpolitikere rundt i hele landet forsøker nå å ta avstand fra ordninga, men helseministeren, Høyres nestleder, er ansvarlig for prosjektet. Å ha ansvar betyr også å avslutte prosjekter som ingen vil ha. Kanskje det var et godt formål, men dette viser seg vel å fungere best i teorien.

Hvor mange dyre, byråkratiske Fremskrittsparti-prosjekter som ingen vil ha, skal Høie tillate at får skure og gå? Når vil den tette ideologiske tåken lette?

Statsråd Bent Høie [13:17:22]: Etter min erfaring finnes det bare ett effektivt virkemiddel mot politisk tåke, og det er kunnskap. Dette forsøksprosjektet vil gi oss kunnskap. Selv de av oss som i utgangspunktet ikke er for at staten skal overta ansvaret for pleie- og omsorgstjenestene i kommunen, har og vil få nytte av den kunnskapen som kommer gjennom dette forsøksprosjektet. I stedet for å la tåkedotten fortsatt ligge rundt Arbeiderpartiets tenkning i denne saken, burde også Arbeiderpartiet sett de mulighetene som ligger i dette forsøket. Ikke minst ser vi at de kommunene som er med, forteller – allerede – at de har hatt god nytte av å få jobbe på en ny måte, og har erfaringer fra dette som de sier de vil ha glede av, uavhengig av om framtiden vil ha Fremskrittspartiets modell på dette området, eller den modellen som de andre partiene i Stortinget står for.

Torstein Tvedt Solberg (A) [13:18:29]: Jeg merker meg at helseministeren er fast bestemt på at prosjektet må fortsette. Tåken er fortsatt tett, for kunnskapen er jo klar. Kommune-Norge sier nei til dette dyre, byråkratiske prøveprosjektet. En skulle i utgangspunktet ha med seg 20 kommuner. Det er ikke et veldig ambisiøst mål med tanke på hvor mange kommuner vi har i dette landet. Etter at alle kommunene er spurt, står regjeringa nå igjen med syv kommuner som er med på prosjektet. Jeg vil derfor tilbake igjen til Stavanger. Der sier Høyres folk at det kan være at denne statlige modellen kan være bra for mindre kommuner med dårlig økonomi og dårlige tjenester.

Kan helseministeren avklare om det som nå har blitt realiteten, var regjeringas intensjon allerede fra starten, at dette var et prøveprosjekt først og fremst for små kommuner med et dårlig tilbud, en dårlig økonomi?

Statsråd Bent Høie [13:19:25]: Nei, tilbudet om å være med i dette forsøket ble gitt til alle kommuner, men det var helt fra begynnelsen en veldig klar premiss at tilbudet skulle være frivillig for kommunene. Vi ønsket oss et representativt utvalg av kommuner, ulike typer kommuner. Det har vi også fått. Hvis en ser på omfanget av dette prøveprosjektet, går det langt ut over det som en vanligvis ser som pilotprosjekter i offentlig sektor, når en prøver ut andre ideer og nye løsninger. Jeg er ikke i tvil om at dette prosjektet vil kunne gi oss nyttig kunnskap om måten å organisere og finansiere pleie- og omsorgstjenestene på, helt uavhengig av om partiene i framtiden kommer til å gå inn for en statlig finansiering av dette. Det er et inntrykk som for så vidt allerede bekreftes for de kommunene som har valgt å være med i forsøket.

Spørsmål 18

Fra representanten Torgeir Micaelsen til helse- og omsorgsministeren.

«I Lillesandsposten 15. april sier statsråden om sitt forsøk med statlig finansiering av eldreomsorgen: «Jeg tror ikke dette er den beste løsningen for Norge i framtiden.»

Telemarksforskning mener det er umulig å måle noen effekter av forsøket, og KS anser det som verdiløst.

Hvordan kan statsråden da forsvare å bruke minst 180 mill. kroner på dette, og har han noen faglig begrunnelse for dette, eller er det kun for å tilfredsstille Fremskrittspartiets prestisjeprosjekt?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller, da spørren ikke er til stede.

Spørsmål 19

Tove Karoline Knutsen (A) [13:20:43]: Mitt spørsmål til helseministeren er dette:

«Regjeringen har varslet å endre investeringstilskuddet til sykehjemsplasser som ble innført i 2008, slik at dette kun kan brukes til rehabilitering av heldøgns omsorgsplasser dersom dette også gir netto øking av plasser.

Vil dette gjelde som et absolutt krav ned på enkeltkommunenivå, dvs. at også kommuner som klart kan dokumentere at de har tilstrekkelig med plasser for framtidige behov, vil få avslag på søknad om tilskudd til hardt tiltrengt rehabilitering?»

Statsråd Bent Høie [13:21:19]: Mange gamle og uhensiktsmessige institusjonsplasser og omsorgsboliger er blitt fornyet med investeringstilskudd gjennom renovering eller utskifting siden 2008. Tall fra Husbanken viser at det i perioden fra 2008 til 31. oktober 2016 er gitt tilsagn om tilskudd til 13 494 heldøgns omsorgsplasser. Av disse er 5 790 plasser registrert med tiltak som gjelder renovering og utskifting.

Noe av det første regjeringen gjorde etter tiltredelsen, var å utbedre investeringstilskuddsordningen ved at staten nå tar halve regningen. Vi økte tilskuddssatsen, og vi økte tilsagnsrammen i årene 2014, 2015 og 2016. I alle disse årene har denne rammen vært tilstrekkelig. Kommunene har ikke søkt om tilskudd til flere plasser enn rammen har tillatt.

Regjeringen har foreslått å legge om investeringstilskuddsordningen fra 2021, slik at den da kun skal omfatte plasser som gir netto tilvekst. Dette er for å få en ordning som tar hensyn til behovet for å få flere plasser i årene som kommer. Ved utløp av overgangsordningen er det hele 22 år siden eneromsreformen ble innført. Det må kunne sies å være rimelig tid for kommunene til å rehabilitere gamle institusjonsplasser.

I 2015 var 97,5 pst. av rommene i institusjon enerom. Regjeringen har, med virkning fra 1. juli 2014, også innført at langtidsboere i sykehjem som legges på dobbeltrom uten selv å ønske det, får redusert egenandel gjennom at det tilstås et fribeløp. Dette fribeløpet foreslås justert til 38 300 kr fra 1. januar 2017.

Regjeringen foreslår en overgangsordning i årene 2017–2020. I overgangsperioden skal det også kunne gis tilskudd til renovering og utskifting av plasser. Kommunene får altså statlige tilskudd til renovering og utskifting i ytterligere fire år, og i løpet av disse fire årene skal de tilpasse seg den nye ordningen. Etter dette vil kommunene kun kunne renovere og skifte ut eksisterende plasser innenfor kommunerammen. I tillegg vil kommunene få

statlige tilskudd gjennom investeringstilskuddsordningen til å bygge flere plasser.

Tove Karoline Knutsen (A) [13:23:37]: Dette er litt vanskelig å forstå, men jeg ser det slik – og forstår det slik av svaret – at helseministeren mener at dette er et absolutt krav til alle kommunene. Jeg får bekymrede meldinger fra kommunene, som altså ikke ser det slik at behovet for renovering vil stoppe i 2021, for det som er nytt i dag, blir jo gammelt om noe tid og trenger løpende renovering. Det er også noen kommuner som spør om følgende: Dersom man søker tilskudd til både renovering og nybygg, får innvilget tilskudd, renoverer, og så endrer forutsetningene seg når det gjelder nybygde plasser, som gir det helseministeren kaller for nettoplasser – betyr det at den kommunen vil måtte betale tilbake det man har fått i tilskudd for å renovere, selv om man kan dokumentere en endring, f.eks. at framtidige framskrivninger når det gjelder befolkningen, har endret seg?

Statsråd Bent Høie [13:24:40]: Som jeg sa i mitt svar, foreslår regjeringen en overgangsperiode på fire år. I den fireårsperioden vil kommunene også kunne få tilsagn til prosjekter som innebærer renovering av eksisterende plasser. Det er selvfølgelig det som er situasjonen på det tidspunktet en får tilskuddet, som er gjeldende. Det betyr at den endringen som skjer fra 2021, ikke får tilbakevirkende kraft. Etter 2020 vil kommunene få tilskudd for etablering av flere plasser. Det skyldes at beregninger gjort av både KS og SSB tilsier at vi har behov for 30 000 plasser, flere plasser, de neste årene. Det betyr at kommunene, i løpet av de 22 årene som har gått siden eneromsreformen ble iverksatt, må ha vært i stand til å renovere og fornye og modernisere de sykehjemmene som de har hatt i den perioden.

Tove Karoline Knutsen (A) [13:25:44]: Jeg skjønner nå at helseministeren vil holde på å kjøre dette investeringstilskuddet inn i en veldig smal ramme og ikke i tråd med behovene som er ute i kommunene, som er veldig ulikt. Så har jeg et tall til helseministeren, for jeg hører at han sier det feil en del ganger: Det ble altså ferdigstilt 7 700 plasser, nye og renoverte, i tidsperioden 2008 til 2015, og de fleste fikk tilsagnet sitt på rød-grønn vakt. Så har vi slått det fast.

Så er spørsmålet: Hva betyr netto antall plasser hvis man får tilskudd til både renovering og nye plasser? Hvis man renoverer 50 plasser, hva er forholdstallet mellom de renoverte og de nye? For jeg har forstått det slik på helseministeren at man får til renovering hvis man også har nettoplasser. Hva vil nettoplasser innebære?

Statsråd Bent Høie [13:26:39]: Etter 2021 vil en kun få tilskudd for de ekstra plassene som etableres. Fram til 2021 vil en og kunne få penger til renovering av plasser. Årsaken til denne omleggingen er at kommunene vil ha behov for, har behov for, å komme opp i et helt annet tempo når det gjelder etableringen av flere plasser fram mot den store økningen av antallet eldre over 80 år som kommer fra 2024. Det tar fra tre til fem år fra en kommune begynner å planlegge for plassene til plassene står ferdige. Derfor har ikke landets eldre, de som nå begynner å nærme seg eller akkurat har kommet over pensjonsalderen –

slik representanten sier og peker på seg selv – tid til Arbeiderpartiets vente-og-se-holdning i eldrepolitikken. De har faktisk behov for å ha en regjering som stiller krav til at kommunene nå får opp farten når det gjelder å bygge ut antall plasser, slik at de slipper å stå i en for lang kø for å få plass på heldøgns pleie og omsorg.

Presidenten: Spørsmål 20 flyttes og besvares etter spørsmål 29.

Spørsmål 21

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Stine Renate Håheim til helse- og omsorgsministeren, vil bli tatt opp av representanten Rigmor Aasrud.

Rigmor Aasrud (A) [13:27:56]: Jeg har den glede å ta opp spørsmålet fra Stine Renate Håheim:

«Regjeringen har satt av minst 180 mill. kr til forsøket med statlig finansiert eldreomsorg. 17 kommuner har trukket seg fordi de ville tape penger på ordningen, inkludert Gran og Vestre Slidre.

Hva ville de 180 mill. kronene utgjort i heldøgns omsorgsplasser?»

Statsråd Bent Høie [13:28:19]: I budsjettet for 2017 har regjeringen foreslått 39,3 mill. kr i inntektpåslag til deltakende forsøkskommuner. 39,3 mill. kr er helårseffekten av et inntektpåslag til forsøkskommunene tilsvarende 4 pst. av kommunenes uttrekk. Regjeringen foreslår altså om lag 120 mill. kr samlet til dette formålet over tre år.

Inntektpåslaget skal i forsøkskommunene benyttes til finansiering av omsorgstjenester. Påslaget kan bl.a. benyttes på gode forebyggende tjenester i kommunene. I tillegg benyttes det midler til utredning, gjennomføring og følgeevaluering av forsøket. I forslag til statsbudsjett for 2017 er det foreslått 8 mill. kr – 8 mill. kr – til dette formålet. De øvrige midlene er inntektpåslag som går til bedre omsorgstjenester for de pleietrengende.

Jeg er glad for at vi har forsøket med statlig finansiering av omsorgstjenestene, og det gir oss bedre kunnskap. Kommunene sier at de har lært mye om egen kommune og drift gjennom den prosessen. De har blitt mer bevisst på hvordan de organiserer tjenestene, og hvordan den enkelte pasient skal ivaretas. Det har en verdi i seg selv og vil gjøre kommunene bedre rustet etter forsøket er fullført. Videre får vi prøvd ut nasjonale kriterier for hvem som skal ha rett til heldøgns pleie og omsorg. Det er viktig for neste steg i innføringen av lovfestet rett.

Rigmor Aasrud (A) [13:29:44]: Jeg registrerer at statsråden ikke tar seg bryet med å svare på spørsmålet og ikke vil regne ut hvor mange flere årsverk vi kunne fått i pleie- og omsorgsetaten med de pengene som nå brukes. Det er etter våre beregninger opp mot en kvart milliard kroner som nå brukes på seks kommuner, som gjennomfører et forsøk som statsråden selv sier han ikke har noe tro på vil bli gjennomført. Telemarksforskning mener det er umulig å måle noen effekt av forsøket, og KS anser det som verdiløst. Det er ganske sterke ord fra tunge

forskningsinstitusjoner. Mitt spørsmål til statsråden er: Kan han angi ett tiltak i sin portefølje som det er mer bortkastet å bruke så mye penger på?

Statsråd Bent Høie [13:30:42]: Både det opprinnelige spørsmålet og oppfølgingsspørsmålet fra representanten – og for så vidt også Arbeiderpartiets alternative budsjett – må basere seg på en åpenbar misforståelse, nemlig at disse pengene brukes til noe annet enn til pleie- og omsorgstjenester. Hele spørsmålet skaper jo en illusjon om at disse pengene kunne bli brukt til pleie- og omsorgstjenester istedenfor til dette forsøket. Nei, disse pengene brukes til pleie- og omsorgstjenester i kommunene. Det er 8 mill. kr som brukes til gjennomføringen, evalueringen av forsøket. Det er grunnen til at det blir meningsløst å regne om årsverkene av de 180 mill. kr, som representanten tar opp i det opprinnelige spørsmålet, for de pengene går rett og slett til det som er formålet: pleie- og omsorgstjenester. Da vet vi at i all hovedsak kommer dette til å gå til årsverk.

Rigmor Aasrud (A) [13:31:41]: Det er interessant at statsråden mener at det bare brukes 8 mill. kr på prosjektet. Da må jeg spørre: Hvor mange byråkratkrone er brukt i eget departement til å gjennomføre forsøket?

Statsråd Bent Høie [13:31:55]: I Helsedirektoratet har en noen stillinger som brukes til å forberede dette prosjektet. Prosjektet vil ha stor verdi for oss og vil gi kunnskap, som også kommunene melder tilbake til oss, om bedre måter å organisere tjenestene på, ikke minst med utgangspunkt i brukernes behov. Jeg mener derfor at dette er vel anvendte penger. Det er et forsøk som gjennomføres på en veldig god og strukturert måte, og som langt overgår det som vanligvis har blitt gjort i denne sektoren når en gjennomfører enkeltpiloter i enkelte kommuner. Det er noen som mener at det er flere piloter i helse- og omsorgstjenesten enn det er i SAS og Norwegian til sammen. Dette er en veldig godt gjennomført forsøksordning som gir stor verdi, både for de kommunene som er med, og også for andre kommuner etter hvert som vi hører erfaring.

Spørsmål 22

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Annette Trettebergstuen til helse- og omsorgsministeren, vil bli tatt opp av representanten Audun Otterstad.

Audun Otterstad (A) [13:33:17]: Jeg har den glede å stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren, opprinnelig fra representanten Trettebergstuen:

«Regjeringen Solberg har i sin regjeringsplattform sagt at «velferdstjenester ikke skiller seg fra andre varer og tjenester», og at det er et mål å bringe inn private aktører for å få til ønsket konkurranse. Både nordiske og internasjonale forskere har pekt på at den kunnskapen vi har så langt, tyder på at offentlige og ideelle aktører scorer bedre på alle kvalitetsparametere innen eldreomsorg enn private kommersielle drivere gjør.

Hvorfor lytter ikke regjeringen til hva forskningen viser oss?»

Statsråd Bent Høie [13:34:02]: Som jeg har svart på et tidligere spørsmål, går ikke denne regjeringen inn for å privatisere lovregulerte kommunale tjenester. Vi er derimot opptatt av å sikre innbyggerne gode velferdstjenester, bl.a. gjennom å legge til rette for at brukerne får større valgfrihet og dermed økt innflytelse over egne liv. Mer brukervalg vil gi brukerne mer innflytelse over egen hverdag, og det vil kunne stimulere til økt bevissthet om kvaliteten i tjenestene som kommunen har ansvar for. Kommunene er opptatt av å gi best mulig tjenester til innbyggerne, og de har lang tradisjon for å utvikle velferdstjenester i samarbeid med både ideelle og private aktører. Det kan skape mer innovasjon, større valgfrihet og et mer variert tilbud.

Jeg kjenner ikke til mange norske eller nordiske studier som undersøker kvalitetsforskjeller mellom offentlige og private tjenesteytere, og de undersøkelsene vi kjenner til, er på ingen måte entydige. FAFO-rapport 2013:24 Konsekvenser av konkurranseutsetting sier følgende:

«Private kommersielle tilbydere vinner ofte anbud på grunn av hva som loves i tilbudet om kvalitet. På bakgrunn av forskning som er gjennomført både i Norge, Sverige og Danmark, er det imidlertid ikke grunnlag for å konkludere med at det er forskjeller i kvalitet mellom private kommersielle og kommunale tjenester.»

Det er med andre ord behov for økt kunnskap. Regjeringen ønsker å legge til rette for økt forskning på, i, med og om de kommunale helse- og omsorgstjenestene, og for at forskningen i større grad rettes mot prioriterte behov. Regjeringens handlingsplan for oppfølging av Helse-Omsorg21-strategien, samt Norges forskningsråds tre store 10-årige programmer – BEHANDLING, BEDREHELSE og HELSEVEL – er viktige for å styrke forskningen rettet mot de kommunale tjenestene.

Innsatsen for å styrke forskningen rettet mot de kommunale helse- og omsorgstjenestene må ses i sammenheng med regjeringens andre tiltak for å styrke rekruttering, kompetanse og fagutvikling. Gjennom økte bevilgninger, klare prioriteringer og nye løsninger vil regjeringen bidra til gode kommunale helse- og omsorgstjenester. I stortingsmeldingen om primærhelsetjenesten la vi fram en rekke tiltak for å sikre kompetansen og kvaliteten i helse- og omsorgssektoren, som f.eks. Kompetanseløft 2020, innføring av kompetansekrav i helse- og omsorgstjenesteloven, utvikling av kvalitetsindikatorer for helse- og omsorgstjenestene i kommunene og et kommunalt pasient- og brukerregister.

Utover de tiltakene som er beskrevet i stortingsmeldingen, har Kommunal- og moderniseringsdepartementet utarbeidet veilederen Brukervalg i kommunal tjenesteyting, til bruk for kommuner som vurderer å innføre brukervalg. I veilederen pekes det på både positive effekter og utfordringer ved å etablere brukervalg, og det gis konkrete råd for vurderinger som kommunene må gjøre i forkant av et slikt arbeid.

Audun Otterstad (A) [13:36:47]: Det er viktig, som statsråden sier, at vi skal være opptatt av økt kvalitet. Derfor var det forunderlig at man senest i går i denne salen stemte ned forslag fra Arbeiderpartiet om økt kompetanse

i primærhelsetjenesten, og forslag som ville ha ført til mer forskning i den kommunale helsetjenesten. Det viser bare at Høyre og Fremskrittspartiets representanter lytter til forskning som passer deres ideologiske overbevisning. Det så vi i saken om reservasjonsretten, og i saken om arbeidsmiljøloven, med den største streiken vi har hatt i Norge på veldig mange år.

Mener helse- og omsorgsministeren at det er for mye penger til helse og omsorg i kommunene, i og med at han ideologisk er så for kommersielle private aktører, som ønsker å ta ut store utbytter til sine eiere?

Statsråd Bent Høie [13:37:49]: Punkt én: Denne regjeringen har igangsatt en rekke tiltak for å få mer kunnskap om kvaliteten i de kommunale helse- og omsorgstjenestene – et behov som har vært etterlyst i tiår, uten at forrige regjering løftet en finger for å gjøre noe med det. Nå innføres det et kommunalt kvalitetsregister for disse tjenestene. Vi har reversert den rød-grønne regjeringens fjerning av kompetansekrav i den kommunale helse- og omsorgstjenesteloven. En er nødt til å være sosialdemokrat for å tro at profesjonsnøytralitet bidrar til mer kompetanse i kommunene. Nei, profesjonene bidrar til kompetanse i de kommunale helse- og omsorgstjenestene, derfor vil loven igjen stille krav om kompetanse i disse tjenestene. Om det er hvorvidt tjenestene utføres av kommunale eller private aktører som bidrar til bedre kvalitet, har til nå ikke gitt oss et entydig svar. Jeg har mer tro på at det som er avgjørende for kvalitet, er kompetanse, ledelse og organisasjon – men valgfrihet for brukerne er en kvalitet i seg selv.

Audun Otterstad (A) [13:39:05]: Den største utfordringen for helsevesenet de neste årene er mangelen på kompetanse og mangelen på nok arbeidskraft. Når man vet at 80 pst. av utgiftene til et sykehjem går til lønn og pensjon, er det åpenbart hvor man starter å kutte hos private kommersielle aktører. Det er derfor Arbeiderpartiet ønsker å ha private ideelle, vi ønsker å ha kommunale, som er opptatt av kvalitet, som er opptatt av kompetanse, og som er opptatt av å sette de eldre først – og der man ikke, slik man ser i våre kjære naboland, som Sverige, får en samling av fire-fem store kommersielle aktører som tar utbytte i hundremillionersklassen hvert eneste år, som skulle gått til eldreomsorg.

Da er det betimelig igjen å stille spørsmålet: Siden helseministeren ønsker å ha flere kommersielle og ikke øke tallet på de ideelle, og man mener at det er for mye penger i helse- og omsorgssektoren, synes han det er helt greit at man skummer fløten av eldreomsorgen og tar store utbytter, i stedet for at det går til våre eldre?

Statsråd Bent Høie [13:40:10]: Spørsmålet fra representanten avslører hvorfor Arbeiderpartiet har gått seg vill i å finne løsninger på hvordan en skal bedre kvaliteten i eldreomsorgen. Arbeiderpartiet har gått seg vill i en ideologisk retning der en tror at den største utfordringen knyttet til kvalitet i den norske eldreomsorgen, handler om forskjellen mellom offentlige og private aktører. Nei, den store utfordringen i norsk eldreomsorg handler om variasjonen i kvalitet mellom de ulike kommunale aktørene. Jeg har absolutt ikke tro på at svaret på det er å gjøre de kommunale aktørene private. Svaret på det er å stille krav

til kompetanse og kvalitet i hele eldreomsorgen, uavhengig av om den utføres av private eller offentlige. Og det er nettopp det vi må jobbe med. Vi øremerker 1,2 mrd. kr hvert år til kompetansehevingstiltak i kommunene. Vi innfører kompetansekrav i loven, og vi etablerer en trygghetsstandard for sykehjem, nettopp for å gjøre lederne lokalt i stand til å gi tjenester av god kvalitet.

Spørsmål 23

Ingrid Heggø (A) [13:41:39]: «Ein ny Sintef-rapport viser at over halvparten av dei som søker om hjelp i siste fase av livet, ikkje får det, der det står at «personer med demens [...] er en gruppe som tilsynelatende i svært liten grad mottar noe særskilt organisert palliativt tilbud». I juni 2015 bad Stortinget regjeringa setje ned eit utval. Utvalet blei sett ned i mai 2016, og skal levere innstillinga innan utgangen av 2017.

Kvifor brukar regjeringa så lang tid på dette viktige arbeidet?»

Statsråd Bent Høie [13:42:14]: Denne regjeringen har fra første stund hatt oppmerksomhet på tjenestetilbudet til mennesker i livets slutfase. Det er et mål at god palliativ behandling og omsorg gis til alle som har behov for det. Vi har derfor økt bevilgningen til tiltak som kan bedre kompetansen i det å gi lindrende behandling. Det er bl.a. bevilget midler til utarbeidelse av veiledningsmateriale, etablering av videreutdanningstilbud og evaluering av tjenestetilbudet. Det er også gjennomført en evaluering i regi av Helsedirektoratet.

Vi har også økt investeringstilskuddet til heldøgnsplasser, som skal bidra til å heve kvaliteten og øke kapasiteten i tilbudet. Tilskuddet er for alle brukergrupper med behov for heldøgns tjenester og personer med behov for lindrende behandling. Det er imidlertid behov for å få en mer systematisk gjennomgang og vurdering av dagens palliative tilbud og ikke minst råd om hvordan dette skal utvikle seg i framtiden.

Det er nå 17 år siden forrige offentlige utredning om palliasjon. Derfor har regjeringen, også etter anmodning fra Stortinget, nedsatt et offentlig utvalg som skal utrede palliasjonsfeltet. Dette har også vært sterkt ønsket fra mange av de ideelle, frivillige og faglige aktørene på dette feltet.

Utvalget skal vurdere innholdet i tjenesten uavhengig av diagnose, alder eller andre forhold gjennom hele sykdomsperioden og fram til livets avslutning. Utvalget skal også foreslå tiltak som skal bidra til å styrke kvalitet, kompetanse, samhandling, faglig omstilling og nye omsorgsarbeidsformer. Pasientene og de pårørendes behov står i sentrum, og de er representert i utvalget.

Offentlige utvalg får ofte brede sammensatte mandat for arbeidet de skal gjøre. Slik er det også for utvalget som skal gjennomgå palliasjonsfeltet. Det er derfor vanlig praksis at utvalgene bruker 1 ½–2 år på sine utredninger. Det sikrer en grundig gjennomgang av saksfeltet som grunnlag for å foreslå tiltak for å forbedre tjenestetilbudet til mennesker i livets slutfase. Det fortjener et slikt arbeid. Det betyr ikke at annet arbeid knyttet til styrking og forbedring av palliasjonsfeltet trenger å bli satt på vent som føl-

ge av utvalgets arbeid. Det er også slik at regjeringen har gjennomført en rekke tiltak som referert, i tillegg til nå å ha innført at alle mennesker med alvorlig sykdom får rett til sin faste kontaktlege i sykehusene, noe som er viktig bl.a. for å kunne ha den viktige samtalen på et tidlig tidspunkt for alvorlig syke pasienter.

Ingrid Heggø (A) [13:44:53]: Med stort fokus frå første stund tok det altså regjeringa eitt år – eitt år – før dei sette ned dette utvalet. Men eg skal la det liggja.

Frå Hospiceforum Norge høyrer vi at dei lindrande avdelingane no er i ferd med å verta vanlege korttidsavdelingar, og at kommunane skjer ned på bemanninga. Då vil ein faktisk ikkje vera i stand til å møta menneske i siste fase, og deira næraste, med den verdigheita vi alle ønskjer, for ein må ha fagpersonar til stades, og fagpersonar med tid.

Kvifor tek ikkje statsråden dei nødvendige grepa for å sikra nok plassar og fagpersonar, slik at pasientane og deira pårørande får den verdige avslutninga av livet som dei faktisk fortener?

Statsråd Bent Høie [13:45:44]: I den delen av helse-tjenesten som jeg har et direkte ansvar for, nemlig spesialisthelsetjenesten, er det stilt krav om å ha egne team som jobber med dette feltet i alle helseregionene, og det er også etablert.

I kommunene, som representanten er klar over, har en ikke den samme muligheten til å styre direkte. Det er kommunestyret i den enkelte kommune som selv vurderer hvordan de ønsker å sette sammen sitt tilbud. Det er ingen tvil om at samhandlingsreformen, som ble gjennomført av forrige regjering, har økt presset på å gjøre plasser om til korttidsplasser i en del kommuner. Men et av de virkemidlene vi har for å bidra til økt kompetanse på dette området, er å gi øremerkede penger til kompetansehevingstiltak for ansatte i de kommunale helsetjenestene, slik at kommunene søker på dette og dermed bidrar til økt kompetanse. Der øremerker vi 1,2 mrd. kr samlet sett til kommunene, for økt kompetanse både faglig og ledelsesmessig.

Ingrid Heggø (A) [13:46:50]: Ja, kommuneøkonomi er faktisk ein nøkkel også her, og eg vil berre minna om at Arbeidarpartiet har 2 mrd. kr meir til kommunane i sitt alternative budsjett.

Eg har sjølv opplevd kor vanskeleg det er å verta dratt mellom ønsket om å gje livsforlengande behandling og at våre kjære skal få sleppa å lida meir. Det er vondt, det er vanskeleg, og ein er heilt avhengig av fagpersonar som er der, og at smertebehandling vert gjeve i tråd med pasientane og pårørande si vilje når dei treng det.

Eg er oppteken av denne gruppa og vil treffa tiltak, så det er for meg heilt uforståeleg at det kan ta eitt år frå Stortinget bad om at det vart sett ned eit utval, og til regjeringa gjorde det. Og no skal ein altså bruka eitt og eit halvt år på å arbeide i tillegg.

Kva kjem denne manglande handlingsviljen og dette manglande fokuset av frå regjeringa på ei så sårbar gruppe?

Statsråd Bent Høie [13:47:55]: Jeg er helt uenig i den beskrivelsen. Tvert imot er dette et tema som vi har hatt høy oppmerksomhet på hele veien. Jeg vil minne om at

det var bl.a. undertegnede som sørget for at det ble igangsatt et arbeid med å utarbeide veileder for feltet palliasjon til barn. At en nå også har fått etablert en egen utdanning innen det området, er noe vi har fått til i samarbeid med samarbeidspartiene.

Det ble umiddelbart satt i gang en evaluering av tilbudet i regi av Helsedirektoratet. Da vi fikk den rapporten, var en av vurderingene om den var tilstrekkelig, eller om det var behov for en egen offentlig utredning. Jeg er enig med Stortinget i at den rapporten viste at det var behov for en offentlig utredning.

Det at det tok noe tid før utvalget ble nedsatt, handler bl.a. om å sikre både et godt mandat og en god sammensetning av et slikt utvalg på et område der vi må erkjenne at det er ganske stor uenighet og til dels også konflikter om hvilken retning dette skal ta.

Spørsmål 24

Marianne Aasen (A) [13:49:13]: «Regjeringen har endret investeringstilskuddet til Husbanken for heldøgns-plasser i pleie- og omsorgssektoren. Det har alvorlige konsekvenser for mange kommuner, deriblant Bærum. Ordfører i Bærum, Lisbeth Hammer Krog, er kritisk fordi det går ut over nødvendig oppgradering av allerede eksisterende bygg. Hun og Torbjørn Espelien fra Bærum Fremskrittsparti advarer om at eldreomsorgen vil bli dårligere som følge av dette.

Hvorfor hører ikke regjeringen på sine egne i denne saken?»

Statsråd Bent Høie [13:49:46]: Mange gamle og uhensiktsmessige institusjonsplasser og omsorgsboliger er blitt fornyet med investeringstilskudd gjennom renovering eller utskifting siden 2008. Tall fra Husbanken viser at det i perioden fra 2008 til 31. oktober 2016 er gitt tilskudd til 13 494 heldøgns omsorgsplasser. En vesentlig del gjelder nettopp renovering og utskifting.

Noe av det første regjeringen gjorde etter tiltredelsen, var å utbedre og forbedre investeringstilskuddsordningen slik at staten overtar halve regningen. Vi økte tilskuddssatsen, og vi økte tilsagnsrammen i årene 2014, 2015 og 2016. I alle disse årene har rammen vært tilstrekkelig. Kommunene har ikke søkt om tilskudd til flere plasser enn rammen har tillatt.

Regjeringen har foreslått å legge om investeringstilskuddsordningen fra 2021, slik at den kun skal omfatte plasser som gir netto tilvekst, dette for å få en ordning som tar hensyn til behovet for å få flere plasser i årene som kommer. Ordningen har ved utløpet av overgangsordningen vart i 12 år, det må kunne sies å være rimelig tid for kommunene til å rehabilitere gamle institusjonsplasser.

Ved utløpet av overgangsordningen er det hele 22 år siden eneromsreformen ble innført – det må i hvert fall kunne sies å være rimelig tid for kommunene til å rehabilitere gamle institusjonsplasser. I 2015 var 97,5 pst. av rommene i institusjon enerom. Regjeringen har også lagt om slik at kommunene straffes økonomisk hvis de legger langtidsbeboere i sykehjem på dobbeltrom mot sin vilje.

Regjeringen foreslår en overgangsordning i årene 2017–2020. Dette er bl.a. et resultat av innspill fra bl.a.

ordføreren i Bærum, slik at overgangsperioden har blitt lengre enn det som ble presentert i kommuneproposisjonen – så regjeringen lytter, bl.a. til ordføreren i Bærum. Ordføreren i Bærum var også den dagen statsbudsjettet ble lagt fram, ute i Kommunal Rapport og var fornøyd med at regjeringen hadde lyttet til Bærums-ordførers innspill.

Marianne Aasen (A) [13:52:01]: Investeringsstilskuddet fra Husbanken skal legges fram, det blir en ny politikk, og det er for å sikre netto tilvekst. Lisbeth Hammer Krog er ganske tydelig når hun snakker om framtiden. Det de trenger, er penger både til nye bygg og til renovering, ikke minst med tanke på å sikre bærekraftige omsorgstjenester når antallet eldre stiger om noen år. Byggene skal vedlikeholdes fortløpende. Fremskrittspartiets leder av hovedutvalget for bistand og omsorg, Torbjørn Espelien, er like klar. Hvis Husbanken ikke lenger skal gi tilskudd til renovering, blir kommunene tvunget til å drifte eldre, uhensiktsmessige boliger. Da blir eldreomsorgen dårligere. Dette står fortsatt ved lag selv om perioden er noe utsatt. Mener virkelig statsråden at disse to politikerne, som representerer regjeringspartiene i en av Norges største kommuner, ikke vet hva som er best for sin egen eldreomsorg?

Statsråd Bent Høie [13:53:00]: Jeg registrerer også hva disse politikerne har sagt etter at statsbudsjettet ble lagt fram, at de opplever nettopp å ha blitt hørt ved å få en forlenget periode. Derfor har Bærum kommune nå rikelig tid og anledning til å få fremmet sine rehabiliteringsprosjekter i løpet av de fire årene overgangsperioden varer. Jeg mener at når de fire årene er over, må kommunene ha vært i stand til å ha gjort om og forbedret kvaliteten og rehabilitert sine sykehjem.

Dette er altså en drøm tilbake til midten av 1980-tallet, da kommunene overtok ansvaret for sykehjemmene i Norge. Da ville man være i en situasjon der staten må prioritere – for å få fortgang i utbyggingen av flere plasser. Resultatene av Arbeiderpartiets vente-og-se-holdning i eldreomsorgen fikk en veldig klart dokumentert da regjeringen måtte gå av etter valget i 2013. Alle så at valgloftene, det som Arbeiderpartiet hadde prøvd å skape et inntrykk av, på ingen som helst måte ble innfridd.

Marianne Aasen (A) [13:54:07]: Jeg takker for svaret. Jeg vil minne statsråden om at angrep på Arbeiderpartiet egentlig burde gjøres i andre debatter enn i spørretimen. Det er vi som sitter i opposisjon, som stiller spørsmål til statsråden, og da bør han svare på sin politikk.

Det jeg likevel ikke forstår, er hvorfor Høie ikke er mer lydhør overfor kommunene. Hvorfor mener han at man framover ikke skal drive med renovering i det hele tatt, og vil avvikle denne ordningen, når så mange er kritiske? Det er ikke bare disse to representantene fra Kommune-Norge som har vært kritiske, det er mange andre også. Det er fristende å tenke at det å kunne skryte av nye plasser i eldreomsorgen gjør seg mye bedre i tv-debatter når valg skal vinnes. Er det det som er hovedårsaken, eller hva er det egentlig som ligger til grunn for at man ikke vil være med på å bidra til renovering?

Statsråd Bent Høie [13:55:06]: Årsaken er ganske enkel: Mitt hovedengasjement handler om de eldre. Det

kan godt være at representanten er mer opptatt av systemet og kommunene, men jeg er mest opptatt av de eldre. Jeg har bedt kommunene gi meg et svar på hvor mange flere plasser de tror de selv har behov for fram mot 2030. Jeg har samtidig bedt SSB om å beregne det samme, og de kommer til noenlunde det samme anslaget: mellom 22 000 og 30 000 plasser. Da kan ikke jeg sitte med ansvar for en ordning som ikke innebærer at kommunene øker tempoet når det gjelder utbyggingen av flere plasser. Kommunene har ansvar for selv å male og ikke minst holde ved like sine egne bygninger gjennom rammetilskuddet de får fra staten. Staten må derfor legge om ordningen, slik at vi i større grad bruker den til det de eldre vil ha behov for, nemlig flere plasser.

Spørsmål 25

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [13:56:25]: «Landets eneste offentlige lungesykehus, Granheim i Gausdal, er av Sykehuset Innlandet foreslått overført til Gjøvik sykehus. Spesialistene, øvrige ansatte, kommunen og pasientene har ikke vært involvert i prosessen om overføring av denne spesialisttjenesten for lungesyke.

Mener statsråden det er greit å legge ned Norges eneste offentlige spesialiserte lungesykehus uten verken hørings- eller innspillsrunde med spesialister, øvrige ansatte, kommunen eller pasientene?»

Statsråd Bent Høie [13:56:54]: Det er ingen tvil om at Sykehuset Innlandet har en krevende fordeling av oppgaver mellom sine sykehus, både faglig og ressursmessig. Jeg er kjent med at Sykehuset Innlandet, i tråd med styrets vedtak fra april 2016, holder på med en gjennomgang av ulike faglige områder for å fremme kvaliteten og vurdere hvordan tjenestene mest mulig hensiktsmessig er organisert, og for å sikre at ressurser i størst mulig grad brukes direkte til pasientbehandling – det styret omtaler som de kortsiktige omstillingstiltakene. Gjennomgangen skal sikre at driften av foretaket er bærekraftig, og dette er tiltak det tas sikte på å iverksette i perioden 2017–2020.

Rehabiliteringstilbudet i Sykehuset Innlandet er et av tilbudene det blir sett på. Ett alternativ som blir vurdert, er om det vil være hensiktsmessig å organisere lunge-rehabilitering under lungemedisin ved et somatisk sykehus. Sykehuset Innlandet opplyser imidlertid at dette dreier seg om et organisatorisk og ledelsesmessig grep. Sykehuset Innlandet opplyser også at det foretas en gjennomgang for å sikre at det er samsvar mellom kapasitet og behov, og at behandlingen av pasienter med behov for lungerehabilitering skal være i tråd med de faglige føringerne.

Rehabiliteringstilbudet ved Sykehuset Innlandet består av behandlingstilbud som drives i regi av Sykehuset Innlandet, samt av kjøp av behandlingstilbud fra private rehabiliteringsinstitusjoner. I egen regi driver sykehuset Avdeling for fysikalsk medisin og rehabilitering, lokalisert i Gjøvik og på Ottestad. I tillegg driver Sykehuset Innlandet Granheim lungesykehus.

Den nye veilederen for helseforetakenes utviklingsplaner inneholder anbefalinger om prosess rundt ulike interesser og hvordan dette skal ivaretas. Jeg legger til grunn

at føringen jeg har gitt, blir fulgt, og at eventuelle endringer gjennomføres på en faglig forsvarlig måte, med god involvering.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [13:58:48]: Takk for svaret. Det er jo sånn at den spesialiserte lungerehabiliteringen krever spesialisert og tverrfaglig personale og tilrettelagte lokaler, bl.a. treningssal, undervisnings- og veiledningsrom, basseng og utredningsmuligheter med lungelaboratorium og røntgen. Og dette finnes på Granheim sykehus. Å overføre denne spesialisttjenesten til en somatisk sengepost vil i realiteten bety en nedleggelse av den spesialiserte lungerehabiliteringen.

Ifølge Nasjonal helse- og sykehusplan skal både kommunen og spesialisttjenesten ha ansvar for rehabilitering, og det ble også vedtatt at tilbud i spesialisthelsetjenesten ikke skulle legges ned. Mener statsråden at Sykehuset Innlandets planer da følger Stortingets vedtak?

Statsråd Bent Høie [13:59:38]: Det er ikke tatt noen beslutning i Sykehuset Innlandet om dette, men at Sykehuset Innlandet har en god gjennomgang av måten de selv organiserer tjenestene sine på – hvordan de tilbyr dem til pasientene og hvilken type tilbud de har – det er en del av sykehusets oppgaver. Sykehuset må gjennomføre den typen prosesser i åpenhet, i dialog med sine egne fagfolk, men også med berørte kommuner og med pasient- og brukerorganisasjoner. Det krever at prosessene er åpne, at spørsmålene løftes fram. Det skaper selvfølgelig usikkerhet i noen sammenhenger, men alternativet til den type åpne prosesser ville være at det foregikk i lukkede rom. Det tror jeg verken representanten eller jeg ønsker. Det er da viktig at vi som har et overordnet politisk ansvar, lar den typen prosesser få lov til å gå, nettopp for å få belyst de ulike spørsmålene, også spørsmålene representanten her tar opp, uten at vi griper inn i forkant.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [14:00:41]: Jeg spurte innledningsvis om dette med at det ikke har vært noen hørings- eller innspillsrunde, og jeg deler statsrådens ønske om at det bør være gode og åpne prosesser, og involverende prosesser der du faktisk prater med fagfolkene og også med pasientene. Det står i Nasjonale helse- og sykehusplan at god rehabilitering ofte er avgjørende for å kunne mestre eget liv, og det skal gis til alle som trenger det, uavhengig av alder og diagnose. Det står også at et godt rehabiliteringstilbud sjelden får et godt resultat hvis det ikke er i et godt planlagt pasientforløp. Regjeringa har i budsjettet lagt fram en varslet opptappingsplan for habilitering og rehabilitering. Opptappingsplanen har blitt sterkt kritisert etter framlegget bl.a. grunnet manglende finansiering. Jeg lurer på om statsråden i den situasjonen vi er i nå, mener det vil være naturlig å vente med en nedlegging eller overflytting til den planen er realisert og involverte parter er godt hørt?

Statsråd Bent Høie [14:01:52]: Det er riktig at Sykehuset Innlandet skal gjennomføre en god og åpen prosess, og det forutsetter jeg også. Dette er en tidlig fase av prosessen, og vi vil følge opp dette spørsmålet. Det er selvfølgelig sant at Sykehuset Innlandet har ansvar for å gi tilbud til sin pasientgruppe og organisere det på en god måte. I opptappingsplanen for rehabilitering slår vi fast at

spesialisthelsetjenesten fortsatt skal ha ansvar for den spesialiserte rehabiliteringen. Så opptrappingsplanen for rehabilitering berører derfor ikke spesialisert rehabilitering, fordi det vil fortsette å være helseregionenes ansvar. Det vil derfor ikke foregå en flytting av ansvar for den spesialiserte rehabiliteringen eller deler av den spesialiserte rehabiliteringen fra spesialisthelsetjenesten til kommunene. I opptrappingsplanen bruker vi derfor pengene på å bygge opp tilbudet i kommunene.

Spørsmål 26

Sonja Mandt (A) [14:03:07]: «Ifølge Helse- og omsorgsdepartementet vil det være behov for til sammen 9 200 dagaktivitetsplasser for hjemmeboende personer med demens innen 2020. Helse- og omsorgsdepartementet anslår av man ved utgangen av 2016 vil mangle 6 120 plasser for å nå det anslåtte behovet.

Hvordan kan statsråden si seg fornøyd med dette i denne regjeringens siste budsjett?»

Statsråd Bent Høie [14:03:33]: For det første regner jeg ikke med at dette er regjeringens siste budsjett, men et budsjett i rekken av mange kommende budsjett.

Beregninger fra 2010–2011 viser at det er behov for om lag 9 200 dagaktivitetsplasser til hjemmeboende personer med demens. Siden ordningen ble opprettet i 2012, under den forrige regjeringen, har det vært et underforbruk av tilskuddsmidler årlig. Totalt driftes det i dag om lag 2 900 plasser gjennom tilskuddsordningen. I 2016 har vi satt av midler til 1 200 flere dagaktivitetsplasser, men så langt i år har kommunene bare søkt om 570 flere plasser.

Dagaktivitetstilbud er viktig både for mange hjemmeboende personer med demens og for deres pårørende. For den enkelte kan tilbudet gi mening, mestring og gode opplevelser, og for mange pårørende fungerer tilbudet som etterlengtet avlastning, i tillegg til å bidra til å forhindre eller utsette institusjonsinnleggelse.

Regjeringen vil innføre en plikt for kommunene til å tilby et dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens, gjeldende fra 1. januar 2020. Det er derfor viktig at kommunene nå bruker tilskuddsordningen og tidsrommet fram mot 2020 til å tenke innovativt og opprette et variert og bredt tilbud – og at de tar med seg dem som lever med demens og deres pårørende, i arbeidet med å utforme tilbudet.

Regjeringen har også fremmet Demensplan 2020, der målene er å ta vare på og integrere personer med demens i fellesskapet og utvikle bedre tjenester til både dem og deres pårørende. Gjennom planen satser regjeringen bl.a. på utbygging og kompetanse i tjenestene, tilpassede tjenester og botilbud, bruker- og pårørendeskoler, samtalegrupper og forskning.

Fylkesmennene fikk i 2014, 2015 og 2016 i oppdrag å følge opp kommuner som ikke har søkt om tilskudd, eller som ikke har dagaktivitetstilbud. Videre driver Helsedirektoratet utstrakt informasjonsarbeid for å spre kunnskap om ordningen.

Sonja Mandt (A) [14:05:40]: Jeg hører at statsråden kanskje ikke er like fornøyd han heller, så vi kan jo håpe det er det siste budsjettet han legger fram.

Flere demente krever kompetanse, og kommunene har sakkett akterut når det gjelder årsverk innenfor pleie og omsorg. På vår vakt kom det over 22 000 nye kommunale årsverk, dvs. 2 800 per år. Utfra svar som Helse- og omsorgsdepartementet selv har gitt, er det tallet nå mye lavere, ca. 1 370 per år. Også tallet på kommunalt ansatte helsearbeidere som har tatt videreutdanning, er skuffende lavt. Kan helseministeren forklare hvorfor det har blitt slik?

Statsråd Bent Høie [14:06:21]: Den utviklingen startet på den rød-grønne regjeringens vakt, så utviklingen i antall årsverk i den kommunale pleie- og omsorgstjenesten, reduksjonen i veksten – jeg understreker reduksjonen i veksten – startet allerede før regjeringsskiftet. Hva som er årsaken bak den type svingninger, er det ikke alltid like lett å svare på. Vi er nå inne i en periode med lavere vekst i antall personer over 80 år, og så skal vi inn i en ny periode med økning. Det kan være en av grunnene.

Når det gjelder kommunenes økonomi, kan ikke det være årsaken, for kommunenes økonomi er blitt betydelig styrket under denne regjeringen.

Jeg er også, som representanten, bekymret for kommunenes vilje til å satse på dagtilbud til denne pasientgruppen, på tross av at de nå er varslet om at de fra 2020 vil få en forpliktelse til å ha et slikt tilbud. Og det er gode tilskuddsordninger tilgjengelig, som de dessverre ikke benytter seg av.

Sonja Mandt (A) [14:07:28]: Vi er nok uenige om kommuneøkonomi og økning.

Forskning viser at demente har stor nytte og glede av kognitiv og fysisk trening, både som en positiv opplevelse og med tanke på å bremse sykdomsutviklingen. Kan helseministeren forklare meg hva han så langt har gjort overfor denne sårbare gruppen for å forebygge?

Statsråd Bent Høie [14:07:53]: Når det gjelder forebygging generelt, har regjeringen lagt fram en folkehelsemelding som Stortinget har sluttet seg til. Den inneholder betydelige tiltak knyttet til folkehelsearbeid. Og i dette budsjettet ligger det også et program for folkehelse i kommunene, som vi har samarbeidet med KS om, der vi skal bruke om lag 50 mill. kr nettopp på det.

For denne spesielle gruppen har denne regjeringen gjort noe som er helt unikt, nemlig å etablere og utvikle Demensplan 2020. Den er ikke utarbeidet inne på kontorene, men den er utarbeidet i samarbeid med mennesker med demens og deres pårørende, i et partnerskap med Nasjonalforeningen for folkehelsen og senteret for aldersmedisin. Det har gjort at vi har hatt møter med mennesker med demens og deres pårørende rundt omkring i hele landet, og de har vært med på å utforme planen. Da er dagaktivitetstilbud, muligheten for å være aktiv i løpet av dagen, et av de viktigste forholdene de peker på, i tillegg til oppfølging og opplæring når man har fått diagnosen.

Spørsmål 27

Ketil Kjenseth (V) [14:09:11]: Jeg håper statsrådens blodsukker holder til et spørsmål til etter at han har stått her i snart to timer: «Å regulere blodsukkeret er avgjørende for å leve godt med diabetes. Likevel er det belastende – særlig for barn og unge – å stikke seg til blods opp mot 15 ganger i døgnet. Det nye glukosemålesystemet FreeStyle Libre har gjort hverdagen til mange mye lettere, da det måler ved hjelp av en skanner og sensor på armen.

Vil statsråden sørge for en refusjonsordning for FreeStyle Libre som sikrer at diabetikere får tilgang til et nytt og bedre hjelpemiddel for å håndtere sin alvorlige og kroniske sykdom?»

Statsråd Bent Høie [14:09:53]: FreeStyle Libre er et nytt produkt, og det er usikkert hvilke pasienter produktet er mest relevant for samt hvor stor nytte pasientene vil ha av produktet. I juni 2016 bestilte derfor Bestillerforum – i systemet for nye metoder – en hurtig metodevurdering av FreeStyle Libre og tilsvarende system for egenmåling av glukose i vevsvæske ved diabetes. Det er Kunnskapssenteret i Folkehelseinstituttet som skal gjennomføre metodevurderingen.

Denne metodevurdering vil – i tillegg til å vurdere tiltakets nytte, ressursbruk og alvorlighetsgrad – også vurdere hvilke pasienter som kan ha størst nytte av produktet.

Kunnskapssenteret skal bruke maksimalt 180 dager på denne vurderingen fra dokumentasjon er mottatt fra leverandøren. På bakgrunn av metodevurderingen kan det avklares om FreeStyle Libre skal finansieres av det offentlige, og om utgiftene i tilfelle skal dekkes gjennom blåreseptordningen eller av helseforetakene.

Ketil Kjenseth (V) [14:10:59]: Jeg takker for svaret – det er vel omtrent det samme som jeg fikk i et skriftlig spørsmål som statsråden svarte på 13. oktober.

Jeg har regnet litt. Fra juni til nå anslår jeg at det har gått 150 dager, så vi er snart på de 180 dagene som Kunnskapssenteret maksimalt skal bruke på å gjøre vurderingen og skaffe dokumentasjon. Det ene spørsmålet er om dette blir en så hurtig leveranse at man får svaret innenfor de 180 dagene som nå snart har gått. Det andre spørsmålet er om hele oppdraget ikke er overflødig, for det er mange andre land i Europa som har gjort denne vurderingen og kommet til at dette er godkjent. Kunnskapssenteret har avtale med 77 andre institusjoner i Europa om at de ikke skal gjøre dobbeltarbeid.

Da er det to spørsmål: Kommer svaret innen 180 dager? Og er det egentlig nødvendig for Norge å gjøre dette?

Statsråd Bent Høie [14:12:03]: Svaret på det første spørsmålet er: Ja, 180 dager gjelder fra det tidspunktet Kunnskapssenteret mottar dokumentasjon fra leverandøren. Jeg er ikke kjent med når leverandøren har svart på Kunnskapssenterets henvendelse knyttet til å få tilstrekkelig dokumentasjon, så jeg kan derfor ikke svare på hvor mange dager som har løpt siden det. Det er viktig i dette systemet at leverandørene bidrar til kunnskapsgrunnlaget for vurderingen av metoden.

Så er det helt riktig at Kunnskapssenteret har et utstrakt samarbeid med andre aktører og bruker selvfølgelig deres

arbeid inn i sitt arbeid. Men det er viktig at Kunnskapssenteret gjør vurderingene og leverer det til et beslutningsforum som da tar en slik vurdering.

Ketil Kjenseth (V) [14:12:58]: Takk for det svaret.

Et spørsmål i så henseende er om Kunnskapssenteret og Bestillerforum er riktig adresse her, all den tid de fleste av dem som skal ta i bruk dette, forholder seg til HELFO og primærhelsetjenesten, og om det ikke er HELFO, som har kvalitetssikret blodsuktermålerutstyr gjennom ti år, som kunne stått for den metodevurderingen. De har et fagråd hvor brukerne også er med.

Så er det sånn at vi får mange henvendelser om denne formen for blodsuktermåling, særlig fra foreldre som ser at deres barn og unge har god nytte av dette hjelpemiddelet. Det er mindre stikk, men ikke minst bruker de mindre insulin – dette er vinn-vinn. Selv om det kan høres dyrt ut å betale 20 000 kr, og at staten skal bidra, brukes det mye penger på det utstyret allerede.

Spørsmålet er egentlig da om ikke HELFO kan få oppdraget, hvis Kunnskapssenteret kanskje ikke har spurt engang.

Statsråd Bent Høie [14:14:02]: Siden det er usikkerhet om hvilke pasienter produktet er mest relevant for, og dermed usikkerhet om beslutningen om å ta i bruk dette produktet er noe som hører til i spesialisthelsetjenesten eller i primærhelsetjenesten, er det Bestillerforum som får nettopp den typen vurderinger. De forholdene som representanten her tar opp, er nettopp den typen spørsmål som vil bli vurdert når en skal avklare om det å tilby dette produktet over det offentlige regning er riktig eller ikke. Det er selvfølgelig forhold som vil bli vurdert. Her er det et arbeid på gang, og jeg håper at vi raskt kan få et svar, slik at en får avklart om dette er et riktig tilbud til denne pasientgruppen.

Spørsmål 28

Trond Giske (A) [14:15:09]: Jeg har følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Arbeiderpartiet mener det er svært viktig at ikke eldreomsorgen blir salderingspost i de kommunale prioriteringene. Vi er bekymret for at de oppgavene som kommunene nå skal løse innenfor sine stramme budsjetter, vil ramme de svakeste eldre. Vi ser ut fra foreliggende tall at veksten i antall årsverk i pleie- og omsorgstjenestene er lavere under denne regjeringen enn under den forrige, samtidig som behovene har økt.

Hvordan kan statsråden forsvare at det prioriteres 25 mrd. kroner i skatteuttak framfor bedre eldreomsorg?»

Statsråd Bent Høie [14:15:45]: Regjeringen nedprioriterer ikke eldreomsorgen; tvert imot gir vi kommunene bedre rammebetingelser enn den forrige regjeringen maket i sin periode.

For at kommunene skal kunne videreutvikle tjenestene, trenger de et økonomisk handlingsrom. Når vi sammenligner budsjettforslagene fra 2011 og fram til i dag, ser vi at handlingsrommet for kommunene samlet sett er klart større i perioden 2014–2017 enn i perioden 2011–2013.

Også når vi sammenligner den faktiske utviklingen i frie inntekter, er tallenes tale klar. Den gjennomsnittlige årlige realveksten for kommunene i perioden 2013–2016 var 2,2 pst., mens den for perioden 2009–2013 var 1,4 pst. Ser vi på realveksten per innbygger, var den i gjennomsnitt 1,1 pst. i årene 2013–2016, mot 0,1 pst. i perioden 2009–2013.

Kommunenes driftsresultat i 2015 var det beste siden 2006, og det er grunn til å anta at driftsresultatet blir minst like godt i 2016 som i fjor.

Når det gjelder utviklingen i årsvekst, viser tallene fra Statistisk sentralbyrå at det i årene før 2013 var betydelig reduksjon i årsverksveksten – fra en årsverksvekst på 2 745 i 2010 til en årsverksvekst på 1 514 i 2013. Til sammenligning var veksten i 2014 og 2015 på henholdsvis 1 630 og 1 109 årsverk. Trenden i redusert årsverksvekst var dermed tydelig også under forrige regjering.

Det er feil når Arbeiderpartiet prøver å framstille det som om regjeringen har brukt hele handlingsrommet på å senke skattene. 15 pst. av handlingsrommet ble brukt på å senke skattene, og mindre enn halvparten av dette gikk til kutt i formuesskatten. De øvrige 85 pst. ble brukt på investeringer i samferdsel, kunnskap, helse – nettopp en høy prioritering av kommunenes økonomiske handlingsrom, for det er innenfor det både skolene og eldreomsorgen drives.

Trond Giske (A) [14:17:50]: Hvis noen i denne post-Trump-tiden leter etter et sted for å se etter avstand mellom virkelighetens verden og politikerelitens verden, kan svaret fra helse- og omsorgsministeren fungere som et veldig godt eksempel, for i regjeringens virkelighet finnes det ikke arbeidsløshet, der finnes det ikke økende forskjeller, og der finnes det ikke mangler i eldreomsorgen. Men ute i virkeligheten forteller Høyres egen Kåre Reiten i Stavanger, som Høyre har styrt i 21 år, at nå tåler vi ikke flere nedskjæringer og reduksjoner i sykehjemmene. Sykehjemmenes driftsbudsjetter er så anstrengt at det tåles ikke flere reduksjoner, sier han. Vi kan ikke kutte mer i kvaliteten, sier han, sykehjemmene har måttet spare ganske mye de siste årene, noe som har ført til færre ansatte, færre nattevakter.

Spørsmålet er: Tror statsråd Bent Høie at dette hjelpes av mer penger til kommunene eller enda flere milliarder i skatteuttak til de absolutt rikeste i Norge?

Statsråd Bent Høie [14:18:54]: Denne regjeringen har i høyeste grad anerkjent de utfordringene som økende ledighet på Sør-Vestlandet representerer, det er også grunnen til de betydelige tiltakspakkene som er satt inn for det. Når det gjelder utfordringene i eldreomsorgen, er det noe som denne regjeringen i mye større grad anerkjenner, enn det Arbeiderpartiet gjorde i regjering, og ikke minst det Arbeiderpartiet gjør nå, i opposisjon.

For det første har vi – som mitt første svar viser – styrket kommunenes økonomi. For det andre har en også anerkjent at kvalitet i eldreomsorgen ikke bare handler om penger; det handler også om måten eldreomsorgen blir styrt på. Derfor har vi gjeninnført kompetansekrav i de kommunale helse- og omsorgstjenestene som forrige regjering fjernet. Vi har innført lovfestet rett til heldøgns pleie og omsorg, som Arbeiderpartiet stemte imot. Og vi skjerper

nå kravene overfor kommunene for å etablere flere plasser i eldreomsorgen, som Arbeiderpartiet er imot.

Trond Giske (A) [14:20:01]: Jeg registrerer at svaret til Bent Høies partifeller i Stavanger er at det ikke er mer penger som trengs, det er bedre styring av eldreomsorgen – i en by man altså har styrt i 21 år. La oss flytte oss til Bærum, som ikke på samme måte er rammet av arbeidsløshetskrisen under denne regjeringen, hvor sykehjem ifølge Aftenposten beskrives slik: «angrepet av råte», «små rom med «skaptoalett»» og «beboernes rom er så små at det er vanskelig å bruke tilgjengelige hjelpemidler på dem». I denne situasjonen velger regjeringen å svekke investeringstilskuddene. Statsråden klarer ikke engang å følge sitt eget løfte for sykehusbudsjettet. # mrd. kr i året var det soleklare løftet før valget – 12 mrd. kr i løpet av fire år. Man er milevis unna.

Allikevel har man altså 25 mrd. kr i året til de rikeste for å skape flere arbeidsplasser, som ikke dukker opp – tidens største ledighet. Hvorfor er det viktigere å bruke penger på dette enn å sette noen av de milliardene, i hvert fall 10 pst. av skatteuttakene, inn i eldreomsorgen? Bare det ville vært et stort løft. Hvorfor settes ikke dette først?

Statsråd Bent Høie [14:21:07]: Det er vekst i velferden som settes først av denne regjeringen. Jeg vil minne om at representanten Giske selv har stemt for halvparten av disse skatteuttakene. Bærum kommune har blitt lyttet til. De får lengre tid, og de får tilskuddsordninger til rehabilitering og habilitering.

Når det gjelder Stavanger kommune, er det en av kommunene som har god økonomi som følge av at de beholder en betydelig del av skatteinntektene lokalt. De har nå opplevd en kraftig nedgang som følge av fallet i oljeprisen, men ligger fortsatt over andre kommuner når det gjelder inntektsgrunnlaget. Men de kan prise seg lykkelig over at det ikke er Arbeiderpartiet som sammen med Senterpartiet styrer det kommunale inntektssystemet, da hadde de vært i en situasjon der de fikk beholde mindre av verdiene som skapes lokalt. Stavanger er en av kommunene som virkelig tjener på at det er en Høyre-ledet regjering i landet.

Spørsmål 29

Arild Grande (A) [14:22:28]: «Undersøkelser viser at ca. 60 pst. av eldre er underernært.

Hvorfor har regjeringen sagt nei til Arbeiderpartiets forslag om en nasjonal strategi om ernæring?»

Statsråd Bent Høie [14:22:41]: Regjeringen legger våren 2017 fram en handlingsplan for bedre kosthold. Vanligvis er det slik at når regjeringen legger fram strategier, krever Stortinget handlingsplaner. Her er det visst motsatt.

En rekke tiltak er igangsatt allerede. Vi har lagt fram Kompetanseløft 2020. Det er en egen plan for rekruttering, kompetanse og fagutvikling i de kommunale omsorgstjenestene. Vi har styrket grunn-, videre- og etterutdannings-tilbudet til ansatte i tjenestene og økt støtten til lederopp- læring. Tilskuddet til kompetanse gjennom tiltak innen ernæring i omsorgstjenestene ble gjennomført i perioden

2011 til 2015. Resultatene er samlet i en idébank, og verk-tøy er i ferd med å spres til andre kommuner. Vi har styrket det kommunale kompetanse- og innovasjonstilskuddet i 2016, slik at kommuner kan drive kompetanse-, innovasjons- og utviklingsarbeid på ernæringsområdet.

Den siste landsomfattende spørreundersøkelsen om mat og måltider på sykehjem i 2015 viser at det skjer forbedringer sammenlignet med 2007. Det kommer altså resultater i kommunene. Men det er fortsatt bare halvparten som har skriftlige prosedyrer for ernæringsstatus og veiling. Vi arbeider nå med å utvikle en trykghetsstandard for kvalitet i sykehjem, der mat og måltider vil være blant temaene. De første kvalitetsindikatorene for ernæring i omsorgstjenesten publiseres til neste år.

Rundskrivnet om forebyggende hjemmebesøk i kommunene kom i 2016, og det kommer nå en veileder om dette, der ernæring er et tema. Veileder i ernæringsarbeid i helse- og omsorgstjenesten, Kosthåndboken, har anbefalinger om godt kosthold for eldre. Nasjonale faglige retningslinjer for forebygging og behandling av underernæring skal revideres. Det skal være tydelige krav om at de som møter helse- og omsorgstjenesten, skal få kartlagt ernæringsstatusen og få et tilpasset tilbud.

Fra 2016 er ernæring blitt et innsatsområde i det nasjonale pasientsikkerhetsprogrammet «I trygge hender». Videre er det en rekke tiltak som kommunene kan gjennomføre på en enkel måte som ikke koster noe som helst – f.eks. det både statsministeren og jeg reiser land og strand rundt og forteller kommunene at de bør gjøre, nemlig flytte middagsserveringen på sykehjem fra tidlig formiddag/ettermiddag til utpå dagen, slik at eldre på sykehjem får spist middag på det tidspunktet som ellers er vanlig. Det fører til bedre ernæring, det fører til at en sover bedre om nettene, det fører til mindre legemiddelbruk, det fører til mer aktivitet på dagtid, og det fører til mindre underernæring. Alt dette er tiltak som nå gjennomføres. I tillegg kommer det en handlingsplan våren 2017. Jeg er mer opptatt av handling på dette området enn at vi nå bruker mer tid og ressurser på å lage overordnede strategier.

Arild Grande (A) [14:25:38]: Av svaret kan man jo få inntrykk av at her er alt såre vel. Men det som er realiteten, er at da det var høring i komiteen om dette representantforslaget som jeg viser til, ga samtlige som deltok, uttrykk for at her er det behov for en langt sterkere innsats når det gjelder eldre og ernæring enn det vi ser i dag.

Det er både fordi vi ønsker handling og også fordi vi ønsker en raskere framdrift at man har etterlyst en sårn strategi for relativt lenge siden. Nå får vi nok en gang høre at det skal komme noe en gang i framtiden, og at statsråden egentlig er mer enn godt fornøyd med sårn som det er i dag, men faktum er at så mange som 60 pst. av brukerne i eldreomsorgen kan være rammet av feilernæring, eller stå i fare for å bli rammet av det.

Er en måltidskonkurranse mellom sykehjem det viktigste tiltaket som regjeringen har på dette området?

Statsråd Bent Høie [14:26:45]: Svaret på det siste spørsmålet er nei, og det tror jeg også representanten fikk med seg i mitt opprinnelige svar, der jeg listet opp alt arbeidet som er i gang på dette området – og mer kommer. Hadde det vært sårn at alt var «sårn vel» når det gjelder ernæring i eldreomsorgen, hadde vi selvfølgelig ikke pri-

oritert å sette i gang alt det arbeidet som er igangsatt på dette området. Det er nettopp fordi vi anerkjenner hvor stort dette problemet er at det også er igangsatt så mange konkrete tiltak.

Arbeidet med den nasjonale handlingsplanen på dette området hadde et stort oppstartsmøte i Stavanger i mars 2016, altså før Stortinget behandlet Arbeiderpartiets representantforslag om en strategi.

Handlingsplanen har vakt stort engasjement – mange innspill har kommet – og regjeringen vil legge den fram våren 2017. Jeg er mer opptatt av at vi har handlingsplaner på dette området, at vi gjennomfører handlinger, enn at vi nå igjen bruker tid på å lage strategier som er overordnede, uten konkrete forslag.

Arild Grande (A) [14:27:54]: Jeg takker for svaret. Uansett handlingsplan eller strategi, så er det en faktor som er helt avgjørende for om man lykkes på dette området, og det er om man har nok ansatte som kan ta den jobben ut til hver enkelt institusjon opp mot hver enkelt bruker.

Sykepleierforbundet skriver bl.a. at det er travle hverdager i sykehjemmene og i hjemmetjenestene rundt i landet, og det å hjelpe noen med å spise er tidkrevende – å mate en person med svelgeproblemer tar lang tid. Det er et godt eksempel på ting det kan være vanskelig å få tid til i en travel hverdag.

Jeg viser også til forrige spørsmål fra representanten Trond Giske, som tydelig får fram forskjellen mellom regjeringens politikk, som prioriterer skattekutt, og vår politikk, som handler om å gi kommunene mulighet til å ansette flere innenfor denne viktige tjenesten.

Mener statsråden at ansatte i dag har nok tid til å ivareta de eldres behov ved måltidene?

Statsråd Bent Høie [14:28:55]: Det varierer betydelig fra kommune til kommune og fra institusjon til institusjon. Det ser vi også av Sykepleierforbundets undersøkelse blant sine medlemmer, der de beskriver sin arbeidssituasjon. Vi ser at i enkelte kommuner og ved enkelte institusjoner lykkes man med å få til god rekruttering, få folk med høy kompetanse besatt i de ulike stillingene, redusere sykefraværet, slik at de som er på jobb, dermed har bedre tid, mens andre institusjoner mislykkes med dette. I veldig stor grad handler det om spørsmål knyttet til ledelse, viljen til å satse på kompetanse, og kommunenes systemer for å jobbe mer på et ledernivå er nettopp denne typen tjenester. Det er nettopp det vi prioriterer, i tillegg til, som jeg viste til i mitt forrige svar, at vi også prioriterer en god kommuneøkonomi. Disse to tingene i kombinasjon, sammen med handlingsplanen, tror jeg vil bidra til å utgjøre en forskjell på dette området.

Presidenten: Vi går nå tilbake til spørsmål 20.

Spørsmål 20

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [14:30:07]: Jeg tillater meg å stille et spørsmål til helse- og omsorgsminister Bent Høie:

«Vi har sett et press på sentralisering av barneavdelinger flere steder i landet. Hedmark er et fylke med svært lange avstander. Likevel foreligger det forslag om å fjerne nyfødt-intensiv- og barne- og ungdomsavdelingene ved Elverum sjukehus, slik at Hedmark vil stå uten disse viktige funksjonene.

Er det fra statsrådets side en villet nasjonal politikk at sykehusstilbud som spesielt berører barn og unge, blir sentralisert?»

Statsråd Bent Høie [14:30:40]: Jeg viser til mitt svar på spørsmål 13, fra representanten Storberget, og gjentar samme svar her:

Det er ingen tvil om at Sykehuset Innlandet har en krevende fordeling av oppgaver mellom sine sykehus, både faglig og ressursmessig. Jeg er kjent med at Sykehuset Innlandet i samsvar med styrets vedtak fra april 2016 nå gjennomgår ulike faglige områder for å fremme kvalitet og vurdere om tjenestene er hensiktsmessig organisert, og for å sikre at ressursene i størst mulig grad brukes til direkte pasientbehandling, det som i styresammenheng omtales som de kortsiktige omstillingstiltakene.

Gjennomgangen skal sikre at driften av foretaket er bærekraftig. Dette er tiltak som en tar sikte på å iverksette i perioden 2017–2020.

Et av områdene som vurderes, er tilbudet til barn og unge. Sykehuset Innlandet opplyser at det, uansett hva gjennomgangen ender opp med, vil være omfattende polikliniske tilbud, dagtilbud og døgntilbud til barn og unge i Hedmark og Oppland. Det er lagt opp til en åpen, involverende og forutsigbar prosess, hvor både berørte kommuner, brukerorganisasjoner og tillitsvalgte vil bli involvert. Sykehuset opplyser også at det foreløpig kun har blitt gjennomført en intern prosess i foretaket.

Ny veileder for helseforetakenes utviklingsplaner inneholder anbefalinger om prosess rundt ulike interesser og hvordan disse skal involveres. Jeg legger til grunn at foringene jeg har gitt, blir fulgt, og at eventuelle endringer gjennomføres på en faglig forsvarlig måte, etter eventuelt en god involvering.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [14:32:19]: Som statsråd er man faglig og politisk ansvarlig for hvilket helsetilbud og hvilket sykehusstilbud vi skal ha rundt omkring i Norge. Det er et offentlig finansiert tilbud, som det til sjuende og sist er det politiske Norge som har ansvaret for.

Hedmark er et veldig langstrakt fylke. Fra de nordligste delene av Hedmark til Elverum sykehus er det over 20 mil. Hvis man da skal legge til 9 mil, er det nesten 30 mil i reiseavstand for dem som skal reise lengst, hvis de skal til barne- og ungdomsavdelingen, eller til nyfødtintensivavdelingen, hvis det trengs.

Synes statsråd Høie det er forsvarlig at man skal ha så store avstander, og at man i Hedmark ikke skal ha et slikt tilbud, når man vet hvilke distriktsutfordringer Hedmark fylke står overfor?

Statsråd Bent Høie [14:33:07]: Det er helt riktig at jeg er politisk ansvarlig for helsetjenestene i Norge, men jeg er ikke faglig ansvarlig. Det er ekstremt viktig å understreke at det faglige ansvaret for om et tilbud er faglig forsvarlig, ligger hos ledelsen i den enkelte virksomhet.

Hvis en skaper usikkerhet rundt det, er det veldig farlig for pasientsikkerhet og kvalitet.

Jeg stiller veldig klare krav til hvilke type prosesser sykehus gjennomfører når de vurderer endringer av tilbud. Ett veldig klart krav er at diskusjoner om den type endringer skal foregå i åpenhet, med utredninger og involvering, der både fagfolk, brukere og kommuner som blir berørt, er involvert. Alternativet er at prosessen foregår i det lukkede rom. Det tror jeg ingen ønsker seg, men da må en også akseptere at den type diskusjoner foregår i det åpne rom, før eventuelle beslutninger fattes.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [14:34:13]: Statsråden er selvfølgelig ansvarlig for at det sykehusstilbudet vi har i Norge, holder en tilstrekkelig faglig standard.

Noe av det som har vært viktig i Norge, er at vi skal ha nærhet til tilbudene. Hedmark er et av de fylkene i landet med størst areal, det er veldig store avstander. Vi har i dag et tungt kompetansemiljø ved Elverum sykehus, som har høy lokal tillit. Ser statsråd Høie at det kan være et problem at det nå kan bli en reiseavstand på flere titalls mil for dem som skal til en barne- og ungdomsavdeling, hvis barne- og ungdomsavdelingen og nyfødtintensivavdelingen på Elverum legges ned?

Statsråd Bent Høie [14:34:50]: Ja, det er helt klart at avstand har betydning for kvalitet på helsetjenester i Norge og for tilgjengelighet for pasient og brukere. Tiden det tar hvis det haster, har betydning for kvalitet. Det er en av grunnene til at Nasjonal helse- og sykehusplan er så tydelig på at en skal ha trygge helsetilbud i hele Norge, uavhengig av hvor en bor, og at avstand skal være en faktor som vurderes.

Men kvalitet i norsk helsetjeneste måles ikke bare med tomrestokken, den måles også ved hjelp av andre faktorer. Hvis en vurderer å gjøre endringer i tilbud, må alle forholdene knyttet til dem, belyses, de må tas ut i det offentlige rom. Det vil føre til diskusjon, noen ganger også til usikkerhet og bekymring, men alternativet er at den type prosesser foregår i det lukkede rom, og det tror jeg verken representanten eller jeg ville satt pris på.

Det er Sykehuset Innlandet og Helse Sør-Øst som til slutt må vurdere om de endringene som her gjøres, er korrekte innenfor de rammene som er lagt, eller ikke.

Presidenten: Presidenten vil takke statsråd Høie for de 18 svar som han har gitt i denne ordinære spørretimen.

Vi går videre til spørsmål 30 – og til neste spørre, som er representanten Torgeir Knag Fylkesnes – til statsråd Torbjørn Røe Isaksen.

Spørsmål 30

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:36:15]: «Kunnskapsministeren behandler nå et forslag fra Lånekassen om å legge ned kontorene i Tromsø og Ørsta, samt en gradvis nedbygging i Bergen. Begrunnelsen er effektivisering gjennom digitalisering. Men digitaliseringen gjør det mulig å utføre oppgavene fra hvor som helst i landet, noe som også gjøres i dag. Dermed er dette først og fremst et

sentraliseringstiltak. I etterkant har statsråden bedt om nye løsninger hvor Ørsta inngår.

Hva er grunnen til at Tromsø holdes utenfor?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [14:36:50]: Lånekassen er et eksempel på en offentlig virksomhet som har lykkes godt med å ta i bruk ny teknologi for å tilby kundene brukervennlige og effektive tjenester med høy kvalitet. Det er en ønsket utvikling i tråd med regjeringens mål om en effektiv offentlig sektor.

En konsekvens av digitalisering og økt automatisering av saksbehandlingen er at det blir behov for færre ansatte som jobber med manuell behandling av saker i Lånekassen. Det er også en ønsket utvikling som vil fortsette i fremtiden, uavhengig av hvor mange kontorsteder Lånekassen har.

Jeg mottok i slutten av august et forslag fra Lånekassens styre om å avvikle distriktskontorene i Ørsta, Bergen og Tromsø. Hovedbegrunnelsen er at Lånekassens styre mener at en samling av manuell saksbehandling på færre steder enn i dag best vil sikre gode fagmiljøer som kan ivareta den kvaliteten og effektiviteten på saksbehandlingen som trengs i fremtiden. Jeg er derfor uenig i representanten Knag Fylkesnes' beskrivelse av forslaget som et sentraliseringstiltak, fordi færre kontorer ikke er et mål i seg selv, men et virkemiddel for å sikre at kvaliteten og effektiviteten på Lånekassens tjenester ivaretas best mulig i fremtiden.

Lånekassen har foretatt en grundig utredning og konkludert med at disse hensynene best ivaretas dersom Lånekassens virksomhet samles på tre steder. Jeg vil også minne om at den største nedbemanningen av ansatte som jobber med manuell saksbehandling, er foreslått ved kontoret i Oslo, med en reduksjon på 30–35 årsverk.

Lånekassens forslag har, dersom det gjennomføres, konsekvenser for arbeidsplasser i berørte regioner og for enkeltansatte ved kontorene i Ørsta, Bergen, Tromsø og Oslo. Regjeringen har som mål å sikre en fordeling av statlige arbeidsplasser som bidrar til å utvikle gode arbeidsmarkeder over hele landet. Arbeidet med å lokalisere nye og eksisterende arbeidsplasser utenfor Oslo skal forsterkes. Regjeringen skal i samarbeid med Venstre legge frem en plan for lokalisering av statlige arbeidsplasser.

Min beslutning i denne saken må baseres på en avveining av hensynet til en effektiv drift av Lånekassen på den ene siden og konsekvenser for berørte regioner på den andre. Ørsta er – sammenlignet med Bergen, Tromsø og Oslo – et begrenset arbeidsmarked i en region med relativt få statlige arbeidsplasser. Jeg ønsker derfor å få et bedre beslutningsgrunnlag ved å få en nærmere vurdering av konsekvensene for Lånekassens måloppnåelse av enten å videreføre kontoret på Ørsta eller å avvikle det på en annen måte enn det som er foreslått.

Men jeg vil samtidig understreke at selv om vi nå ber Lånekassen om mer informasjon om bestemte lokalkontorer, betyr ikke det at vi har trukket noen konklusjoner om Lånekassens forslag om å avvikle kontorene, verken i Ørsta, Bergen eller i Tromsø.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:39:37]: Det er fleire forhold i prosessen som har leidd fram til det forslaget som statsråden no har til behandling, som har skurra. For det første: Det utvalet som hadde ansvaret for å kome med

forslag til effektivisering, hadde eksplisitt i sitt mandat at Trondheim og Oslo skulle haldast utanfor, altså at dei skulle vernast frå nedlegging. Det betyr sjølvsagt at det er dei andre kontora som må ta støyten når ein skal vurdere effektivisering. Det har altså ikkje vore ein reieleg og open prosess om kva som vil skape best mogleg effektivisering av Lånekassens aktivitetar.

Det som gjer det spesielt, er jo når ein i etterkant har fått forhandla fram ein annan type løysing i Bergen, og så prøver ein no å få til ein annan type løysing igjen for Ørsta, og det einaste ein da står igjen med, og som da vil bli offer for denne nedlegginga, er Tromsø.

Spørsmålet mitt til statsråden er: Er han fornøgd med den prosessen som har vore forut for det saksgrunnlaget han no skal behandle?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [14:40:44]: Når representanten Knag Fylkesnes tar opp denne saken, så er det selvfølgelig ikke bare på sin plass, men helt riktig. Men når han beskriver prosessen som ikke redelig og åpen, må det jo oppfattes som en grov mistillitserklæring til styret i Lånekassen. Den beskrivelsen deler ikke jeg. Jeg mener at dette har vært en god prosess, og jeg har full tillit til at styret i Lånekassen har håndtert dette på en god og skikkelig måte.

Så er det altså en grunn til at man har holdt Oslo og Trondheim utenfor nedleggelse – men ikke nedbemanning. Oslo er der det skal nedbemannes mest i forslaget til Lånekassen. Grunnen til det er at veldig mye av driften til Lånekassen fremover handler om utvikling av enda noen nye teknologiske digitaliseringsløsninger. Det er veldig mye man kan spre rundt i hele verden, men akkurat de utviklermiljøene må ligge i nærheten av store, tunge IKT-miljøer, og de store, tunge IKT-miljøene har man bl.a. rundt Lånekassens kontorer i Oslo og Trondheim.

Så vil jeg til slutt understreke at ingen konklusjoner er trukket i denne saken.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:41:49]: Eg synest det er godt at ingen konklusjonar er tatt, og at statsråden også understrekar det.

For min del ville det vore ein mykje ryddigare prosess viss ein hadde sett heilt opent på det, sett på kva for moglegheiter som ligg i den nye teknologien. Det er jo ikkje gitt at han treng å føre til det eller det eller det – det treng ikkje vere sentralisering, det kan vere mange løysingar ute og går her. Men da ein la det mandatet til ei gruppe som skal jobbe med dette, med ein sånn føresetnad, så meiner eg at ein alereie har tatt part i korleis konklusjonane i rapporten skal vere. Det meiner eg er ein svakheit i det. Samansettinga av denne gruppa har òg vore spesiell: Folk frå dei kontora som no er foreslått nedlagde, representantar derifrå, har ikkje vore ein del av gruppa, mens dei som ligg i denne «vernesona» – for å kalle ho det – Oslo og Trondheim, var dei som utgjorde denne gruppa.

Så til sist, eigentleg meir til prosessen: Når tenkjer statsråden at ein skal lande denne saka, og har ein også vurdert dei argumenta som har kome i det opne brevet frå Lånekassen i Tromsø?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [14:42:55]: Jeg vurderer alle argumenter, og har også hatt møter og fått flere innspill om dette – selvfølgelig, det skulle bare mangle.

Jeg har ikke satt noen sluttdato. Lånekassen er selvfølgelig interessert i å få dette avgjort så fort som mulig. Jeg vil jo tro at også de ansatte ønsker både en grundig prosess og at man ikke skal dra ut prosessen så lenge at det skaper større usikkerhet enn nødvendig.

Så er det én ting jeg mener er helt sikkert: En av grunnene til at vi skal ha digitalisering og modernisering av offentlig sektor, er for å bruke ressursene bedre, så det er et uaktuelt alternativ å opprettholde dagens struktur utelukkende av hensyn til flere distriktskontorer. Vi er altså nødt til å ta ut gevinsten av modernisering og effektivisering – når vi trenger mindre manuell saksbehandling, må vi ta konsekvensene av det. Det betyr at Lånekassen kommer til å få færre regionkontorer enn i dag. Men det er mange diskusjoner som gjenstår, fortsatt, om hvilke kontorer som skal nedbemannes, og hvordan.

Spørsmål 31

Hege Haukeland Liadal (A) [14:44:15]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kulturministeren: «Skammelig, sa Lønn-Arnesen da regjeringen foreslo å kutte ut Den kulturelle spaserstokken. Engasjementet var stort blant folket, og ordningen ble reddet av Stortinget. På spørsmål 473 fra 10. oktober 2016, hvor det etterspørres status for ordningen, svarer kulturministeren at i og med at det ikke er rapporteringsplikt på midlene, kan statsråden ikke si noe om hvordan midlene er brukt.

Mener statsråden at Stortinget ikke har krav på å kjenne til status for ordningen?»

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [14:45:03]: Den kulturelle spaserstokken var tidligere en enhetlig tilskuddsordning for kommunesektoren, øremerket kultur for eldre, som var finansiert med budsjettmidler fra Helse- og omsorgsdepartementet og spillemidler fra Kulturdepartementet i fellesskap. Fordelingen av spillemidler fastsettes ved kongelig resolusjon, og midlene skulle hovedsakelig benyttes til profesjonell kunst- og kulturformidling av høy kvalitet. Det var kommunene som søkte om tilskudd til ordningen.

Så ble ordningen regionalisert fra og med 2014 ved at midlene på til sammen 30,8 mill. kr ble gitt som tilskudd til alle fylkeskommunene for videre fordeling til kommunene. Deretter ble Kulturdepartementets andel av ordningen, som representanten Haukeland Liadal sikkert kjenner til, helt avviklet i 2015. Samtidig ble Helse- og omsorgsdepartementets bidrag til ordningen overført til Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett for 2015 og lagt inn som øremerket tilskudd til fylkeskommunene og deretter videreført som frie inntekter i 2016. Frie inntekter er som Stortinget kjenner godt til, midler som kommunene og fylkeskommunene fritt disponerer uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler. Stortingets bevilgning til Den kulturelle spaserstokken i 2015 har dermed verken Kulturdepartementet eller Helse- og omsorgsdepartementet myndighet til å be kommunene om rapportering for.

Hege Haukeland Liadal (A) [14:46:48]: Jeg takker for svaret, om det enn var noe uklart. En verdig alderdom handler bl.a. om tilgang til kulturelle opplevelser, og kul-

tur- og kunstopplevelser for alle eldre i landet er kulturministerens ansvar. Engasjementet som ble utløst – og som fremdeles finnes i Stortinget – av regjeringens uvilje mot ordningen, overrasket muligens Høyre og Fremskrittspartiet, men støttepartiene forsto det, og det ble framforhandlet et kompromiss. Jeg er noe usikker ut fra statsrådens forrige svar om hun mener at Den kulturelle spaserstokken ble lagt ned i 2015, eller om hun kan orientere Stortinget om hvorvidt vi fortsatt har et tilbud til eldre som heter Den kulturelle spaserstokken.

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [14:47:46]: Det blir litt vanskelig å svare på dette spørsmålet når representanten Haukeland Liadal hevder det er uklart. Da lurer jeg på hva som er uklart. Er det sånn at Arbeiderpartiet nå har endret praksis, at Arbeiderpartiet på Stortinget ønsker at kommunene skal rapportere om hva de bruker de frie midlene til? I så fall er det noe som er helt nytt, og som jeg ikke kjenner til. Kan representanten redegjøre for om Arbeiderpartiet nå mener noe annet enn at vi skal ha tillit til at våre lokalpolitikere vil det beste for sine eldre, slik at våre eldre på sykehjem og andre får oppleve Den kulturelle spaserstokken – at vi stoler på at de gjør gode disponeringer? Og så er det fint om man gjør klart rede for om man har endret den praksisen, for da er det i så fall noe helt nytt som jeg aldri har hørt om.

Hege Haukeland Liadal (A) [14:48:50]: Det er i hvert fall ingen som helst tvil om at spørretimen og dens funksjon er for at bl.a. vi som parti kan stille statsråden spørsmål, og det er den veien det skal gå.

Jeg takker for svaret – som nok en gang var ganske ulent. Det er et stort engasjement i denne sal for hvordan Den kulturelle spaserstokken fungerer ute i landet. Arbeiderpartiet legger opp til en økning i ordningen. Vi legger opp til en ordning som fungerer direkte fra statsbudsjettet og ikke i kommunerammen.

Jeg vil nok en gang utfordre kulturministeren: Regjeringen tapte kampen om å legge ordningen ned, men har i dag samtidig sagt fra seg ansvaret med å redegjøre for Stortinget for hvordan denne ordningen, disse bevilgningene, fungerer ute i landet. Jeg må si at det er overraskende overfor et storting som tydelig har gitt beskjed om hva de mener om ordningen.

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [14:50:02]: Da har jeg lyst til å gjenta det jeg svarte, og så håper jeg at representanten ønsker å lytte til det jeg sier. Jeg forholder meg til det som er gjeldende regelverk, og som Stortinget har sagt om bruk av frie midler. Statens frie midler til kommuner og fylkeskommuner kan fritt disponeres av de politikerne uten at vi som storting og myndigheter ber om rapportering. Hvis Arbeiderpartiet ønsker en endring i hvordan det gjøres, og ikke stoler på at våre lokalpolitikere vil at våre eldre skal få oppleve Den kulturelle spaserstokken og god kultur, må Arbeiderpartiet nesten gi beskjed om det, for da må vi endre systemet slik at politikerne skal rapportere bruken av de frie midlene som de disponerer og støtter kommunene med. Men det er noe helt nytt for meg, fra Arbeiderpartiet, som aldri har vært gjort før.

Presidenten: Da er sak nr. 2, den ordinære spørretimen, ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [14:51:17]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er sakene på dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noe ordet før møtet heves? Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 14.52.

